

№ 16 (470) 28 красавіка 2006 www.nn.by

# Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А

ISSN 1819-1614



Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Фонд выдання газеты «Наша Ніва». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

## «Мы ўзялі адказнасьць за Плошчу, мы гатовыя ўзяць адказнасьць за Краіну»

Гутарка з камэндантам намётавага мястэчка Алесем Мазурам і ягонымі паплечнікамі. Старонка 6.



АНДРЭЙ ГІЯНКЕВІЧ



КОЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

### Мілінкевіч: «Спачатку адхіленьне, пасля – выбары»

Інтэрвію зь лідэрам дэмакратычнай апазыцыі пра мэты руху «За свабоду». Старонка 8.

### Азаронка не пусьцілі ў Гішпанію

Як стала вядома «НН» з крыніцаў у пасольстве адной з эўрапейскіх краінаў... Старонка 18.

### Агонь па штабах?

Юры Хадыка адказвае Аляксандру Фядуту. Старонка 10.

### Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву»,

проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас. Адначасова Рэдакцыя зьвяртаецца з просьбай ахвяраваць на выданьне. Дэталі — старонка 19.

АНАТОЛЬ КЛЯШЧУК

# Радуніца



# Упраўленьне ідэалёгіі супраць «Нашай Нівы»

Зварот Рэдакцыі да чытачоў з усяго сьвету.

Перад самым Вялікаднем «Наша Ніва» атрымала ліст ад Менскага гарвыканкаму, у якім гаворыцца, што «размешчэнне газеты «Наша Ніва» в горадзе Мінске яўляецца нецелесообразным». Матывацыя: «...устаноўлена... што 22 марта... главный редактор газеты «Наша Ніва» подвергнут административному аресту сроком на 10 суток».

Варта нагадаць, што рэдактар быў затрыманы 21 сакавіка, у часе паслявыбарчых пратэстаў, на выхадзе з аўтобуса 100-га маршруту на Кастрычніцкай плошчы, а пасля асуджаны па абвінавачваньні ў «нецэнзурнай лаянцы».

Улады спрабуюць самкнуць апошнія зьвяно ў ланцужку здушэння «Нашай Нівы». З 1 студзеня газэту пад рознымі прэтэкстамі спынілі распаўсюджаць манапалісты «Белсаюздруку», «Менгарсаюздруку», «Менаблсаюздруку», а «Белпошта» выключыла газэты з падпіснова каталёгу. 10 красавіка пасля доўгае зацяжкі Міністэрства сувязі адмовіла «Нашай Ніве» ў яе просьбе на атрыманьне ліцэнзіі на самастойнае правядзеньне падпіскі. Тым самым днём датуецца і ліст зь Менскага гарвыканкаму за подпісам намесьніка старшыні М.Ціцянкава, падрыхтаваны ідэалёгічным аддзелам гарвыканкаму. Ён азначае забарону на існаваньне прадпрыемства «Наша Ніва».

«Нашу Ніву» цынічна хочучь закрыць напярэдадні яе 100-годзьдзя. У 1915 годзе першая «НН» закрылася пасля акупацыі Вільні кайзэрэўскімі войскамі. У 2006

годзе тое самае ажыццяўляе лукашэнкаўская адміністрацыя.

Раней улады імкнуліся захоўваць бачнасьць юрыдычнай працэдур. Газэты спынялі ці перапынялі існаваньне па рашэньнях судоў і Міністэрства інфармацыі. Цяпер досыць простага рашэньня «ідэалёгічнага аддзелу». Зь юрыдычнага пункту гледжаньня гэта абсурд. Закон аб друку не прадугледжвае ніякіх дазволаў на разьмяшчэньне газэты ні ад якіх ідэалёгічных аддзелаў. І тым больш дзейнасьць прадпрыемства ніяк ня можа залежаць ад адміністрацыйнага пакараньня яго кіраўніка.

«Наша Ніва» нідзе не парушала закону. Паказальна, што за апошнія чатыры гады газэта ня мела нават папярэджаньняў ад Міністэрства інфармацыі.

Закрываюць першую беларускую газэту, знак беларускае самабытнасьці.

Закрываюць апошняю незалежную газэту, якая выходзіла цалкам на беларускай мове.

Замах на «Нашу Ніву» — сымбалічны пачатак трэцяга тэрміну Аляксандра Лукашэнкі.

Закрыты апошні беларускамоўны ліцэй. Беларускамоўны рок-гуртам забаронены доступ да этэру. Распачалі працэдuru ліквідацыі Саюзу пісьменьнікаў. Забаронены дзясяткі газэтаў, забаронена ствараць прыватнае радыё і ТВ на беларускай мове. Вынішчэньне ўсіх культурных альтэрнатываў узьведзена ў ранг дзяржаўнай палітыкі, грамадзянам навязваецца аднавымерная

савецкая ідэтычнасьць. Гаворка сёньня ідзе ўжо не пра ўратаваньне адной «Нашай Нівы» ці незалежнай прэсы. Мусім ратаваць беларускую культурную ідэтычнасьць як такую.

Не павінна ў Эўропе XXI стагодзьдзя знікаць векавая культурная традыцыя цэлага народу.

У такой сытуацыі просім Міністэрства культуры Літвы хадайнічаць перад ЮНЭСКО пра ўнясенне газэты «Наша Ніва» ў «Сьпіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва». Літва мае маральнае права на гэта, бо «Наша Ніва» ў 1906—1915, 1991—1996 гадах выдавалася ў Вільні. 100-годзьдзе газэты, якая вытварыла беларускую літаратурную мову, беларускую клясычную літаратуру, беларускую дзяржаўніцкую ідэю — добрая для таго нагода. Мы просім урады іншых краінаў, міжнародныя і незьдзяржаўныя інстытуцыі, што маюць такое права, падтрымаць гэтае хадайніцтва перад ЮНЭСКО. Гэты сымбалічны крок — можа быць, апошняе, што сьвет можа зрабіць для беларускай прэсы.

Зьвяртаем таксама да сусьветнай супольнасьці просьбу пра неадкладнае ўзмацненьне падтрымкі ўсіх незалежных беларускіх СМІ, якія існуюць.

Зьвяртаемся да чытачоў з просьбай пра вытрымку і аптымізм.

Працэс абскарджваньня і іншыя працэдурныя могуць доўжыцца ад некалькіх месяцаў да некалькіх гадоў. Нягледзячы на такі падвешаны стан, газэта будзе выходзіць у цяперашнім фармаце, да-

куль існуе такая магчымасьць. Спрагназаваць, як доўга яшчэ гэта будзе, немагчыма. Напрыклад, мы ня ведаем, ці будзе друкарня працягваць друкаваць газэту. Пасья будзе нешта іншае.

Найперш, Інтэрнэт. Нават ліквідацыя прадпрыемства «Наша Ніва» не ліквідуе інтэрнэт-сайту газэты.

Для захаваньня нацыянальнай культурнай традыцыі важна захаваць газэту на паперы.

Раз у Беларусі выхад «Нашай Нівы» «немэтазгодны», лягічна было б разгледзець пытаньне аб пераносе выданьня за мяжу. Аднак пры такім варыянце узнікаюць складаныя юрыдычныя і фінансавыя калізіі. «Наша Ніва» ў сытуацыі забароны на распаўсюд выдаецца пераважна за кошт ахвяраваньняў ад прыватных асобаў. Мы атрымалі іх каля 4000 ад пачатку году, з розных куткоў Беларусі. Між тым пры ліквідацыі прадпрыемства, нават пасля рэгістрацыі газэты «Наша Ніва» за мяжой, няма простага шляху пераказу ахвяраваньняў на выхад газэты. Пакуль газэта выходзіць у звычайным парадку, калі ласка, працягвайце пераказваць ахвяраваньні — хіба, меншымі порцыямі. Пасья будзем шукаць выйсьце па сытуацыі.

Варта нагадаць, што нават пры ліквідацыі прадпрыемства грошы з рахунку газэты не губляюцца, а выкарыстоўваюцца на статутныя мэты.

«Нашу Ніву» зачыняюць, але «Наша Ніва» мусіць захавацца. Як выданьне, чытанае тысячамі людзей, як нацыянальны сымбаль.



Каля 10 тысячаў дэманстрантаў узялі ўдзел у традыцыйным «Чарнобыльскім шляху» ў Менску 26 красавіка.

## Флэш-моб у падтрымку «Нашай Нівы»

У Сеціве з'явілася інфармацыя пра флэш-моб у падтрымку газеты «Наша Ніва». Моладзь, якая выступіла з такой ініцыятывай, мяркуе сабрацца 28 красавіка а 18-й на Кастрычніцкай плошчы, дзе ў сакавіку стаяла намётавае мястэчка. Удзельнікі акцыі маюць намер дэманстравы ўначытаць «Нашу Ніву»



## Паважаны чытач,

у сувязі з новым ціскам на газэту можа скласьціся такая сытуацыя, што на пэўны час друк газэты стане праблематычным.

Магчыма, у гэты пэрыяд мы зможам друкаваць толькі абмежаваную колькасць асобнікаў. Таму зьвяртаемся **ДА ТЫХ, ХТО ЗМОЖА ПЭЎНЫ ЧАС ЧЫТАЦЬ ГАЗЭТУ ПРАЗ ІНТЭРНЭТ**, паведаміць нам. Калі для вас ІНТЭРНЭТ АБСАЛЮТНА НЕ ДАСТУПНЫ, НІЧОГА НЕ ПАВЕДАМЛЯЙЦЕ.

(8-017) 284-73-29,  
260-78-32 (МТС),  
618-54-84 («Вэлкам»);  
e-mail: dastauka@tut.by

Дзякуем вам  
за падтрымку.

# У абарону «Нашай Нівы»

\*\*\*

У аўторак галоўны рэдактар «НН» паінфармаў пра сытуацыю вакол газэты праўленьне Беларускай асацыяцыі журналістаў. БАЖ цалкам падтрымаў газэту. Былі абмеркаваныя шляхі падтрымкі выданьня.

\*\*\*

У аўторак увечары адбылася сустрэча галоўнага рэдактара «Нашай Нівы» зь лідэрам Аб'яднаных дэмакратычных сілаў Беларусі Аляксандрам Мілінкевічам. А. Дынько паінфармаваў А. Мілінкевіча пра сытуацыю вакол «Нашай Нівы» і расказаў пра ідэю ўнясення газэты ў «Сьпіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва» ЮНЭСКО.

А. Мілінкевіч выказаў салідарнасьць з газэтай і паабяцаў інфармаваць міжнародную супольнасьць пра сытуацыю з газэтай. У прыватнасьці, ён узьняў гэтае пытаньне ў часе візыту ў Нарвэгію, які адбыўся на мінулым тыдні, у тым ліку ў гутарцы з прэм'ер-міністрам Нарвэгіі.

\*\*\*

У сераду ўранку прадстаўнікі Рэдакцыі «Нашай Нівы» наведалі Пасольства Літоўскай Рэспублікі ў Беларусі. Нашаніўцы паінфармавалі дыпляма-

таў пра сытуацыю вакол «Нашай Нівы» і перадалі Рэдакцыйны зварот у гэтай справе.

Галоўны рэдактар расказаў аб тым, што Рэдакцыя рыхтуе зварот да прэзідэнта і прэм'ер-міністра Літвы з просьбай, каб яны хадайнічалі перад ЮНЭСКО аб уключэньні газэты «Наша Ніва» ў «Сьпіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва». На думку Рэдакцыі, Літва мае маральнае права на гэта, бо «Наша Ніва» ў 1906—1915, 1991—1996 гадах выдавалася ў Вільні. 100-годзьдзе газэты, якая вытварыла беларускую літаратурную мову, беларускую клясычную літаратуру, беларускую дзяржаўніцкую ідэю — добрая для таго нагода. «Наша Ніва» мае прасіць урады іншых краінаў, міжнародныя і недзяржаўныя інстытуцыі, што маюць такое права, падтрымаць гэтае хадайніцтва перад ЮНЭСКО. Гэты сымбалічны крок — можа быць, апошняе, што сьвет можа зрабіць для Беларускай прэсы.

Быў абмеркаваны шэраг практычных пытаньняў.

\*\*\*

У сераду галоўны рэдактар «НН» быў запрошаны на абед з удзелам камісара ўраду ФРГ па палітыцы ў

галіне правоў чалавека і гуманітарнай дапамогі Гюнтэра Ноке. Гэта была нагода данесць да нямецкага ўраду інфармацыю пра жаданьне Лукашэнкаўскіх ідэолягаў задушыць апошняю цалкам беларускамоўную незалежную газету. Г.Ноке заверыў, што гэтыя факты паўплываюць на рашэньні ўладаў Нямецчыны і кіраўніцтва Эўрасаюзу, датычныя беларускага пытаньня.

«НН»

\*\*\*

У чацьвер рэдактар «НН» сустрэўся з паслом ЗША Джорджам Кролам. А.Дынько паінфармаваў дыплямата пра сытуацыю вакол «Нашай Нівы» і перадаў Рэдакцыйны зварот у гэтай справе. Пасол ЗША сказаў, што ўважліва сочыць за сытуацыяй вакол газэты. Адбылася працяглая гутарка на тэмы, што ўяўляюць цікавасьць у гэтым кантэксьце.

\*\*\*

У пятніцу рэдактар «Нашай Нівы» наведаў пасольства Латвійскай Рэспублікі ў Менску. На гэты момант Латвія рэпрэзэнтуюе ў Беларусі інтарэсы Эўразьвязу.

У выніку гутаркі было дамоўлена, што на чарговай сустрэчы паслоў краінаў ЭЗ, якія адбываюцца ў аўторкі, пасол Латвіі спн. Майра Мора паінфармуе сваіх калегаў пра сытуацыю вакол «Нашай Нівы» і азнаёміць з Рэдакцыйным зваротам у гэтай справе.


Латвійскія дыпляматы падкрэсьлілі, што справа ўнясення ў сьпіс ЮНЭСКО — доўгая і няпростая. Яны расказалі пра тое, якім доўгім быў працэс унясення ў гэты сьпіс латыскіх дайнаў.

\*\*\*

Прыходзяць першыя лісты падтрымкі ініцыятывы пра ўнясенне «Нашай Нівы» ў Сьпіс сусьветнае культурнае спадчыны. Яны скіраваныя на адрас літоўскага ўраду і Рэдакцыі. Іх даслалі Таварыства беларускай культуры ў Вільні, катэдра беларусістыкі Віленскага пэдагагічнага ўнівэрсытэту, Нарвэскі Дом правоў чалавека.



Міхаіл Ціцянкоў. У час сваёй працы кіраўніком упраўленьня па справах моладзі й адукацыі Менгарвыканкаму ён спрычыніўся да ліквідацыі Гуманітарнага ліцэю.



**МІНСКІ ГАРАДСКІ  
ВЫКАНАЎЧЫ КАМІТЭТ**

220050, г. Мінск, пр. Пешчэжыцкі, 8  
тэл. (017) 2770-75, 27716-88

Р/р 3730201010010у факс: МІД  
Белшвэсташкал, Мінск, код 76-1

**МІНСКІЙ ГОРОДСКОЙ  
ИСКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ**

220050, г. Минск, пр. Пешчэжыцкі, 8  
тэл. (017) 2770-75, 27716-88

Р/р 3730201010010у факс: МІД  
Белшвэсташкал, Мінск, код 76-1

---

№ 03/2-03-145 от 10.04.2006

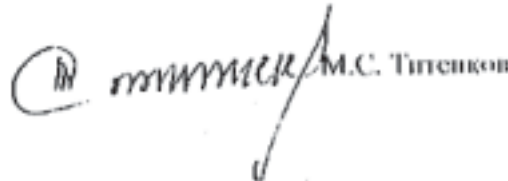
Директору Учреждения «Редакция  
газеты «Наша Ніва», главному  
редактору

Дынько А.В.

Мінскі́й гора́дско́й іско́лннтельна́й ко́мітэ́т расе́мотрел за́явление о согласовании размещения газеты «Наша Ніва» по адресу: г. Минск, ул. Коллекторная, д. 20а, комн. 112 и сообщает следующее.

Проверкой материалов установлено, что Постановлением суда Советского района г. Минска от 22 марта 2006 г. главный редактор газеты «Наша Ніва» подвергнут административному аресту сроком на 10 (десять) суток. Постановление окончательное и обжалованию в порядке производства по делам об административных правонарушениях не подлежит.

Учитывая вышесказанное, Мінскі́й гора́дско́й іско́лннтельна́й ко́мітэ́т счита́ет нецелесообразным размещение газеты «Наша Ніва» на территории г. Минска.

Заместитель председателя  М.С. Тітэнков

# «Мы ўзялі адказнасьць за Плошчу, мы гатовыя ўзяць адказнасьць за краіну»

Гутарка з камэндантам намётавага мястэчка **Алесем Мазурам** і ягонымі паплечнікамі.

«НН» яшчэ ў пачатку красавіка прасіла пра інтэрвію **Алеся Мазура** — камэнданта намётавага мястэчка, што прастаяла на Кастрычніцкай плошчы 20—24 сакавіка. «Не пара», — прасіў адклісяці ён. Але напярэдадні Чарнобыльскага шляху ён сам прыйшоў у Рэдакцыю. Дакладней, ня сам — з пашыцо сваімі паплечнікамі. Усе — з новага пакаленьня палітыкаў, народжаных у 70-я, на 20 гадоў маладзейшых за Лукашэнку. Зь імі гутарылі нашаніўцы.

«Цэлы месяц штабам Мілінкевіча страчаны. Удзельнікі Сакавіка-2006 прагнуць

дзеяньня, а штаб чакае сацыяльна-эканамічнага крызісу. Ня бачым пляну, ня бачым ідэяў. Таму мы ня можам болей маўчаць. Мы станем апорай Мілінкевіча. Мы даём сёньняшнім лідэрам год. І зьвяртаемся да моладзі: самаарганізоўвайцеся!».

**Алесь Мазур:** Мы вырашылі даць гэтае інтэрвію з дзьвюма мэтамі. Па-першае, пара развясць некаторыя легенды адносна Плошчы.

Некаторыя падаюць справу так, нібы пратэсты распачаліся самі сабой, іншыя, наадварот, хочучь зрабіць сабе піяр. Арганізацыйныя захады для ўзьнікненьня Плошчы былі зробленыя групай маіх аднагодкаў, якія на працягу выбарчай кампаніі праводзілі мабілізацыйную і арганіза-

цыйную працу сярод моладзі.

Выбары не былі ні свабоднымі, ні справядлівымі. Пра гэта сьведчыла ўжо само тое, што на Плошчу 19-га выйшлі пратэставаць дзясяткі тысячачаў — нягледзячы на атмасфэру тэрору, на гістэрыю запалохваньняў. Таму мы сабраліся ў ноч на 20-га і прынялі рашэньне пратэставаць мірным шляхам, выставіўшы намёты на Плошчы. Штаб Мілінкевіча быў пастаўлены перад фактам, калі намёты ўжо ўсталявалі.

Многія нашы сябры былі настроеныя рашуча. Гэта было пытаньне гонару, пытаньне, ці мы, беларуская нацыя, ёсьць.

Плошчу арганізоўвалі рэгіянальныя групы. Аргманты, першыя намёты — усё гэта легла на плечы прадстаў-

нікоў Віцебску, Горадні, Мастоў, Сьветлагорску, Барысава, Бабруйску, Смаргоні, Жодзіна, Вялейкі і Берасьця — гарадоў, ахопленых інфармацыйнай кампаніяй «Хопіць!». Людзі загадзя падвезьлі намёты, дыванкі, мэгафоны, нават гітары. Улады выдавочна прагназавалі нешта падобнае. Як толькі наша машына падвезла намёты і іншыя рэчы, пры першай жа спробе ўсталяваць два намёты пасярод натоўпу — гэта зрабілі дзьве сьмелыя дзяўчыны з Смаргоні, — наляцелі людзі ў цывільным. Выратавала тое, што людзі проста палеглі на рэчы і не далі іх канфіскаваць. Праз мэгафон мы папрасілі прысутных утварыць жывое ачапленьне і ўжо ў сярэдзіне гэтага кола цягам гадзіны паўстала 12 намётаў.

## Хто яны такія?

### Алесь Мазур

Нарадзіўся 22 сакавіка 1974 году. Скончыў Львоўскі рэгіянальны інстытут дзяржаўнага кіраваньня з ступенню магістра. Быў заснавальнікам і выдаўцом газеты «Навінкі». Кіраўнік Агенцтва рэгіянальнага разьвіцьця «Палард» (Сьветлагорск).



### Алесь Чыгір

Нарадзіўся 29 траўня 1972 году ў Рэчыцы. Скончыў Гомельскі дзяржаўны ўнівэрсытэт імя Ф.Скарыны. Працуе настаўнікам гісторыі ў Бабруйску. Дэпутат Бабруйскага гарсавету. Жанаты, гадуе траіх дзяцей — дачку Алісу і сыноў Міраслава і Ёсэвалада.



### Алесь Міхалевіч

Нарадзіўся 15 траўня 1975 году ў Менску. У ліку першых выпускнікоў закончыў Беларускі гумантарны ліцэй. Скончыў юрфак Беларускага дзяржаўнага ўнівэрсытэту. Узначальваў Задзіночаньне беларускіх студэнтаў, Моладзевы інфармацыйны цэнтар. Намесьнік старшыні Партыі БНФ, дэпутат Пухавіцкага райсавету, каардынатар незарэгістраванай Асамблеі дэпутатаў мясцовых саветаў. Жанаты, гадуе дачку Лесю-Стэфанію.

### Сяргей Салаш

Нарадзіўся 28 чэрвеня 1974 году. Скончыў Жодзінскі палітэхнікум і гістфак БДУ. Лідэр грамадзкай ініцыятывы «За чысты Барысаў». Стварыў каманду прафэсіяналаў, якая распрацавала стратэгію разьвіцьця Барысава і рэгіёну. Жанаты, гадуе дачку Дамініку.



АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

### Алесь Мазур (справа) і Сяргей Салаш.

Усяго на момант ліквідацыі наметавага мястэчка на пляцы стаяла 36 наметаў. За ўвесь час у самым мястэчку ў выніку супрацьстаяння з спэцслужбамі было знішча-

на чатыры наметы. Паводле нашых ацэнак, на падыходах да Плошчы было канфіскавана каля 60 наметаў. Калі б не было такога фільтрацыйнага рэжыму пры наведваньні

Плошчы, таго запалохваньня грамадзянаў, то мястэчка было б гіганцкім. Звычайныя грамадзяне прагнулі дзеяньня, ня толькі актывісты.  
— Ці маеце прэтэнзіі да

Мілінкевіча, іншых палітычных лідэраў за іх дзеяньні ў часе Плошчы?

Алесь Мазур: Ніякіх. На-

Працяг на старонцы 8.



### Сяргей Антусевіч

Нарадзіўся 16 жніўня 1973 году. Скончыў Беларускі тэхналягічны інстытут. Працуе на найбуйнейшым прадпрыемстве Горадні «Азот» старшынём першаснай арганізацыі Беларускага незалежнага прафсаюзу. Дэпутат Гарадзенскага гарсавету. Кіраўнік штабу адзінага кандыдата па Горадні. Жанаты, гадуе сына Паўла.

### Юрась Губарэвіч

Нарадзіўся 23 лютага 1979 году. Скончыў Беларускую дзяржаўную політэхнічную акадэмію і Львоўскі рэгіянальны інстытут дзяржаўнага кіраваньня. Дэпутат Белаазёрскага гарсавету. Кіраўнік штабу адзінага кандыдата па Берасьцейскай вобласьці, старшыня абласной арганізацыі Партыі БНФ. Жанаты, гадуе дачку Агату.



### Ігар Лялькоў

Нарадзіўся 15 красавіка 1971 году ў Менску. Магістар гісторыі. Скончыў гістфак Беларускага дзяржаўнага ўнівэрсытэту і Сарбонскі ўнівэрсытэт (Францыя). Выкладчык Вышэйшай школы дзяржаўнай адміністрацыі ў Беластоку. Стваральнік і кіраўнік Беларускага Шуманаўскага таварыства, што базуецца ў Польшчы. Старшыня міжнароднай камісіі Партыі БНФ і адзін з галоўных арганізатараў замежных візьтаў А.Мілінкевіча. Жанаты, гадуе дзьве дачок — Рагнеду і Вальжыну.



# Аляксандар Мілінкевіч: «Спачатку —

Лідэр дэмакратычных сілаў пра задачы новага руху «За свабоду».



24 красавіка на паседжанні палітычнай рады дэмакратычных сілаў была зацверджаная стратэгія дзеянняў аб'яднанай апазіцыі на наступныя паўтара года, а таксама заяўлена аб стварэнні палітычнай кампаніі руху «За свабоду». Пра гэта мае абвясціць 26 красавіка падчас Чарнобыльскага шляху Аляксандар Мілінкевіч. Пра сутнасць, задачы і кірункі дзейнасці новага руху Аляксандар Мілінкевіч распавёў «Нашай Ніве».

**«Наша Ніва»:** У чым сутнасць новага руху, чым ён адрозніваецца ад

астатніх?

**Аляксандар Мілінкевіч:** Абсалютная большасць ранейшых ініцыятываў апынулася пустымі дэкларацыямі, якія нічым ня скончыліся. Гаворка вядзецца не пра прынцыпова новы рух: мы пашыраем нашую перадвыбарчую кааліцыю за кошт новых удзельнікаў — шараговых грамадзянаў, раней у палітыку не zaangażаваных.

**«НН»:** Ці будзе новы рух структураванай арганізацыяй з жорсткай унутранай дысцыплінай, ці гэта будзе ней-

## «Мы ўзялі адказнасць за Плошчу,

### Працяг са старонкі 7.

адварот: яны праявілі сябе як сьмелыя, сумленныя людзі. Яны былі з народам — Мілінкевіч, Казулін, Карняенка, Сіўчык, Янукевіч, Івашкевіч, Кулей, камуністы... Нават пасля таго, як палітыкаў пачалі арыштоўваць: Лябедзьку, Янукевіча, Дабравольскага ў першую ж ноч стаяння на Плошчы...

**Ігар Лялькоў:** Вядома, усё рабіла самаарганізацыя. Ініцыятары надалі першасны імпульс, далей людзі арганізуюваліся самі. Каардынацыйна-праграмныя былі прызначаныя пачарговыя кіраўнікі прымэтру і дзяўчаты, адказныя за харчаванне і мэдычную дапамогу. У астатнім жа мястэчка была пабудаваная на самаарганізацыі. Ніхто не задаваў непатрэбных пытанняў, усё ведалі, што трэба рабіць.

**Сяргей Салаш:** Аднак давайце ня будзем скідваць з рахункаў, што намёты паўсталі на Плошчы ня толькі на знак пратэсту супраць тэрору і фальсыфікацый, але і каб выказаць незадаволенасць няўпэўненасцю палітычных лідэраў. Некаторыя з іх, такое ўражанне, найбольш клапацілася, каб збыць хвалю, каб «чаго ня выйшла».

**Алесь Мазур:** Мушу сказаць тое другое, чаму мы палі-

ічылі немагчымым далей маўчаць. Цэлы месяц штабам Мілінкевіча страчаны. Удзельнікі Сакавіка-2006 прагнуць дзеяння, а кіраўніцтва Штабу адкладае дзеянне на момант будучага сацыяльна-эканамічнага крызісу. Ня бачым пляну, ня бачым ідэяў. Бадзёры дух, які застаўся пасля гэтых падзеяў, не матэрыялізуецца ў новыя канкрэтныя справы. Настрой ёсць, дзеянняў няма. Страчваецца ініцыятыва. Аджлад не ідзе ў лад. Ёсць небяспека страціць хвалю. Тады ўсе ахвяры людзей, што выйшлі на Плошчу, пойдуча намарна.

### — Што прапануеце вы?

**Алесь Міхалевіч:** Стварайце Рух Мілінкевіча. Мілінкевіч мае шырокую вядомасць. Мае легітымнасць. Ня мае затое адмоўнага рэйтыngu і не выклікае надзвычайнага раздражнення нават сярод нашых апанэнтаў. Гэты чалавек павінен аб'яднаць людзей. Між тым сярод вышэйшага кіраўніцтва дэмакратаў я не назіраю сапраўднага аб'яднання вакол лідэра. Сёння стварылася ўнікальная шырокага грамадзкага руху, аб'яднанага агульнапрызнаным лідэрам. Гэты рух павінен разбудоўвацца і напаўняцца ня толькі функцыянальным, але й арганізацый-

ным зместам. Нельга жыць ад святаў да святаў, ад выбараў да выбараў. Мы хочам падпітурхнуць лідэраў да актыўных дзеянняў.

**Алесь Чыгір:** Мы ўзялі адказнасць за Плошчу, мы гатовыя ўзяць адказнасць за краіну. Мы зьвяртаемся да моладзі: самаарганізуйцеся! Стварайце свае ініцыятывы і дзейнічайце самастойна. Гэта найлепшая форма працы ў сённяшніх умовах.

— **Вы ідзяце ў барацьбу з адкрытым забралам. А рэпрэсіі?**

**Сяргей Антусевіч:** Ад рэпрэсіяў у гэтай сыстэме ніхто не застрахаваны. Адзіная страхоўка — гэта актыўная грамадзкая дзейнасць, грамадзкі рэзананс.

**Сяргей Салаш:** У пэўнай ступені абаронай служыць і вядомасць. У сябе ў рэгіёнах таксама. Пасадзяць нас — мы будзем для людзей героямі. Скажу за сябе. Трэба будзе — пайду сядзець. Абы мая краіна нарэшце стала свабоднаю.

**Юры Губарэвіч:** Трэба яшчэ пралічыць, каму больш шкоды прынясе гэтае закручванне гаек. Рэпрэсіўная машына ўрэшце здыскрэдытуе сябе саму. Бо ўсё мае межы, як паказаў прыклад грамадзкай салідарнасці на Плошчы.

— **Вы хочаце змены**

ўлады ў краіне. Калі гэта можа адбыцца, па-вашаму?

**Ігар Лялькоў:** Калі перапоўніцца чаша цяжарнага. Напрыклад, у выпадку фальсыфікацыі наступных выбараў, мясцовых. Нават апошнія выбары выклікалі ў чыноўнікаў на месцах шмат пытанняў у дачыненні да нашай слаўтаў стабільнасці. Яны ведаюць, на чым баку праўда.

**Сяргей Салаш:** Ды няважна — калі. Важна, каб гэта былі змены на карысць Беларусі. Каб яны адбыліся, змагацца за іх трэба няспына. Дзясяткі тысячай выходзілі на Плошчу — вялізная колькасць у нашых умовах. Калі гэты патэнцыял не расцярушыць, аб'яднаць у Руху Мілінкевіча, гэта будзе сур'ёзная сіла. Кулак, які будзе абараняць Беларусь. Калі адбудуцца перамены, прагназаваць не бярэся. Ведаюць толькі, што яны не адбудуцца, калі іх не рыхтаваць. А прызначыць рэвалюцыю на 25 сакавіка праз год — гэта глупства і кампрамісаванасць.

— **Што, калі на мясцовых выбарах вас папросту ня будуць рэгістраваць?**

**Сяргей Салаш:** Такая палітычная кампанія мусіць быць выкарыстана не для папулярызацыі пэўных асобаў, мы можам ахвяраваць сваімі кан-



# адхіленьне, пасля — выбары»

кая мяккая кааліцыя?

**АМ:** Грамадзянскай супольнасці, што паўстала ў часе апошняй палітычнай кампаніі, мы прапаноўваем добраахвотны ўдзел. Простых грамадзянаў, як паказвае досвед перадыбарчых сустрачаў, прыцягвае супраца на роўных, калі іх выслухоўваюць, улічваюць прапановы. На сёння мы маем па ўсёй Беларусі шмат зацікаўленых у супрацы грамадзянаў, якія, аднак, жадаюць працаваць па-за партыйнымі структурамі. Жорсткая ўнутраная дысцыпліна будзе

прымяняцца ў дачыненні да заангажаваных у рух палітычных партыяў.

**«НН»:** Якімі будуць галоўныя накірункі дзейнасці?

**АМ:** Накірункі дзейнасці таксама прынцыпова ня змяняцца — тая ж кампанія па інфармаванні насельніцтва. Плюс з 1 траўня мы пачынаем кампанію па зборы подпісаў за адмену кантрактнай сістэмы.

**«НН»:** Асноўнае палітычнае патрабаванне новага руху — свабодныя і справядлівыя выбары. Правядзень-

не масавых вулічных акцыяў прымеркавана на вясну наступнага году. Ці ня позна?

**АМ:** Больш не спрацоўвае прынцып актыўнай дзейнасці ад выбараў да выбараў. Бо і выбараў ужо няма, не працуюць выбарчыя тэхналогіі, адсутнічаюць механізмы падпіку галасоў. Мы ставім задачай найперш адхіленьне ад улады дыктатара і ўжо затым правядзеньне справядлівых выбараў.

Гутарыў  
Сямён Печанко

## мы гатовыя ўзяць адказнасць за краіну»



Так 20 сакавіка паўставалі першыя палаткі.

дыдатурамі дзеля кампаніі, напрыклад, па змяненні выбарчага заканадаўства. У выпадку чаго можна прыбегнуць да тактыкі байкоту.

**Алесь Чыгір:** Добра было б, каб мясцовыя выбары набылі агульнаацыянальны маштаб, каб гэта была палітычная кампанія пад агульным брэндам. Аб'яднаная, а не расцярушаная, як у 2003-м. Мы мусім выйсці па ўсёй краіне і перамагчы.

**— Але Мілінкевіч кажа, што выбары больш у краіне нічога ня значыць.**

**Алесь Чыгір:** Бо сёння ў Беларусі, за выняткам прадпрыемстваў, няма такіх сацыяльных групаў, дзе нашы прыхільнікі складалі б большасць, але яны ёсць у кож-

най групе. Падтрымліваю думку Віталія Сіліцкага, што перамены ў сакавіку не адбыліся таму, што не было сацыяльна-эканамічных для іх. Сёння галоўнае — папыраць межы свабоды. Мы мусім стварыць сістэму данясення інфармацыі. Быў толькі Інтэрнэт. Не было нармальнага радыёвяшчання, недапрацаваны распаўсюд друкаванай прадукцыі. І мусім выпрацаваць дасканалую, дэталёвую праграму эканамічнага развіцця краіны. Такую, якая зробіць зь Беларусі эўрапейскага эканамічнага тыра.

**— Як вы ставіцеся да меркавання, што ніякія змены ў Беларусі немагчымы без падтрымкі Расеі?**

**Алесь Мазур:** Калі гуляць

па яе правілах, то адназначна прайграем. Трэба прамагчына кіравацца нашымі нацыянальнымі інтарэсамі.

**— Што вы думаеце пра Казуліна?**

**Алесь Міхалевіч:** Казулін няхай далучаецца да руху «За свабоду» шараговым ці перадавым членам і дапамагае Мілінкевічу. Тыя дні ў сакавіку, калі Казулін працаваў на супольную справу, ён выклікаў павагу. За ягонае вызваленне будзем змагацца, як і за кожнага іншага вязня.

**— Не баіцеся, што вашы заявы справакуюць раскол у дэмакратычных сілах?**

**Алесь Міхалевіч:** Наш крок вымушаны, і мы робім яго так, каб ён быў заўважаны. Бо што хаваць — некаторыя ўжо гатовыя да расколу. Анатоля Лябедзька ставіць пад сумнеў легітымнасць Мілінкевіча. Кажуць, што Мілінкевіч — гэта «праект», і ён «вычарпаў сябе», што «трэба склікаць чарговы кангрэс», рабіць нейкія ацэнкі. Ніякі Мілінкевіч не праект, ён лідэр. Сумленны, спакойны лідэр. Я працаваў на яго і буду працаваць. А ўсялякія марныя размовы — памылка ў сытуацыі, калі ў Мілінкевіча ёсць палітычная вага й рэйтынг. І цяпер яму патрэбная толькі выканаўчая структура для нармальнай камуні-

кацыі з грамадствам. Ніводзін іншы лідэр ня мае такіх магчымасцяў, як Мілінкевіч. Барацьбу амбіцый на наступныя гады трэба спыніць.

**Алесь Мазур:** Мы станем апорай Мілінкевіча. Калі сённяшнія лідэры дэмакратычных сілаў будуць бяздзейнічаць, мы гатовыя стаць ягонай адзінай апорай.

**Сяргей Салаш:** Пад Мілінкевіча падпішуча многія: хто быў на Плошчы, хто туды не даехаў, але прыедзе на 26-га. А хто падпішацца пад заклікам нейкай там, няхай і дэмакратычнай, кааліцыі? Падчас маіх дзвюх адседак мы шмат гаварылі пра будучыню, але ніхто ня звязваў надзею з «кааліцыяй». Звязвалі зь Мілінкевічам, ад яго чакаюць рашучых дзеянняў. Якіх, штопраўда, пакуль няма, акрамя паездка за мяжу. Яны таксама трэба, толькі ня трэба на іх зацыклівацца. Мілінкевіча — у рэгіёны!

**— Колькі часу вы даеце цяперашнім лідэрам?**

**Сяргей Салаш:** Яны самі сабе прызначыла год на роздум. Дарэчы, мы ня будзем назіраць гэты год, мы будзем працаваць, шчыра працаваць у агульнай камандзе.

**Алесь Мазур:** Мы даём ім год. Калі яны будуць няздольныя, мы будзем браць ініцыятыву ў свае рукі.

# Агонь па штабах?

Спадзеў А.Фядуты, што ў шэрагах «новай хвалі» апазыцыі лёгка знайсці новых лідэраў, найўны. Піша **Юры Хадыка**.

Зь цікавасцю прачытаў у нумары «НН» за 14 красавіка артыкул А.Фядуты «Зьмена вех...». У першую чаргу, таму што ў ім выказаны шэраг цікавых ідэяў, якія лунаюць у павестры, у палітычным павестры Беларусі. А па-другое, таму што ён утрымлівае і некалькі спрэчных, калі не памылковых прапановаў.

Нельга не пагадзіцца з аўтарам, што А.Лукашэнку, які трапіў у цяжкае становішча пасля «ашаламляльнай перамогі», нельга заганаць у кут. Гэты тэзіс, акрамя агульнагуманных, хрысціянскіх меркаванняў, патрабуе і палітычнага абгрунтавання.

Выбух народнага пратэсту паказаў, што ППРБ ня толькі не паслабіў, але ўзмацніў палітычную палярызаванасць ў грамадстве. Таму сумнавядомы тэзіс пра стабільнасць ёсць толькі прапагандысцкім штампам. Ён прызначаны для таго, каб схваць тоце небяспечнае напружанне, якое назапашваецца ў глыбінях сацыяльных пластоў і здольнае ў пэўны час выклікаць тэктанічныя зрухі ў грамадстве. Адначасна брутальная фальсыфікацыя вынікаў галасавання ўзмацніла міжнародную ізаляцыю рэжыму, што хутка і выклікала зьяўленьне «чорнага спісу» неўязных беларускіх чыноўнікаў.

У саюзнаках менскага Чырвонага дому засталіся толькі Масква ды шэраг парыяў кшталту Кубы і Ірану. Характэрна, што першым зь перамогаю А.Лукашэнку павіншаваў У.Пуцін. Але адначасна галава «Газпрому» А.Мілер суворы

.....

**Юры Хадыка** — прафэсар фізікі, намеснік старшыні Партыі БНФ.

папярэдзіў пра падвышэнне цаны на газ для Беларусі ўтрая. Такі скачок цэнаў пагражае спляжыць усю нашу гаспадарку. Патлумачыць яго нельга ніякімі рынковымі меркаваннямі. І да 19 сакавіка Масква мела цалкам дастатковую кампэнсацыю за танны газ.

Пагроза рэзкага падвышэння цэнаў — гэта ўдар пугаю, мэта якога — паскорыць інтэграцыю. Гэтае замежнае слова ў маскоўскім разуменьні эквівалентнае паглынаныню Беларусі. Хоць бы па пуэртарыканскай мадэлі. У гэтай невялічкай карыбскай краіне дзеве афіцыйныя мовы — ангельская і гішпанская. Заканадаўчая ўлада належыць кангрэсу ЗША, а выканаўчая — губэрнатару. Грашовая адзінка — амэрыканскі дאלар, а ў эканоміцы пануюць амэрыканскія фірмы.

Пуэрта-Рыка лічыцца краінай, якая «добраахвотна далучылася» да ЗША. Яе тубыльцаў яшчэ можна неяк зразумець. Яны ахвяравалі сувэрэнітэтам, але далучыліся да эканамічнага і ваеннага гіганта. Яны забяспечылі сабе мірнае і даволі зможнае існаваньне ва ўмовах райскай трапічнай прыроды. Да таго ж яны, як і амэрыканцы, у большасці імігранты. Хаця і ня добраахвотныя. Але Беларусь у выніку «добраахвотнага далучэння» да Масквы не атрымае ні багацця, ні трапічнай прыроды. Толькі вечную разруху, вайсковыя канфлікты ды процістаянне з Захадам. А ў перспэктыве і з Усходам.

Здаецца, А.Лукашэнка разумее небяспечнасць маскоўскай палітыкі. Паціху прыглушаецца антыбеларуская прапаганда ў дзяржаўных СМІ. Сам прэзідэнт старанна пазыцыянуе сябе як патрыёт Беларусі. Можна спадзявацца, што пачуцьцё ўласнай годнасці ды прага да ўлады не дазволюць яму стаць на шлях, на які яго падштурхоўвае Крэмль. Каб узмацніць свае ўнутрыпалітычныя пазыцыі, ён імкнецца разграміць апазыцыю з дапамогаю неверагодных лічбаў

народнай падтрымкі. Лічбы гэтыя спн. Ярмошына яму намалывала. Але падтрымкі ня выйшла.

Таму А.Фядута мае рацыю. Над А.Лукашэнкам навясла пагроза прымуовай здачы сувэрэнітэту для выратавання ўласнага жыцця. Аляксандар Язэпавіч параўнаў «ашаламляльную перамогу» 19 сакавіка зь перамогаю Напалеона на Барадзінскім полі. Пасля той перамогі ў Банапарта былі адныя толькі паразы.

Але ж сувэрэнітэт — справа ня толькі Аляксандра Рыгоравіча. Гэта справа і апазыцыі, і ўсяго беларускага народу. Адсунуць пагрозу страты незалежнасці можна толькі разам. Таму ня мае рацыі А.Фядута, калі патрабуе ад апазыцыі ня ўмешвацца ў меркаваны перамоўны кіраўніцтва РБ з Захадам, якія могуць стаць паратункам для ўлады А.Лукашэнкі. На гэтых перамовах Лукашэнка, на думку аўтара, будзе бараніць незалежнасць, а Запад — дэмакратыю. Трэці — лішні. Памылковая схема. Ня ў стане Запад пабудаваць дэмакратыю ў Беларусі безь беларускай дэмакратычнай апазыцыі. І Лукашэнка адзін ня здолее абараніць сувэрэнітэт. Запад (ва ўсякім разе ЭЗ) ахвотна пагадзіўся б з аншлюсам Беларусі, каб пазбыцца галаўнога болу, які чыніць яму ППРБ.

Таму роля апазыцыі ў магчымых перамовах А.Лукашэнкі з дэмакратычным сьветам павінна быць самая актыўная. Яна павінна рыхтавацца да іх і дамагацца іх, паколькі яе сувязі зь міжнароднымі арганізацыямі і ўрадавымі коламі дэмакратычных краінаў больш трывалыя і лепшыя, чым у апошняга эўрапейскага дыктатара. Апазыцыя павінна прасіць Запад пазбягаць эканамічных санкцыяў у сувязі зь непазьбежным падвышэннем коштаў на энэрганосьбіты. Патрабаваць пакласці ў падмурак перамоў даўно сфармуляваныя АБСЭ прынцыпы дэмакратызацыі беларускага палітычнага рэжыму.

А пасля пачатку перамоваў парупіцца аб усталяванні ўсебаковых эканамічных сувязяў з дэмакратычным сьветам.

Мяркую, што такая работа — а не разгортваньне вулічнай дэмакратыі — найважнейшая задача апазыцыі. Ва ўсялякім разе, на бліжэйшы год. Таму зусім не прымальныя наіўныя заклікі А.Фядуты да «зьмены твара» апазыцыі. Гэтая ўлюбёная ідэя аўтара — проста вынік некрытычнага засьвасненьня эўрапейскага досведу. У краінах са сталымі дэмакратычнымі традыцыямі і складзенай ужо палітычнай культурай сапраўды лідэры партыяў, якія пацярпелі паразу на выбарах, сыходзяць у адстаўку. Але для гэтага патрэбна, каб былі выбары, а не пародыя на іх. І каб у партыі была доўгая «лава

запасных», добра падрыхтаваных да няпростай ролі лідэра.

Відавочна, што гэтага зараз у нас няма. Можна працягнуць параўнаньне мінулых выбараў з Барадзінскай бітваю. Уявім сабе, што б было з Расеяй, калі б М.Кутузаў пасля нарады ў Філях бразнуў дзвярыма. Ці малодшыя афіцэры перасталі падпарадкоўвацца старшым. Спадзеў А.Фядуты, што ў шэрагах «новай хвалі» апазыцыі будзе лёгка знайсці новых лідэраў, наіўны. Безумоўна, партыі мусяць шырока адчыніць дзверы для новых валянтэраў. Стварыць умовы і дапамагчы арганізавацца ахвотным у нейкую структуру, дзе патэнцыйныя лідэры маглі б прадэманстраваць свае здольнасьці. Калі ўжо ім недастаткова «новых»

лідэраў у асобах А.Мілінкевіча і А.Казуліна, што ёсьць палітычны факт, а не палітычная хімія.

Наагул, чытаючы экспрэсіўныя развагі А.Фядуты пра «новы твар» апазыцыі, міжволі прыгадаў славеты заклік несьмяротнага Мао. Чым скончыўся выкліканы ім «агонь па штабах» у часы культурнай рэвалюцыі ў Кітаі, добра вядома. Каля дваццаці год вялізарная краіна залізвала раны. Таму мааісцкія заклікі кепска патыхаюць. Зьмена лідэраў павінна адбывацца натуральным і дэмакратычным шляхам. Гэтану і вучацца дзейныя партыі і аб'яднаньня дэмакратычных сілы. Але я перакананы, што ні апошняя выбарчая кампанія, ні падзеі 19—25 сакавіка не стварылі падставаў для экстраардынарнай зьмены існага кіраўніцтва.

## Прыпыненая першая з крымінальных справаў

15 красавіка была прыпыненая першая з крымінальных справаў за «дзейнасьць ад імя незарэгістраванай арганізацыі». Пагроза крымінальнага працэсу перастала вісець над жодзінскімі юнакамі Сержуком Гудзіліным, Алесем Чарэйкам, Яўгенам Ваўкаўцом.

Зрэшты, сьледчы Міхаіл

Кузьняцоў заявіў хлопцам, што справа не закрытая, а толькі прыпыненая і можа быць адноўленая ў кожны момант. Матывацы прыпыненьня крымінальнага перасьледу актывісты ня ведаюць дагэтуль: афіцыйныя дакумэнты ўсё яшчэ ідуць поштай.

«У запасе» ў жодзінскіх

правахоўнікаў яшчэ засталася справа Паўла Красоўскага: яго вінавацяць у абразе дзяржаўных асобаў, дзейнасьці ад імя незарэгістраванай арганізацыі ды ўхіленьні ад выклікаў на допыт. Сам Красоўскі хаваецца ад міліцыянтаў.

С.Гудзілін расказаў таксама, што ў Жодзіне зьявіл-

іся ўлёткі нейкага «беларускага аддзелу Славянскага Саюзу», а 22 красавіка на байкерскім фэсьце невядомыя спрабавалі справакаваць моладзевых актывістаў на бойку. Пры гэтым адзін з нападнікаў здымаў падзеі на лічбавую фатака-мэру.

АШ

## Напішы палітвязню

Яму цяпер цяжка.  
Твой ліст можа  
выратаваць яго.

Бацькі палітвязняў, што аб'ядналіся ў камітэт, перадалі ў газэту спіс адрасоў палітвязняў.

222160 Менская вобл., г.Жодзіна, вул.Савецкая, 226, СІЗА №8, камэра 188, Касьпяровічу Зьмітру.

220050 г.Менск, вул.Валадарскага, 2, турма №1, камэра 73, Фінькевічу Артуру.

225320 Берасьцейская вобл., г.Баранавічы, СІЗА №6, камэра 8, Сасіму Мікіту. (4 траўня пачынаецца суд над ім.)

230023 г.Горадня, вул. Кірава, 1, турма №1, Сяргею Ляшкевічу.

230023 г.Горадня, вул. Кірава, 1, турма №1, Аўтуховічу Мікалаю.

а/с 8, 220050 г.Менск, Галоўпаштамт, Астрэйку Мікалаю, Браніцкай Энэры, Шалайку Аляксандру, Дранчуку Цімоху, Нібію Дзянісу.

211300 Віцебская вобл., Віцебскі р-н, пас.Віцьба, ВК-3, Скрабцу Сяргею.

а/с 20, 225295 Берасьцейская вобл., г.Івацэвічы, ВК-22, 3 атрад, Леванеўскаму Валер'ю.

247511 Гомельская вобл., Рэчыцкі р-н, в.Баршчоўка, ПУАТ №22, Клімаву Андрэю.

222160 Менская вобл., г.Жодзіна, вул.Савецкая, 226 ці а/с 190, 220002 Менск, Казуліну Аляксандру.

225320 Берасьцейская вобл., г.Баранавічы, вул.Пралетарская, 32, ПУАТ-2, Статкевічу Мікалаю.

211656 Віцебская вобл., Полацкі р-н, в.Малое Сітна, вул.Лясная, 11, Севярынец Паўлу.

Працу па дапамозе каардынуе Іна Кулей.

Выключаныя з палітычных матываў студэнты і звольненыя работнікі не застаюцца сам-насам з сваімі праблемамі. З ініцыятывы бацькоў затрыманых утварыўся Аргкамітэт дапамогі рэпрэсаваным. Апрача бацькоў пацярпелых, цяпер ён аб'ядноўвае яшчэ юрыстаў, праваабаронцаў, мэдыкаў, моладзь.

Аргкамітэт дзейнічае ў чатырох кірунках: уладкаваньне на навучаньне выключаных з ВНУ студэнтаў, працаўладкаваньне звольненых з працы (ужо ёсьць прапановы з боку прадпрымальнікаў), матэрыяльна-гуманітарная дапамога (з боку сьвятароў і прадпрымальнікаў), мэдычная рэабілітацыя.

«У нас ёсьць звесткі пра больш як 30 звольненых чалавек. Ня ўсе зь іх сядзелі суткі, ёсьць тых, хто актыўна ўдзельнічаў у ініцыятыўных групах. Большасць зь іх — зь невялікіх гарадоў: у Воршы чалавек сем, у Барысаве шмат. Багата хто зь іх ня хоча ехаць за мяжу, а застацца працаваць у Беларусі. Нас радуе, што ёсьць прадпрымальнікі, якія самі на нас выйшлі і кажуць, што гатовыя гэтым людзям дапамагчы», — распавядае Вераніка Дзядок.

Пэралік звольненых уражае разнастайнасьцю: супрацоўнік Акадэміі навук Аляксей і ягоны брат Аляксандар Конашы, 2 бармэны і 3 супрацоўнікі банкаў... «Чалавек з Глыбокага нам напісаў, што працаваў перакладнікам у АБСЭшнікаў, а цяпер ня можа знайсці працу. Яму пагражаюць КДБшнікі», — кажа В.Дзядок.

З факультэту міжнародных стасункаў БДУ звольнілі выкладчыцу нямецкай мовы Наталью Скакун.

Настаўнік фізыкі й інфарматыкі СШ №166 Менску Аляксей Більдзюк быў звольнены з працы, хоць не пасьпеў адпрацаваць 2 гады паводле размеркаваньня. Звольнілі настаўніка з Барысаўшчыны Зьмітра Панкаўца, аўтара «НН».

26 красавіка пачаўся суд вядучага спэцыяліста Ўладзімера Грыдзіна супраць філіялу 520 «Беларусбанк» за незаконнае звальненьне: яго затрымалі 8 сакавіка ў машыне, якая везла зь міньгінгу апаратуру, і далі 15 сутак. Пасьля выхадку на волю Ўладзімер даведаўся пра звальненьне.

Найчасьцей звальняюць з фармулёўкамі «за прагуль». Зрэшты, выкладчыка пэдунівэрсытэту Юр'я Бачышчу звольнілі яшчэ падчас выбарчай кампаніі за «амаральны ўчынак»: у чым быў той учынак, Бачышча ня можа даведацца й дагэтуль, калі судзіцца з ВНУ.

«Колькі звольнена і выключана — сказаць цяжка, бо сьпісы растуць і кожны дзень удакладняюцца», — кажа Іна Кулей. Анкеты правяраюць тры бакі: бацькоўскі камітэт, праваабаронцы, студэнцкія актывісты. «На сёньня ў нас 23 студэнты прайшлі сумоўе. Але ў сьпісах — большая колькасьць». Па колькасьці выгнанных студэнтаў ганебную тройку лідэраў складаюць БДУ, БДПУ і Тэхналя-

гічны ўнівэрсытэт. «Да нас яшчэ ня ўсе і зьвяртаюцца. Венядзікт Кляўзэ распавёў, што разам зь ім выключылі яшчэ 12 чалавек. Да нас яны не ідуць, бо ім паабяцалі, што адновяць у наступным сэмэстры... Бывае, да нас прыходзяць і распавядаюць: з намі ў камэры сядзелі студэнты, іх адлічылі, але яны ня хочуць за мяжу, таму нікуды не ідуць», — распавядае Вераніка. Хлопцы зьвяртаюцца больш ахвотна, бо над імі «вісіць» пагроза войска.

Нюгія гісторыі вартыя асобнага апісаньня. Сірата Даніла Пажараў вучыўся ў Гомельскім унівэрсытэце на спэцыяльнасьці «геалёгія»: яго выключылі пасля «сутак» за Плошчу, і хлопец застаўся проста бяз сродкаў да існаваньня. У аргкамітэт ён зьвярнуўся ня сам, а дзяўчына, якая была зь ім, напісала ліст.

Студэнту-пяцікурсніку зь Беларускай акадэміі музыкі Віталю Бокуну не далі абараніць дыплём: яго выключылі за тое, што адмовіўся паставіць подпіс за вылучэньне Лукашэнкі. Цяпер ён паліціць абараняць дыплём у Брытанію, а фінасава дапаможа ў гэтым лёнданская эмігранцкая суполка.

У аргкамітэце дапамагаюць ня толькі тым, хто пацярпеў падчас выбарнай кампаніі. Кацярыну Жылінскую адлічылі ў верасьні 2005 г. за... паездку ў Польшчу. У сакавіку 2006 г. яна

ўжо трапіла на «суткі» за абарону намётавага мястэчка. Алену Копач адлічылі ў сьнежні з прычыны, не зьвязанай з выбарамі. «Але мы ёй будзем дапамагаць: у яе былі і ператруссы, і размовы з КДБ».

Іна Кулей зважае на тое, што парушэньні адбываюцца нават у самой працэдурі выключэньня з ВНУ: «Шмат каго з студэнтаў адлічваюць задняй датай — 17, 9 сакавіка. Бываюць сьмешныя выпадкі: чалавек «адлічылі» 17 сакавіка, а на 18-га ў яго накіраваньне на лябараторную па хімію».

«Мы накіроўваем ня проста ва ўнівэрсытэт, а ў краіны, зь якімі ёсьць дамовы на ўзроўні ўраду. Гэта гарантыя навучальнага месца ня толькі на адзін год, але і надалей», — кажуць у аргкамітэце. Такія дамовы ёсьць з Эстоніяй, Латвіяй, Польшчай, Славакіяй, аднак шмат якія ВНУ самастойна прапануюць аргкамітэту свае паслугі.

Польшча, згодна з праграмай падтрымкі імя Кастуся Каліноўскага, ахвярвала 300 месцаў для выключаных студэнтаў зь Беларусі. Праграма інтэнсіўных курсаў польскай мовы для беларускіх студэнтаў павінна была пачацца ў ліпеня, а заняткі — з кастрычніка. «Але я прасіла, каб інтэнсіўныя курсы для першай групы пачаліся тэрмінова. Гэта для тых, хто знаходзіцца пад пагрозай

# Рэпрэсаваныя не застаюцца без падтрымкі

адпраўкі ў войска ці пад пагрозай крымінальных справаў», — распавядае І.Кулей.

Пры выбары месца навучання ўлічваюцца пажаданні саміх студэнтаў (якую спецыяльнасць хацелі б вывучаць далей), якія мовы ведаюць. Многія студэнты жадаюць на новым месцы асвойваць новыя сферы. Самыя папулярныя — паліталёгія, сацыялёгія, журналістыка. «Выключаныя людзі — вельмі актыўныя, таму яны хочуць вывучаць нешта, звязанае з палітыкай. Але ёсць і выняткі. Люда Асіпенка, напрыклад, сказала, што хацела б вывучаць спецыяльнасць, якая будзе дапамагаць у будучай Беларусі», — кажа В.Дзядок. Яе дапаўняе І.Кулей: «Я нагадала часы, калі ўсе хацелі быць праўнікамі або эканамістамі, і іх набралася ў нас столькі, што іх не было куды дзяваць. Мы прапанавалі ім паглядзець па розных сайтах, якія бываюць спецыяльнасці. Напрыклад, рэканструкцыя

гістарычных будынкаў, эканоміка».

Ня менш важны кірунак дапамогі — мэдычны. Гісторыя пра выбітыя пальцы Міхаіла Воўчака, якому ў турме адмовілі ў мэдычнай дапамозе, вядомая даволі шырока, а вось многія іншыя засталіся па-за грамадзкай увагай.

За межы Беларусі выехаў лячыцца рэдактар ваўкавыскай «Местной газеты» Андрэй Шантаровіч. Яму не аказвалі мэдычную дапамогу ў турме, куды пасадзілі перад выбарамі. Цяпер яму неабходны добры дагляд, бо пастаянна мае падвышаны ціск, а дактары падазраюць пухліну страўніка.

Аргкамітэт дбае пра цяжарных да самага канца: «Для нас важна, каб чалавек меў гарантыі — ня проста так паехаў і бог з ім. Тым, хто паехаў на курс лекавання, напрыклад, нямецкае пасольства дапамагае і з візай, і з сустрэчай на месцы, і глядзіць, як яны там жывуць-харчуюцца, і

з вяртаннем дадому дапамагае».

І.Кулей перажывае, што найменш падтрымкі маюць непаўналетнія ўдзельнікі грамадзянскага супраціву: «Яны ня звольненыя з працы. Але заўтра ім быць абітурыентамі. І маюць дзве праблемы. Першая — псыхалогічны стан. Другая — «хатнія» рэпрэсіі з боку бацькоў, хатні арышт. Бацькоў жа выклікаюць у школу, цягаюць у інспэкцыі... Мэдыкі прапаноўваюць гэтым дзецям рэабілітацыйны курс, каб яны не баяліся жыць, не баяліся людзей у форме пасьля гэтага».

Аргкамітэт працягвае збіраць звесткі пра тых, каму патрэбная дапамога. «Магчыма, яна трэба ня вам, а вашым знаёмым, тым, хто побач з вамі — звяртайцеся. Паведамляйце нам, калі ласка, празь менскі тэлефон (233-40-05) альбо электроннай поштай (plosca2006@yahoo.com)», — запрашае І.Кулей.

**Аркадзь Шанскі**



АНДРЭЙ ЛЯНЦЭВІЧ

Нечакана мяккі па сённяшніх часах прысуд Анатолю Лябедзьку вынесла судзьдзя Аксана Рэлява. Палітык, затрыманы 15 сакавіка ля партыйнага офісу, быў пакараны «за брыдкаслоўе» штрафам у дзве базавыя велічыні (62 тыс. руб.).

**Няпоўны сьпіс студэнтаў, грамадзянскіх актывістаў, што былі адлічаны з навучальных установаў:**

БДТУ — Стас Стогній, Юрась Меляшкевіч, Віталь Ліпень.

БДУ — Зьміцер Вяско, Віктар Кузьняцоў, Андрэй Сантаровіч (усе — завочнае аддзяленьне журфаку), Алена Копач (эканамічны факультэт), Віталь Анушкевіч (Інстытут тэалёгіі).

БДПУ — Людміла Асіпенка, Алесь Карцель, Дзяніс Дзюба, Рыгор Шкурынаў.

Акадэмія МУС — Марыя Сьвянціцкая.

Гомельскі дзяржуніверсытэт — Даніла Пажараў.

Гарадзенскі дзяржуніверсытэт — Яўген Скрабутан.

БДАТУ — Венядзік Кляўзэ.

Вышэйшае школа кіраваньня і бізнэсу — Юрась Карэтнікаў.

Беларуская акадэмія музыкі — Віталь Бокун.

Віцебская дзяржакадэмія вэтэрынарнай мэдыцыны — Любоў Кучынская.

МЭСІ (Менская філія) — Сяргей Лянцэвіч.

Магілёўскі ўнівэрсытэт харчаваньня — Кацярына Жылінская.

БДУІР — Аляксандар Казакоў.

Менскі дзяржаўны політэхнічны каледж — Аляксандар Курбацкі.

Барысаўскі мэдычны каледж — Людміла Маёрава.

# Модная мова

Пакуль большасць айчынных прадусэраў працягваюць ляпіць практы-клони расейскай эстрады, вядомыя музыкі ў суседніх краях вучаць беларускую мову. Піша Сяргей Будкін.

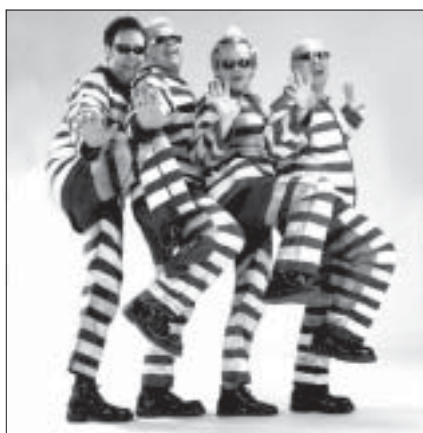
Сёння песня па-беларуску сярод музыкаў у суседніх краях лічыцца ўдалай піяр-акцыяй ды лепшым спосабам прадэманстраваць салідарнасць зь беларусамі.

## Дыктатару прывет із Польшчы

Польскі гурт *Big Cus* мае 18-гадовую гісторыю, а ў яго дыскаграфіі 13 альбомаў.

Напачатку ў сваіх песнях музыкі кпілі з камуністаў. Іх першая кружэлка мела назву «З партыйным прыветам!», а на вокладцы была змешчана выява Леніна з панкаўскім іракезам. Тады свой стыль яны жартоўна вызначалі як «лямбада-гард-кор». Зрабіў фурор у Заходняй Эўропе і другі іх дыск «Заходні Бэрлін», які быў запісаны пад уражаннем ад першых выступаў у аб'яднанай Нямеччыне.

Маладыя панкі з цягам часу паста-



**Big Cus так упадабалі сваю беларускамоўную песню «Дыктатар», што сьпяваюць яе на ўсіх канцэртах.**

Піначэтам.

На новы, 14-ты, альбом, які мае выйсьці днямі, гурт запісаў «Дыктатара» па-беларуску — упершыню ў сваёй багатай гісторыі. К.Скіба ў адным з інтэрвію прызнаўся, што ўсяго за некалькі дзён пасьпяхова прайшоў інтэнсіўны курс беларускай мовы. Цяпер «Дыктатар» гучыць па-беларуску на ўсіх канцэртах гурту. Песня даступная для згружэньня на афіцыйным сайце каманды [www.big-cus.pl](http://www.big-cus.pl).

лелі, лідэр гурту Кшыштаф Скіба стаў вядучым калюмністам у тыднёвіку *Wprost*, іх музыка палягчэла, а тэмы твораў набылі выразнае сацыяльнае адценьне.

*Big Cus* — адзін з самых палітычна актыўных гуртоў Польшчы. Яны адразу адгукнуліся на прапанову ўзяць удзел у акцыі салідарнасці зь Беларуссю ў Варшаве разам з *Neuro Dubel*. На гэтым канцэрце 16 лютага *Big Cus* прэзэнтавалі песню «Дыктатар», дзе кпяць зь беларускага прэзыдэнта, які «bardzo lubi sport» і «nie lubi czytac gazet», ды ставяць яго ў адзін шэраг з Сталіным, Брэжневым ды

## Butch сьпелі на «экзатычнай» мове

Расейскі праект *Butch* — гэдлайнэр расейскіх «піўных» фэстывалюў — таксама запісаў песню на беларускай мове. У гурце ніхто ня мае беларускіх каранёў, і музыкі далёкія ад апіяваньня сацыяльна-палітычных тэмаў. Салістка Алена Пагрэбіская прыйшла ў музыку з журналістыкі — яна працавала палітычным камэнтатарам праграмы «Время» на ОРТ.

*Butch* складаецца з былых удзельнікаў некалі папулярнага ў Расеі гурту «Маша и медведи». Некалі Алена ўжо здзівіла сваіх прыхільнікаў, калі пасля поп-рокавага альбому зрабіла альбом рамансаў.

Нядаўна *Butch* прэзэнтавалі сваю новую песню «Не далі». Як дзеля экзотыкі, так і ў якасьці прадусэрскага ходу. Пазалетась *Butch* выступілі разам з гуртом «Індыга» ў Менску: народу сабралася меней, чым хацелі масквічы, і таму, каб завабіць беларускую аўдыторыю, яны паабяцалі вярнуцца ў Менск зь беларускамоўнай песняй. Вялася размова наконт таго, каб беларускі варыянт іх новай песні зрабіў Андрэй Хадановіч, але расейцы вырашылі даверыцца сваёй маскоўскай знаёмцы, якая некалі працавала ў праграме БТ «5 на 5». Пераклад выйшаў недасканалы («У любові дзьве стараны адной мэдалі», — пяюць *Butch*), але сваё абяцаньне



Расейскі гурт «НОМ» зьняў фільм «Беларуская быль».

*Butch* выканалі. «Не далі» мае выйсьці на сынгле каманды.

### Казацкі рок па-беларуску

Кіеўская каманда «Тінь Сонця» існуе з 1999 г. і мае ў дыскаграфіі два альбомы; гэтаксама гурт атрымаў гран-пры ўкраінскага фестывалю «Подых». Спачатку хлопцы гралі ў рэчышчы альтэрнатыўнага року, але потым перайшлі да выканання «казацкага року» ці то фальк-мэталу. Ад гэтага часу гурт супрацоўнічае з такімі ўкраінскімі палітычнымі арганізацыямі, як «Союз гетьманців-державників» і «Просвіта», а таксама запачаткаваў праект «Патрыятычна Рок-Трибуна», які ставіць на мэце прамоцыю прагрэсіўных і патрыятычных камандаў.

Лідэр «Тінь Сонця» Сяргей Васільюк лічыць, што беларуская мова ня можа быць чужой для ўкраінцаў, бо яна ёсьць «адной з моваў нашай супольнай прабацькаўшчыны — Русі».

Украінцы зрабілі «Песьню Чугайстра» — сваю вэрсію ангельскамоўнай *Twilight Sun* для трыб'юту *Gods Tower*, а потым перасьпявалі гэтую ж песьню па-беларуску, прысьвяціўшы твор 20-й гадавіне Чарнобыльскай аварыі. Лідэр *Gods Tower* Ножык нека прызнаўся, што кавэр выйшаў лепшы за арыгінал.

Кіраўнік «БМА Group» Віталь Супрановіч паводле вынікаў 2005 году нават улучыў гэтую песьню ў тройку найлепшых беларускіх гітоў. Украінскія музыкі рыхтуюць таксама беларускамоўную старонку на сваім афіцыйным сайце [www.sun-shadow.info](http://www.sun-shadow.info). Беларуская вэрсія «Песьні Чугайстра» ўдзельнічае зараз у гіт-парадзе «Тузін Гітоў».

### У падтрымку дэмакратыі

*De Shifer* называюць «рэаніматаграмі ўкраінскага гард-кору». Яны зьявіліся 10 год таму пад расейскай назвай «Вспыхнул шифер», але праз год змянілі свой рэпэртуар на ўкраінскамоўны.

Свае апошнія два дыскі гурт запісаў у Лёндане і Бэрліне. Шалёную папулярнасьць каманда набыла падчас украінскіх выбараў-2005, дзякуючы песьні «Час прыйшоў». *De Shifer* нават атрымалі памятны знак «Актыўныя ўдзельнікі Памаранчавай рэвалюцыі». Лідэр гурту Зьміцер Богуш вырашыў запісаць свой гіт яшчэ на дзесяці мовах ды выдаць інтэрнацыянальны са-



Посьпех «Песьні Чугайстра» натхніў Сяргея Васілюка беларусізаваць інтэрнэт-старонку свайго гурту.

мотнік. Найперш *De Shifer* заняліся беларускамоўнай вэрсіяй. 26 сакавіка музыкі прэзэнтавалі «Час прыйшоў» у прэс-цэнтры блёку «Наша Ўкраіна». «Гэты твор — натуральнае жаданьне падтрымаць нашых братоў-беларусаў у іх змаганьні за дэмакратыю», — тлумачыць З.Богуш. Беларуская вэрсія ўкраінскага гіта ўвоўдзіць ў новы самотнік каманды *Freedom song*.

### Нават у Петравадзку

Беларуская тэматыка цікавіць як выканаўцаў старажытнай музыкі, так і сучасных музычных экспэрымэнтатараў. Гурт *Drolls* зь Петравадзку, які неаднойчы прыяжджаў у Беларусь з канцэртамі, запісаў зь беларускімі музыкамі з «Гуды» праект *Zara*.

Паводле словаў Вікторыі Міхно з «Гуды», *Drolls* выявіў беражлівае



Петравадзкія мэнастрэлі з *Drolls* стварылі з «Гудай» цэлую праграму.



Вакалістка «Butch» часам пазыцыянуе сябе як вакаліст.

стаўленьне да прапанаванага архаічнага песеннага матэрыялу ды высокае ўласнае выканальніцкае майстэрства.

Удзельнікі *Drolls* — выпускнікі Петравадзкай кансэрваторыі — у сваю чаргу прызнаюцца, што праект *Zara* — цікавая спроба спалучэньня сярэднявечнай эўрапейскай музыкі і славянскай язычніцкай культуры: «Мы намагаліся не супрацьпастаўляць гэтыя пласты, а выявіць іх узаемапрапанікненьне», — кажуць музыкі. У запісе беларуска-расейскага праекту таксама ўзяў удзел адзін з найлепшых фальк-выканаўцаў Расеі Аляксандар Лявонаў.

Музычных экспэрымэнтатараў з маскоўскага гурту «НОМ» таксама прывабіла беларуская тэматыка. Але яны вырашылі ўвасобіць сваю ідэю не ў музычным дыску, а ў кінафільме. На пачатку красавіка ў Маскве адбылася прэзэнтацыя фільму «Беларуская бэль», зьнятага ўдзельнікамі гурту Андрэем Кагадзеевым і Мікалаем Капейкіным, а галоўную ролю ў ім выканаў экс-лідэр «НОМ» Сяргей Кагадзееў. Але фільм — гэта ўжо іншая гісторыя. Інтэрвію зь яго стваральнікамі чытайце ў бліжэйшых нумарох «НН».

# «Чырвоная кніга» беларускага року

Беларус Максім Грушавы і немец Інга Пец выдалі першую CD-складанку беларускага року ў Нямецчыне — *Belarusian Red Book*.

М.Грушавы да 1996 году працаваў у Менску на радыё «101,2»: «Тады беларускі рок мяне цікавіў, бо я ў нейкай ступені быў з ім звязаны, цяпер, на чужыне, наша музыка стала нечым большым — гэта энергія, якой я сілкуюся, гэта эмацыйная сувязь з маёй краінай», — кажа Максім.

Інга Пец зацікавіўся беларускай музыкай, пачуўшы колісь «Народны альбом». У першую чаргу яго зачаравалі тэксты, празь якія ён нават крыху падвучыў беларускую мову.

Максім і Інга ўваходзяць у згуртаваньне «Беларусы ў Бэрліне», створанае з ініцыятывы выпускнікоў Бэрлі-

нскага вольнага ўнівэрсытэту. Летась яны заняліся сэрыйй канцэртаў *N.R.M.* у Нямецчыне, а потым задумалі зрабіць музычную складанку — іміджавы беларускі праект для немцаў. Важны момант быў у пошуку фінансаваньня, бо прадусэры вырашылі зрабіць першы наклад у 1000 асобнікаў не для продажу, а для прома-мэтаў. Гэтую ідэю падтрымалі беларуска-нямецкія фонды, а працай зь беларускага боку занялася Ганна Вольская.

Удзельнікаў складанкі прадусэры падабралі паводле іх значэньня ды ролі ў сучаснай незалежнай айчынай музыцы. На дыск трапілі песьні з супольных музычных праек-

таў «Народны альбом» і «Я нарадзіўся тут», а таксама гіты «топавых» беларускіх камандаў розных гадоў і розных шляняў. Ёсьць тут і беларускамоўны «Ляпіс Трубяцкой», «Саша і Сірожа» на трасянци, расейскамоўны *Neuro Dubel*.

На каляровы буклет патрапілі ня толькі фатаздымкі музыкаў з усімі патрэбнымі кантактамі, але і тэксты іх песьняў у перакладзе на нямецкую (пераклады зрабіла Кася Іваноўская), выцемкі з арты-



Максім  
Грушавы.

кулаў пра беларускую музыку ў сусветнай прэсе, а таксама выказваньні саміх музыкаў.

«Тое, што я б хацеў, гэта мець магчымасьць казаць ня толькі пра тое, што мне падабаецца, але і пра тое, што не падабаецца. І быць пачутым. Бо толькі так мы здолеем рухацца наперад, ад кепскага да добрага, ад добрага да лепшага», — разважае на старонках «Чырвонай кнігі» аўтар «Народнага альбому» Міхал Анемпадыстаў.

«Я жыву ў сваёй краіне з адчуваньнем таго, што хтосьці скраў 10 гадоў майго жыцьця, але мне пашчасыціла, бо ў мяне застаўся гурт. А вось мноства маіх сяброў засталіся бяз справы іх жыцьця і нават без спадзеву на тое, што калісьці змогуць да яе вярнуцца», — працягвае думку Філ Чмыр, лідэр *Drum Ecstasy*.

Нямецкія журналісты выявілі вялікую цікавасьць да зьяўленьня *Belarusian Red Book*. Інга і Максім далі дзясяткі інтэрвію на буйных тэле- і радыёканалах. «Мы ня проста балбаталі, а далі магчымасьць слухачам і глядачам упершыню пачуць беларускую музыку. Такога кшталту праекты мы называем «дэмакратычны крэатыў», — кажа М.Грушавы.

Амаль увесь наклад разошўся сярод тамтэйшых культурных дзеячаў ды арганізацыяў, прадусэраў, журналістаў і палітыкаў. «Гэта толькі пачатак, — кажа Максім, — для беларусаў, што жывуць на Захадзе, гэта важная справа. Хоць зь нейкіх прычынаў мы ня ў самым віры падзеяў, затое тут мы не сядзім, склаўшы рукі». М.Грушавы лічыць, што беларусы замежжа могуць зрабіць шмат карыснага для будучыні сваёй краіны. «Мы будзем выкарыстоўваць усе магчымыя каналы для таго, каб падтрымліваць, узьдзейнічаць, дапамагаць ды змагацца разам. Спадзяёмся, што беларусы за некалькі сотняў кілямэтраў нас пачуюць!»

Сяргей Будкін



Інга Пец (справа) разьвітаецца з «N.R.M.» на станцыі Бэрлін-Ліхтэнбэрг пасля канцэртаў у Нямецчыне ў кастрычніку 2005.





# Лявон Вольскі: Не чапайце Смолавай!

«Ня варта караць жаўнераў, карайце афіцэраў і генэралаў», — перасьцерагае рок-музыка.

Шаноўнае спадарства!

Я хачу звярнуцца да сяброў грамадзкай ініцыятывы, якія складаюць сьпісы «неўязных» у Эўропу.

Мне малазнаёмыя прозьвішчы шмат каго з гэтага «неўязное» кампаніі. Я ніколі зь імі не кантактаваў, і ня вельмі хочацца. Хаця сярод іх, напэўна ж, ёсьць таямнічыя «байцы нябачнага фронту», якія паўплывалі на цяперашнюю сытуацыю з канцэртамі незалежных музыкаў у нашай краіне.

Дык вось. Не паўтарайце чужых памылак. Не чапайце, калі ласка, таварышаў Смолаву, Ярмоленку і іншых афіцыйных сьпевакоў. Ну, сьпявалі (зрэшты, не сьпявалі, усё было пад фанаграму) яны на агітацыйных канцэртах, ну, давалі інтэрвію пра адданасьць уладзе... А

што ім было рабіць? Гэтыя людзі — на дзяржслужбе. Яны працуюць у тэатрах эстрады, дзяржаўных аркестрах, іншых нейкіх установах. Адмовіцца ад канцэрту — значыцца, падпісаць сабе як артысту вырак тут, у Беларусі. Зь мясцовае зоркі ты робісься чорнай дзіркай. Ці жоўтым карлікам. А дзе ім яшчэ працаваць? У якой краіне? Толькі тут ёсьць шанец.

Не чапайце іх. Ну, артысты, ну, прыдворныя, хто ж чапае артыстаў! Чапайце ідэолягаў, начальнікаў... У нашых эстраднікаў папросту не было выбару. Вось раптам усё зьменіцца, і ў іх зноў ня будзе выбару — яны будуць на баку дзяржавы, якой бы яна ні была. Гэта спэцыфіка работы.

Таму я прашу Вас адклікаць прозьвішчы сьпевакоў і сьпявачак з Вашага «неўязнога» сьпісу. Удзел у агітацыйных канцэртах — гэта не злчынства, гэта іхняя бяда. Яны прымусілі сябе паверыць (ня ўсе, натуральна, лепшыя, найбольш таленавітыя й шчырыя зь іх, астатнія папросту цынічна

займаюцца кар'ерай), што працуюць у імя лепшае будучыні, міру, стабільнасьці і дабрабыту народу, за Беларусь. Толькі што гэта за Беларусь — безь беларускае мовы, з гісторыяй, што пачынаецца з другой сусьветнай вайны, бяз Быкава і Барадуліна... Зрэшты, гэта ім не растлумачыш, ня варта й пачынаць. Яшчэ раз прашу, шаноўнае спадарства, тыя, хто складае сьпісы «неўязных» людзей: не прыпадабняйцеся дзяржаўным ідэолягам, якія ў адзін момант «разабраліся» з айчынай незалежнай музыкай! Нашыя поп-выканаўцы — як спартоўцы, як жаўнеры — што ім загадаюць, тое і зрабяць, тое і скажучь. Ня варта караць жаўнераў, карайце афіцэраў і генэралаў.

Калі Вас не пераканала ўсё вышэйсказанае, скажам гэтак: Сьвет ня ведае нічога пра нашых «майстроў эстрады». Пасьля Вашых забаронаў даведаецца. Вам гэта трэба?

Лявон Вольскі,  
незалежны беларускі музыка



Новы  
«Дзеяслоў»

Дзеяслоў.  
№2 (21). 2006.

Сярод «гваздоў» гэтага нумару — «Ксты» Рыгора Барадуліна па-ангельску, Чарльз Букоўскі й Хорхэ Люіс Борхэс па-беларуску. Таксама — рэдкія вершы Анатоля Сыса і падборка ўспамінаў пра яго, мэмуары Ніла Гілевіча, паэзія Вальжыны Морт. На падвячорак — міні-анталёгія літаратурнага і гістарычнага анекдоту ад Сяргея Шапрана.

Як вымаўляць

Каляда А. Беларускае літаратурнае вымаўленьне: Практыкум па дыкцыі і артаэпіі. — Менск: Тэхналёгія, 2006.

З дапамогай гэтага выданьня можна «паставіць» сабе правільнае літаратурнае беларускае вымаўленьне. Да кніжкі прыкладаюцца тры кампакт-дыскі з запісамі практыкаваньняў. Выдатны падарунак для таго, хто марыць пра кар'еру актора ці тэлеведучага.



Шукайце ў незалежных распаўсюднікаў.

# Азаронка не пусьцілі ў Гішпанію

Як стала вядома «НН» з крыніцаў у пасольстве адной з эўрапейскіх краінаў, намесніку кіраўніка Белдзяржтэлерадыёкампаніі Юр'ю Азаронку было адмоўлена ў візе для наведвання Гішпаніі.

Пра візу ён хадаінічаў у пасольстве Францыі, што рэпрэзэнтуге гішпанскія інтарэсы.

У адрозьненне ад свайго шэфа А.Зімоўскага, аўтар прапагандысцкіх тэлефільмаў ня трапіў у «сьпіс-37». Гэта адбылося таму, што эўрапейцы вырашылі абмежаваць сьпіс пэўным лікам,

і ўсе «героі Беларусі» туды не зьмясьціліся.

Як сказаў адзін эўрапейскі дыплямат, «ніякія Зімоўскі і Азаронак не журналісты. Гэта прапагандысты, якія самі ведаюць, што хлусяць, таму хай не разлічваюць, што да іх будуць ставіцца, як да журналістаў».

Нам таксама стала вядома, што чуткі, нібыта Зімоўскі атрымаў кіпрскую візу і адпачываў на востраве, не адпавядаюць рэчаіснасьці. Натомест адмова Канады прыняць для дазпраўкі самалёт Сідорскага, што кіраваўся на Кубу, праз наяўнасьць на борце Праляскоўскага й Зімоўскага, — факт. Меркавалася, што самалёт выправіцца на Кубу зь дзьвюма пасадкамі на дазпраўку: у Ісьляндыі і Канадзе. Ісьляндзкія ўлады пагадзіліся прыняць самалёт пры ўмове, што Праляскоў-

скі й Зімоўскі ня будуць пакідаць борту. Канада рашуча адмовілася, патлумачыўшы гэта «палітычным кантэкстам». У выніку самалёт на гадзіну забавіўся ў менскім аэрапорце, пакуль беларускія дыпляматы ўзгаднілі дазпраўку ў ЗША. Прычым шэфам беларускай прапаганды прыйшлося распакаваць чамаданы.

Больш за тое, як нам стала вядома, у Азаронка таксама «няштану шанцаў» атрымаць візу Грэцыі, якую ён просіць цяпер. Так што Азаронку ня ўдасца пагрэцца на ласкавым грэцкім сонейку, як не ўдалося на гішпанскім.

Гэта азначае, што сьпіс асобаў, якім рэальна забаронены ўезд у Эўропу, значна шырэішы, чым фармальна абвешчаны.

**Мікола Бугай**

## Падвядзеньне вынікаў конкурсу адкладаецца

Падвядзеньне вынікаў творчага конкурсу для маладых літаратараў да 100-годзьдзя газеты «Наша Ніва», абвешчанага Беларускай ПЭН-цэнтрам, адкладаецца на няпэўны час. Пра гэта паведамлілі нам у ПЭН-цэнтры. Прычынай адтэрміноўкі стала адсутнасьць грошай на належную арганізацыю конкурсу. Грошы працягваюць шукаць.

**Адам Воршыч**

## Сьмерць на курорце

У эгіпецкім тэракце загінуў намеснік дырэктара менскай «Містэрыі гуку».

У аўторак у выніку тэракту ў партовым мястэчку Дахаб, што ў Эгіпце, загінуў намеснік дырэктара менскай дыскарні «Містэрыя гуку» Аляксандар Шлык. Інфармацыйныя агенцыі называюць пакуль лічбу ў 87 параненых і больш за 20 загінулых, сярод якіх беларус і яго сябра Леанід Цітарэнка — дырэктар ма-



**Аляксандар Шлык.**

скоўскай гуказапісвальнай кампаніі «Маналіт». Цела беларуса было распазнанае, і пра яго сьмерць ужо паведамлілі сваякам. Пацьвердзілі гэта інфармацыю і ў менскай турыстычнай кампаніі «Топ-тур». Там адзначылі, што Шлык зьвяртаўся да паслуг іхнай кампаніі, але выправіўся ў Эгіпет праз расейскага турыстычнага апэратара.

Паводле словаў знаёмых намесніку дырэктара «Містэрыя гуку», А.Шлык выправіўся ў адпачынак з Масквы, разам з сваімі сябрамі.

Ён быў аматарам дайвінгу ды вандраваў на яхце. Аляксандар зь сябрамі спыніўся ў Дахабе. У раёне рэстарану «Нэльсан» адбыўся выбух. Падарваліся тэрарысты-сьмяротнікі — гэта вызначылі па адсутнасьці варонак на месцы выбухаў. Выбух таксама адбыўся палізу ў гандлёвым цэнтры і бары. Пры першым абвешчэньні прозьвішчаў загінулых быў названы Л.Цітарэнка, аднак прозьвішча беларуса ў сьпісах не фігуравала. Бліжэй да 17.00 пачалі паступаць зьвесткі пра тое, што цела беларуса было апазнанае.

«Дахаб» у перакладзе значыць «залаты»...

**Сяргей Будкін**

# Каб штотыдзень атрымліваць газету, дасылайце адрасы і прыватныя ахвяраваньні

Каб гарантавана чытаць «Нашу Ніву» цяпер, калі «Саюздрукам» і «Белпошце» забаронена распаўсюджаць газету:

1) Просім усіх ахвотных чытаць газету паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць па тэлефоне, факсам, праз пошту ці электронную пошту.

Тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32 (МТС), (029) 618-54-84  
e-mail: dastauka@tut.by  
паштовы адрас: а/с 537, 220050 Менск.

2) Просім кожную сям'ю чытачоў пералічваць на рахунак газеты ахвяраваньне з разьліку 6 000 рублёў на месяц. Гэтага будзе досыць для выхаду і дастаўкі газеты. У блянку банкаўскага паведамленьня ці паштовага пераказу, калі ласка, дакладна і разборліва пазначайце ваш адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду. Тыя, хто перакажа 18 000 рублёў за раз, забясьпечыць выхад газеты на тры месяцы. Хто ж мае магчымасьць пераказаць 36 000 рублёў адразу, забясьпечыць публікацыю «НН» адразу на паўгоду.

## На які рахунак пералічаць грошы?

Ахвяраваньне можна перавесці ў любым аддзяленьні банку, на любой пошце. Улічыце, што пры пераказваньні грошай паштовым пераводам пошта спаганяе дадаткова 3%, а пры пераводзе грошай празь «Беларусбанк» працэнт не бяруць. На банкаўскай квітанцы ў графе «Від плацяжа» трэба пазначыць: «Ахвяраваньне». У графе: «Атрымальнік плацяжа» трэба пісаць: «Фонд выданьня газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521». У графе «Найменаваньне банку» трэба пісаць: «МГД ААТ «Белінвестбанк», вул.Калектарная, 11, Мінск, код 764». У графе «Рахунак атрымальніка» 3015 212 000 012. Пры перасылцы грошай па пошце тое самае трэба пісаць у рубрыках «Каму» і «Куды».



0402280179  
**ИЗВЕЩЕНИЕ**

Фонд выданьня газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521  
МГД ААТ «Белінвестбанк», вул.Калектарная, 11, Мінск, код 764

Счет получателя	3015 212 000 012	Лицевой счет	
(фамилия, имя, отчество, адрес)			
Вид платежа		Дата	Сумма
Ахвяраваньне			
		Пеня	
		Всего	

Кассир \_\_\_\_\_

Плательщик \_\_\_\_\_

Фонд выданьня газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521  
МГД ААТ «Белінвестбанк», вул.Калектарная, 11, Мінск, код 764

Счет получателя

3015 212 000 012

Лицевой счет

(фамилия, имя, отчество, адрес)			
Вид платежа		Дата	Сумма
Ахвяраваньне			
		Пеня	
		Всего	

Кассир \_\_\_\_\_

М.П. \_\_\_\_\_

Плательщик \_\_\_\_\_

**КВИТАНЦИЯ**

Лицензия № 021300099837 от 27.05.2004 ИТ «УСЛУГА» Зап. 1404 тираж 98 000

## Ці трэба паўторна дасылаць адрасы ў Рэдакцыю?

Не, аднойчы даслаўшы, больш ня трэба (калі вы рэгулярна атрымліваеце газету). Тады досыць не забывацца рэгулярна пералічаць ахвяраваньні.

## Хто дасылаў ахвяраваньні, але не паведаміў адрасу

Прабачце, што газета прыйшла вам запозьнена. Рэч у тым, што вы пераказалі ахвяраваньне, але не паведамілі Рэдакцыі адрасу адразу. Квіток ахвяраваньня трапілі да нас праз 5—10, а часам і болей дзён.

# Шукаем чытачоў!!!

Калі хто ведае наступных чытачоў «НН», просьба падказаць ім скантактавацца з газэтай.

**Чытач з Зарніцы Спасава**, дашліце свой дакладны адрас і прозьвішча.  
**Леанід Мікалаевіч Н.** з вул.Калініна, удакладніце свой адрас.  
**Сп. Міхайлаў** з вул. Багдановіча, скантактуеся з Рэдакцыяй.

**Калі вы не атрымалі газэты**

да панядзелка, а ў Менску — да суботы, абавязкова тэлефануйце ў Рэдакцыю.  
Пытацца Аляксандру.

Тэлефоны:

(017) 284-73-29,  
(029) 618-54-84,  
(029) 260-78-32 (МТС)

dastauka@tut.by

## Правілы падачы адрасоў

Абавязкова падавайце індэкс, бо з індэксам газэтаойдзі хутчэй.

Калі вы жывяце ў вёсцы ці ў мястэчку, пазначайце раён і вобласць.

Ня трэба дасылаць квіток, пакіньце яго ў

сябе, гэта вашае пацверджаньне таго, што вы зрабілі ахвяраваньне.

Разборліва падавайце свае звесткі.

Атрымліваць газэту можна з любога нумару, толькі паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас.

запрашаем прыватных прадпрымальнікаў

браць газэту на распаўсюд у Менску і рэгіёнах.

Вельмі просім чытачоў, якія ад Новага году чытаюць «НН» у Інтэрнэце, а не на паперы, таксама дасылаць прыватныя ахвяраваньні з разьліку 6000 на месяц з пазнакай: «за Інтэрнэт». Бяз збору грошай газэце не захаваць якасьці.

## Шчыры дзякуй за шчодрасьць

Алесю М., Марыі К., Паўлу Е., Аляксандру К., Генадзю К., Валеру Ш., З.В., Аляксандру М., А.К., Паўлу Б., Анатолю В., Т.М., Натальлі М., Ніне У., Рыгору Р., Олісю П., Кацярыне Я., І.Л., Валеру Д., В.К., Н.К., Н.Ц., Жыньне П., Сяргею К., Гэніку Л., Клаўдзіі П., Руслану П., Аўгену Л., Аўгену Р., К.З., Міхайлу Л., Тацяне М., Юр'ю Г., Тацяне В., Фэліксу Г., Сяргею Б., Івану Я., Сяргею Ш., Раісе К., В.Д., В.Б., Алене М., Юр'ю М., У.К., Марыне Л., Л.Ф., Аляксандру Ш., Мікалаю Дз., Сяргею М., Алене Л., З.Г., Натальлі К., Л.З., Вользе Б., Т.П., Анатолю П., Мікалаю А., Анатолю К., Алене С., А.Р., Анатолю С., Міхайлу К., Івану Б., Людміле Б., Генадзю П., Ільясу Х., Валянціну Г., Мікалаю А., А.Г., Крысьціне К., Але Л., Анатолю К., В.Я., Элеаноры С., Т.П., Марыі Г., Ліліі К., Міколу Г., Мікалаю П., Юр'ю Ш., Дар'і С., Івану Б., Віктару Ж., Рыгору М., Людміле І., Анатолю С., Аляксандру Л., Паўлу П., Ігару К., З.А., Валеру С., Ігару Г., Уладзімеру С., Уладзімеру К., Яўгену К., Ларысе М., Зьмітру К., В.П., В.Г., Яўгену І., Валянціне П., Рагнедзе А., В.К., Сьвятлане Р., Сьвятлане К., Сяргею М., Уладзімеру Г. зь Менску.

Ігару І., які цяпер у Лестэры (Вялікабрытанія).

Зьмітру Л., які цяпер у Нью-Ёрку.

Валянціне Р. з Рагачоўскага раёну.

Аляксандру Г., Уладзімеру Ц. з Лагойскага раёну.

Ніне А. зь Бераставіцкага раёну.

Сяргею Ц., Сяргею С., В.Г. з Баранавічаў.

М.Т., А.К., Іне С., І.К., Зоф'і В., Алене А., Мікалаю Ж., Валер'ю К., Зьмітру С., Віктару П., Андрэю Ф., Аляксандру С., Канстанціну Ж. з Горадні.

Уладзімеру В. са Смургоняў.

Л.П. з Капыля.

Ганьне Р., Марыі М., Мікалаю К., Ігару С., Вікенцію С. з Валожынскага раёну.

Аляксандру Г. з Кіраўскага раёну.

А.Б. з Ваўкавыскага раёну.

Васілю К., Аляксандру У., Ганьне К., Паўлу Ж., Ірыне Б., А.Ш., Канстанціну С. зь Віцебску.

Аркадзю К. з Івацэвіцкага раёну.

Сяргею С., Веры Б. з Стаўпецкага раёну.

Аўгену К. з Шклоўскага раёну.

Г.Б., Сяргею А. з Магілёва.

Георгію С., Глафіры Д. зь Бешанковіцкага раёну.

Язэпу Дз. з Гарадзенскага раёну.

Віктару С., У.Т. з Жабінкаўскага раёну.

Станіславу С. з Жлобінскага раёну.

Міколе Н., Віктару Ф., Тамары Ф., Валер'ю Б., Леанарду М. зь Берасьця.

Зьмітру П., Аўгену Я., Н.М., Валянціне З., Анатолю Г. з Гомелю.

А.К. з Гомельскага раёну.



# Радуніца



АНДРЭЙ ЛЯЖКЕВІЧ

Магіла народнага пісьменьніка Беларусі Васіля Быкава на Ёсходніх могілках.

# Чарнобыль нас ня надта і цікавіць

Гэты артыкул састарэў да таго, як быў надрукаваны. Піша Віталь Тарас.

Нічога ня зробіш — усё, што ўжо напісана ці яшчэ будзе напісана пра Чарнобыль, будзе здавацца састарэлым або недастаткова новым. Нам здаецца, што мы ведаем пра чарнобыльскую катастрофу ўсё — столькі ўсяго было пра яе сказана ды напісана за апошнія 20 год. Нават сёлетні даклад «Грынпіс», зь якога вынікае, што маштабы катастрофы штучна прымяняліся ААН і што ахвярамі Чарнобылю могуць стаць яшчэ каля 100 тыс. чалавек, зь іх — дзясяткі тысяч у Беларусі, нас не асабліва ўразіў. Чагосьці падобнага мы чакалі, здагадваліся ў глыбіні душы, што маштабы катастрофы трохі прымяняшаюць. А калі казаць па шчырасьці, дык наступствы Чарнобылю нас ня надта і цікавяць.

## Ахвяры эксперымэнту

Насамрэч, мы даўно зьмірыліся з Чарнобылем як фактам нашай і нашых дзяцей біяграфіі, з аддаленымі наступствамі радыяцыі, з хлусьнёй пра катастрофу, з безадказнасьцю ўладаў. Чарнобыльскі шлях ператварыўся зь цягам часу ў рытуал. Вельмі важны рытуал, безь якога нельга ўявіць нашае жыцьцё. Але як рытуал пахаваньня дапамагае перажыць гора, разьвітацца з блізкімі людзьмі, каб потым, хоць бы на нейкі час, забыцца на смерць, гэтак Чарнобыльскі шлях дапамагае забыць аб Чарнобылю. Вось і яшчэ год мінуў, вось і яшчэ адна круглая дата адзначаная...

Нібыта ў пэрыядзе паўраспаду радыяактыўнага стронцыю ці іншых радыяактыўных рэчываў год альбо

некалькі гадоў нешта значаць.

Спачатку мы спадзяваліся на навукоўцаў — фізыкаў-ядравікоў, радыябіёлягаў, экалягаў, псыхлягаў. Яны ўсё нам растлумачаць, раскладуць па палічках, абгрутуюць і спрагназуюць. Быццам ня фізыкі ды іншыя навукоўцы рознага профілю спрычыніліся да стварэньня Чарнобыльскай АЭС, не яны казалі пра бясьпеку рэактараў РБМК, не яны спрактавалі потым саркафаг, які стаўся ня столькі пасткай для чарнобыльскай радыяцыі, колькі пасткай з гадзіннікавым мэханізмам для насельніцтва Беларусі і Ўкраіны, усяе Ўсходняе Эўропы.

Акадэмік Лягасаў, які стрэліў сабе ў скроню, быў адзіным сярод сваіх колегаў, хто судзіў сябе. Астатнія — такія, як акадэмік Веліхаў, — спачатку прыжджалі ў Менск на Чарнобыльскі шлях, выступалі на апазыцыйных мітынггах. А калі ўбачылі, што ніякага суду над імі ня будзе, зноў пайшлі ўладзе службыць, зь яшчэ большай ахвотай, чым раней. Цяпер яны даводзяць, што наступствы чарнобыльскай аварыі перабольшаныя напалоханымі абываталямі ды цемрашаламі.

Тыя, хто працягваў навуковыя дасьледаваньні ў рэальных абставінах, у пацярпелых раёнах — такія, як Бандажэўскі, — патрапілі ў турму альбо, у лепшым выпадку, перасталі карыстацца падтрымкай — фінансавай з боку ўладаў і маральнай з боку грамадства. Надакучыла жыць увесь час, як на Чарнобыльскім рэактары.

## Дзяржава роўна дзеліць

Расчараваўшыся ў айчынных аракулах і адмыслоўцах, мы з палёгкай вырашылі — замежжа нам дапаможа...

Гуманітарная дапамога шматлікіх міжнародных дабрачынных фондаў, народаў і ўрадаў заходняга сьвету ўспрымалася як нешта натуральнае й належнае. Ізноў жа, яна дапамагала нам забыцца аб праблемах Чарнобылю. Зьявіліся справы больш неадкладныя — як уладкаваць дзяцей альбо сваякоў на адпачынак куды-небудзь у Нямецчыну ці ў Італію. Як атрымаць бясплатныя лекі, мэдыкамэнты, вопратку, ежу. Як зрабіцца ахвярай Чарнобылю, не ахвяруючы нічым у сваім жыцьці.

Калі пасылаць дзяцей за мяжу стала няможна, а рэчы й лекі стала можна атрымліваць толькі празь Дзярждэпартамент, хутка зьмірыліся і з гэтым. Галоўнае, каб нешта вырашалі за нас і бяз нас, а дзяржава гэта ці замежныя арганізацыі, улучна з ААН і МАГАТЭ, — ня так і важна. Дзяржава, вядома, лепш, бо яна дзеліць заўсёды па-роўну. Нават калі няма чаго дзяліць, акрамя дзіркі ад бубліка, усё адно — галоўнае, што ўсім дастанецца аднолькава мала. Ну, калі не лічыць некаторых абраных, зразумела. Але ж Чарнобыль тут ні пры чым.

## Ад Вострава сьлёз да праспэку Пераможцаў

Яшчэ да нядаўняга часу публіцысты дзялілі сучасную гісторыю на да- і пасьячарнобыльскую эпоху. Гэта падавалася нам случным. Бо калі кажуць, што савецкая імперыя распалася бяз шуму й пылу, прынамсі бяскроўна, чамусьці забываюцца, што былі й шум, і радыяактыўны пыл. І крыві ў шпітальных не стала для ліквідатараў, закрунутых прамянёвай хваробай. Забываюцца пра тысячы дзяцей, якім наканавана прайсці праз рак шчытападобнай залозы. Забываюцца пра тых, хто



памёр, і тых, каму яшчэ наканавана пайсьці з жыцця раней тэрміну. Савецкая сыстэма, бязьлітасная й тупая, бязьлітасна й бяздарна падарвала сама сябе ў Чэрнобылі, пусьціўшы ў паветра апошнія ілюзіі. Але ж атрута маны нейкім фантастычным чынам захавалася ў крыві й генах мільёнаў людзей. Яна аказалася мацнейшай за радыяцыйнае атручваньне, бэта-й гама-апраменьваньне,

за радыянуклідны забруджаных тэрыторыях. Усяго праз дваццаць гадоў пасьля катастрофы нам падаецца, што ніякага Чэрнобылю й не было...

Не было галоснасьці й перабудовы, не было крушэньня камунізму, не было ГКЧП, не было бел-чырвона-белага сыяга й герба «Пагоня» ў Вярхоўным Савеце, не было маршу на Курапаты і «Мартыралёгу Беларусі», не было

«Талакі» і барацьбы за Верхні горад у Менску, не было вайны ў Афганістане. Заўсёды быў, ёсьць і будзе толькі КДБ. І канечне, праспэкт Пераможцаў. На яго адкрываецца цудоўная панарама з Воштраву сьлёз, дзе стаіць помнік аўганцам.

### Аб узьдзеяньні гама-выпраменьваньня на валашкі

Публіцысты, аднак, памыляліся, калі пісалі пра «духоўны Чэрнобыль». Калі б атамны рэактар выбухнуў дзе-небудзь у пустыні Нэвада альбо на атоле Муруроа, страты ад выбуху былі б мінімальныя — ну, зьніклі б альбо трансмутавалі б некалькі відаў яшчарак ці расьлінаў. Чэрнобыль закрунуў мільёны людзей у былым СССР. Але ж выбух адбыўся, усё-такі, у пустыні. Яна была перад гэтым выпаленая дзесяцігодзьдзямі сталінскіх рэпрэсіяў, камсамольскіх будоўляў, калгасамі й капаньнем бульбы студэнтамі ў восеньскі сэмэстар, асушэньнем Палесься й вынішчэньнем беларускай мовы.

Радыяцыя вельмі падобная па сваім узьдзеяньні на прапаганду. Яе нельга фізычна адчуць, у яе няма паху й смаку (ну, амаль ніколі няма), яе нельга ўзважыць. Але яна мяняе склад крыві, робіць здаровы арганізм безнадзейна хворым, адымае сілы, памяць, здольнасьць мысьленьня й маўленьня. Дваццаць гадоў таму, пасьля Чэрнобылю, мы атрымалі свабоду слова. Але навошта яна таму, каму няма чым і аб чым гаварыць?

Некалькі год таму падчас аднаго з апазыцыйных мітынгаў міліцыя затрымала ў раёне Кастрычніцкай плошчы ў Менску чалавека. Як і ўсіх затрыманых, яго абвінавацілі ў брыдкаслоўі ды выкрыкваньні недазволенах лезунгаў. У судзе высветлілася, што затрыманы — глуханямы ад нараджэньня. Яго, зрэшты, гэта не пазбавіла ад пакараньня.

Усе мы чымсьці падобныя на таго небарак. Толькі некаторыя з нас ужо навучыліся альбо вучацца гаварыць уголас. Можна быць, гэта вынік чэрнобыльскай мутацыі? Гадоў праз дваццаць стане зразумела.



# Двубой у каралеўстве крывых люстэркаў

Улада пачне лічыцца з ідэйнымі апанэнтамі, як толькі тыя пачнуць выводзіць на вуліцы 50 тысячаў чалавек. Піша **Аляксандар Класкоўскі**.

Ад справаздачаў прафэсара Манаева крывіцца і ўлада, і апазыцыя. Першай яны псуець малонак аглушальнае перамогі, другой — малонак рэвалюцыі духу.

Пакінем убаку пытаньне пра пагрэшнасьць страху ды іншыя чыннікі, што пэўна ж уплываюць на дакладнасьць сацыялёгіі, нават незалежнай, у каралеўстве крывых люстэркаў.

Што да рэвалюцыі духу, дык яе цягам сакавіцкага Тыдня волі тысячы індывідаў насамрэч перажылі — на ўзроўні асабовага мікракосму.

Ёсьць спакуса экстрапаляваць гэты працэс на ўсё грамадзтва. Але насамрэч цэлыя ягонныя пласты засталіся амаль што не разварушанымі.

Паводле групы Манаева, менскую Плошчу ўхвалілі толькі 20,4% рэспандэнтаў, адмоўна ж паставіліся да яе 45,9%. Блізу 60% лічаць, што сытуацыя ў краіне разьвіваецца ў правільным кірунку. Эўрапейцамі пачуваюцца толькі 36%, у той час як савецкімі людзьмі — аж 52%.

Электаральная арытмэтыка пакуль што нібыта на карысьць улады. Іншая рэч, што гэта вельмі хістка арытмэтыка.

Апошнія гады ўладзе неймаверна шэнціла з вонкавай эканамічнай каньонктурай. Але вярхі сталі яе закладнікамі. Мілер (і Крэмль за ягонай сьпінай) вызначаюць лёс беларускага «эканамічнага пуду» ў непараўнальна большай ступені, чым Сідорскі з Пракаповічам.

Старэйшыя памятаюць грозны пралетарскі бунт красавіка 1991 году. Тады паўлаўскае — яшчэ ўсесаюзнае — падвышэньне цэнаў вывела на плошчу Леніна сто тысячаў.

Выкід рэвалюцыйнае магмы адбыўся, заўважце, у самай саветызаванай рэспубліцы. І апазыцыя нават пальцам паварушыць не пасьпела. Проста пралетары ўбачылі, што за рубель у

заводскай сталюўцы ўжо не паабедзеш. Тады бунт улагодзілі палітывамі, бо не было ідэйнага авангарду. Моцная апазыцыя здольная ачоліць масавы імпульс, надаць пратэставаму выкіду кумулятыўны эфэкт.

Палітолаг Валер Карбалевіч лічыць: улада толькі тады пачне лічыцца з ідэйнымі апанэнтамі, калі тыя пакажуць рэальную моц. Гэта вулічныя акцыі са стартывым людзкім капіталам ад 50 тысячаў.

З аднаго боку, паводле групы Манаева, гэтым разам Мілінкевіч з Казуліным удвох набралі меней за 30%. Але якія пратэставыя жарыцы разгарэліся! Відавочна, што апанэнтны рэжыму сталі дзейнічаць болей рашуча, дзёрзка. А лёс пераменаў, што б там ні казалі, вызначае актыўная меншасьць, за якой у момант крызы рушыць зазвычай пасіўная большыня.

Важна толькі, каб апазыцыйныя стратэгі не луналі ў эмпірэх віртуальнай рэвалюцыі духу. Бадай, варта рабіць стаўку на эвалюцыю духу — карпатліваю штодзённую працу, скіраваную на інфармаваньне ды палітычную адукацыю грамады.

Імпануе камуністычная прынцыповасьць Сяргея Калякіна, які на нядаўнім штабным «разборы палётаў» самакрытычна сказаў пра слабое крызіснае плянаваньне, недахоп крэатыву, правалы прэсавай службы аб'яднанай апазыцыі.

.....

## Знайшлі выязнога

**Кіраўніком ураду зноў стаў Сяргей Сідорскі. Ва ўрадавых кулюарах пагаворваюць, што прэм'ерам ён будзе «да першага «Белтрансгазу». Калі вырашана будзе «Белтрансгаз» аддаць, перад народам вінаватым выставяць Сідорскага. Калі вырашана будзе не аддаваць і вырастуць цэны на газ, вінаватым зноў жа выставяць Сідорскага. А сам Сідорскі пачаў сваю дзейнасьць зь візиту на Кубу, скамечанага наяўнасьцю невыязных чыноўнікаў на борце самалёта. А дзе ж ты набярэсься «выязных» у нашыя часы? Тым часам фармаваньне ўраду зацягваецца...**



АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ



Значым, што ва ўлады з крызісным мэнэджмэнтам яшчэ горай. Яна псыхуе і робіць вялікія глупствы. У нейкі момант адсутнасць нармалёвай зваротнай сувязі і брак адэкватных паводзінаў могуць стаць для рэжыму фатальнымі. Калі ж апазыцыя навучыцца быць адэкватнай, яна займее шанец выйграць вырашальны двубой у каралеўстве крывых лостэракаў.

# Наш адказ ЮНЭСКО



На заклікі рэдакцыі «Нашай Нівы» ўлучыць выданьне ў спіс сусьветных культурных помнікаў ЮНЭСКО дзяржава павінна рэагаваць адэкватна. Фэльетон **Лёліка Ушкіна**.

Напрыклад, паспрабаваць засунуць у тую кунсткамэру свае артэфакты. Пэрспэктыва зьяўленьня «НН» у гербарыі ЮНЭСКО, безумоўна, не нясе любімаму рэжыму нічога добрага.

Цяпер кожны турыст, які прыедзе ў Менск, захоча набыць асобнік легендарнай газэты, забясьпечыўшы ёй беспраблемнае існаваньне.

Дзяржава мусіць лякалізаваць ініцыятыву адмарозкаў яшчэ ў эмбрыянальным стане: прапанаваць ЮНЭСКО свае варыянты нематэрыяльных культурных шэдэўраў. Ліст можа быць доўгі і цікавы. Галоўнае тут — паяднаць гэткія фарматы, як надчасовасьць і асаблівасьці палітычнага моманту.

Напрыклад, абвесьціць нематэрыяльнай спадчынай чалавецтва беларускія заробкі, якія у правінцыі не выходзяць за памер ста зялёных тугрыкаў. На фоне сярэдніх акладаў у суседніх краінах — Літва (500), Польшча (700) — гэткі мізэр будзе выглядаць супэрэксклюзівам і як сьлед прыцягне ў сінявокую акіян турыстаў. Каму не цікава паглядзець, як жа можна пражыць на такія грошы.

Паралельна гэта дазволіць мандарынам мець жалезную адмазку ў тым разе, калі плебс пачне ўзбухаць наконт нізкіх акладаў. «Даражэнькія вы мае, — скажа работнікам роварнага заводу Сідорскі, — ці чулі вы дзе, каб Сыкстынскую капэлю ці які Нотр-Дам мадэрнізавалі толькі праз тое, што камусь там няўтульна праз адсутнасць кандыцыянараў? Натуральна, не! Гэта ж помнікі чалавецтва! Тое ж самае і вашыя заробкі. Якімі яны будуць

помнікамі, калі мы іх падвысім або выплацім іх згодна з графікам».

Або, напрыклад, у архіў чалавецтва магла б увайсці практыка прэвэнтыўных арыштаў апазыцыянараў за нецэнзурную лаянку. Гэта можа быць паднесена як нейкі культурны рытуал. Уяўляеце турыстычны праспэкт недзе на Захадзе: «Увага! Паляваньне на апазыцыянараў. Незабывальныя ўражаньні: адсканаваць дысыдэнта ў натоўпе, схопіць і завезьці ў адміністрацыйны суд. Дазваляецца біць і круціць рукі. Ліцэнзія на «вінт» аднаго апазыцыянера — 4000 баксаў». Мяркую, заходняму бюргеру такое сафарты будзе куды цікавейшае, чым, наведваючыся ў «НН», размаўляць з Акудовічам пра тое, што «яго няма».

Аднак, натуральна, найлепшым культурным аб'ектам, які афіцыйна Менск можа прапанаваць на статус памятки ЮНЭСКО, мог бы быць Ён. «Апошні дыктатар Эўропы» — хіба гэта не экзатычна? Хеўры турыстаў будуць прыяжджаць да нас, каб паглядзець на такі чуд. Натуральна, гэта будзе вымагаць ад яго іншага этыкету, больш арыентаванага на чаканьні натоўпу, — стандартныя позы, злосьныя міны твару, агрэсіўны лексыкон.

Так, будзе цяжка. Аднак існуе яшчэ адзін аргумэнт за тое, каб надаць яму статус памятки: гэта ж гарантыя ад усялякіх наскокаў апазыцыі. Апошнія будуць прыроўненыя да талібаў, якія бамбардавалі статуі Буды. Як казаў адзіны вядомы кінапэрсанаж: «Хто ж яго пасадзіць? Ён жа помнік».





## Травень

1 — Дзень працы.

1 — 75 гадоў з дня нараджэння паэта, крытыка й перакладніка Алега Лойкі (1931).

2 — Радаўніца.

4 — 125 гадоў з дня нараджэння

Аляксандра Керанскага (1881—1970), сацыяліста, апошняга кіраўніка дэмакратычнага Часовага ўраду Расіі.

5 — 175 гадоў з дня нараджэння Ўладзіслава Борзабагатага (1831—1886), паўстанцкага камісара Наваградзкага павету ў 1863 г., удзельніка Парыскай Камуны, мэмуарыста.

9 — Дзень Перамогі над нацызмам.

10 — 75 гадоў з дня нараджэння паэта Сьцяпана Гаўрусёва (1931—1988).

22 — 75 гадоў з дня нараджэння мастацтвазнаўцы Маі Яніцкай (1931), дасьледчыцы гісторыі беларускага мастацкага шкла.

25 — Ушэсьце ў каталікоў.

10 траўня —  
ушанаваньне Каралевы  
Палесься.



# Дзень Маці Божай Лагішынскай

Штогод 10 траўня ў мястэчку Лагішыне, што на Піншчыне, у санктуарыі адбываецца ўрачыстасьць ушанаваньня тутэйшага цудадзейнага абраза Маці Божай Лагішынскай — Каралевы Палесься. Менавіта ў гэты дзень 10 мая 1997 г. тут адбылася каранацыя гэтага сьвятога абраза, што знаходзіцца

ў галоўным аўтары Петрапаўлаўскага касьцёлу, папскімі каронамі. Маці Божая Лагішынская — Каралева Палесься, укаранаваная папскімі каронамі, асьвечанымі папам Янам Паўлам II, няхай сваёю заступніцкаю малітваю ўспамагае сваіх дзяцей — пілігрымаў на гэтай зямлі.

**Малітва да Маці Божай Лагішынскай, Каралевы Палесься**

Маці Божая Лагішынская, Каралева Палесься, глянь на нас ласкава і выслухай нашую пакорную малітву.

Найлепшая наша Маці, дзякуем Табе за тое, што Ты дапамагаеш нам, што выціраеш нашыя сьлёзы, што заўсёды знаходзісься побач з намі.

Даручаем Тваёй Матчынай апецы Сьвятога Айца, духавенства і верны люд Божы. Абяцаем быць вернымі Твайму Сыну, Госпаду нашаму Ісусу Хрысту, які жыве і валадарыць на векі вечныя. Амэн.



**Павал Севярынец** — у 1998—2004 лідэр незарэгістраванага «Маладога фронту». Асуджаны за арганізацыю акцыяў пратэсту пасля рэфэрэндуму 2004 году. Цяпер у высылцы ў Малым Сітне, на поўначы Полаччыны.

## ПАВАЛ СЕВЯРЫНЕЦ

Алешча страйкуе. Старшыня мясцовай выбарчай камісіі, ныйнакш за выкананьне пляну волевыяўленьня, акурат пасья выбараў прызначаны начальнікам лесапункту, павялічыў працоўны дзень на гадзіну: маўляў, затое зробім выходны ў суботу. Люд спраўна працаваў тыдзень з 8-й да 17-й у першую зьмену й ад 17-й да 2-й начы ў другую... А напярэдадні ўікэнду новы начальнік выдаў загад: «У сувязі з вытворчай неабходнасьцю аб'явіць суботу працоўным днём». Здавалася б, фінт немудрагелісты, нахшталт гульні ў напарсткі са скрынямі для галасаваньня — але ж гэтым разам народ абурыўся.

Раней, за былым начальнікам, падобныя штукі праходзілі ці не штотыдня. Людзей выганялі працаваць і па нядзелях, і на вялікія сьвяты. Загад на такі выпадак выдаваўся безь пячаткі й часьцяком нават бяз подпісу — бо паводле працоўнага заканадаўства гэткае фокусы могуць і пасады каштаваць. Цішкам ляліся, але выходзілі. А вось цяпер рабочыя пабачылі «свабодныя й справядлівыя выбары», паглядзелі, што пасья кампаніі ўлада проста перастала саромецца, — і вырашылі: досьць.

Спадзеючыся, што рабочыя спалохаюцца пісьмовай адказнасьці, у канторы разьлінавалі аркушы паперы з загадам, напісалі ўсе прозьвішчы рабочых і два варыянты: «згодны» і «ня згодны». У другой графе расьпісаліся ўсе: штрэйкбрэйхера не знайшлося ніводнага. Начальства тэрмінова прысхала ў Алешчу ды заявіла: «Не дамо

# А цяпер —

пляну ў гэтым месяцы — леспрамгас зачыняць». «Штогод зачыняеце, — адрэагавалі рабочыя, — хлусьня». Тады ім паабяцалі аплату ў двайным памеры ды прыгразілі, што завадатараў скароцяць. Марна: у суботу на працу людзі ня выйшлі. За восем месяцаў у Сітне мне даводзілася бачыць небагата рэчаў, якія тутэйшыя рабілі разам (і гэта пры тым, што ў вёсцы ўсе адзін аднаму сваякі ці суседзі). Разам прапівалі заробак, пачынаючы з крамнага «віна» й завяршаючы павальным ужываньнем «максімкі». Аднадушна, але ціхма, на перакурах, клялі начальства, міліцыю, сельсавет ды ўладу ўвогуле. І дружна, апусьціўшы долу вочы, брылі па загадзе працаваць у выходныя. А зараз, нечакана нават для саміх сябе, азіраючы папалчнікаў са здзіўленьнем ды неспадзяванай радасьцю, адкрыта зьядналися супраць уладнага ўціску. Хай сабе, як той казаў, і зь непалітычнае прычыны — але ж з падобнага працоўнага адзінства калісьці пачалася і «Салідарнасьць».

Такое ўражаньне, што падзеі сакавіка-2006 у Беларусі скаланулі нейкія глыбінныя пласты масавае сьвядомасьці. У гэтую вясну Беларусь на поўныя грудзі ўдыхае дух салідарнасьці.

Сотні людзей, не знаёмых паміж сабой і не прыналежных да палітычных партыяў, зьбіраліся ўначы ля ізалятараў ды прыёмнікаў, каб сустрэць вязьняў.

## СЬЦІСЛА

### Новы шэраг палітычных званьняў

Галоўнага спэцыяліста маркетынгу на прадпрыемстве «Вучгас» Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі дрыбінца **Андрэя Юркова**, які адседзеў 15 сутак у Жодзінскім СІЗА, звольнілі з працы 24 сакавіка. Супроць ягоных дачок — 11-гадовай **Дар'і** ды 7-гадовай **Яніны** — вялася «псыхалягічная вайна»: у школе распаўсюджваліся чуткі, што бацьку пасадзяць на 2 гады за тое, што спойваў падлеткаў.

24 сакавіка звольнілі настаўніка адной з магилёўскіх школаў **Алега Дзячкова**, які таксама адседзеў 15 сутак.

Дэфэктоляга дзіцячага садка ў Мастах **Вікторыю Салей** 12 красавіка звольнілі з працы — за «прагулы»: з 18 па 25 сакавіка яна была ў Менску, напісаўшы заяву пра адпачынак на ўласны кошт. Апрача таго, ёй ня ставяць у пашпарце дазвольны штамп на вы-

езд за мяжу: у пашпартным стале ёй заявілі, што ейныя дакумэнты забраў КДБ.

З прыватнай фірмы «Эскада» ў Менску за 12 дзён «прагулаў» (адседжаных у Жодзінскай турме) звольнены актывіст АГП **Зьміцер Завадзкі**. Хлопец навучаецца за-вочна на юрфаку БДУ — цяпер яму пагражае адлічэньне.

У Ваўкавыску 12 красавіка звольнілі з працы электрамэханіка прыватнага гандлёва-тэхнічнага цэнтру «Мікс» **Віктара Вайчука**, сябра ініцыятыўнай групы А.Мілінкевіча. Падчас выбарчай кампаніі ў яго правялі ператрус: шукалі доказы, што Вайчук мае дачыненне да палітычных графіці на сьцепах. Доказаў не знайшлі, актывіст напісаў заяву ў раённую пракуратуру. Пасья гэтай заявы Вайчук і страціў працу.

У Берасьцейскім дзяржаўным унівэрсытэце з працы звольнілі актывіста кампаніі А.Казуліна выкладчыка **Валянціна Лазарэнкава**. Падставай стаў «амаральны ўчынак, не сумяшчальны з пэдагагічнай дзейнасьцю»:

падчас выбарчай кампаніі Лазарэнкава асудзілі на 7 сутак арышту, абвінаваціўшы ў «дробным хуліганстве».

Бармэна рэстарачыі «Журавінка» **Сяргея Карбановіча** змусілі напісаць заяву на сыход з уласнага жаданьня пасья 10-суткавай адседкі. Дарэчы, турэмны дзеньнік С.Карбановіча друкаваўся на сайце нашай газэты [www.nn.by](http://www.nn.by).

### Афіцыйнае абвінавачваньне Ляшкевічу

Актывісту з Шчучына **Сяргею Ляшкевічу** 15 красавіка афіцыйна выставілі абвінавачваньне ў тэрарыстычнай дзейнасьці. Перад гэтым Ляшкевіча перавялі з шчучынскага ізалятара ў гарадзенскі. «Сьведку» Аляксандра Бурдзея, які даў паказаньні на актывіста, 3 сакавіка асудзілі на 2,5 гады абмежавань-

# салідарнасьць

Перадавалі прадукты й цёплыя рэчы, развозілі герояў Плошчы па хатах, дзякавалі й абяцалі адно аднаму — наступным разам *быць разам*. Тысячы наведнікаў Інтэрнэту, дагэтуль занятых гульнямі ды тусоўкамі на чатах, некалькі тыдняў ставілі на вушы сталічную міліцыю нечаканымі й вынаходлівымі пэрформансамі. Дзясяткі тысячаў каталікоў, пратэстантаў, уніятаў ды праваслаўных упершыню супольна пасьцілі й маліліся да Адзінага Бога за свабоду, праўду й справядлівасьць у Беларусі. Менавіта акцыя салідарнасьці зрабіліся гітом Вясны-2006.

Бадай што наймацнейшым выклікам гэтаму змагарнаму адзінству сталася шалёная атака КДБ і МУС на «Малады фронт». На менскіх плошчах рэжым убачыў дзясяткі тысячаў маладых, цэлае новае пакаленьне, беларускую будучыню — і жажнуўся. Рэпрэсіі разгарнуліся з размахам колішняй «справы нацдэмаў». На пяцёх маладафронтаўцаў былі заведзеныя 3 «крымінальнікі» за графіці, яшчэ аднаго абвінавацілі ў «падрыхтоўцы тэрарыстычных актаў», яшчэ аднаго — у «зьнявазе дзяржаўных сымбалаў», яшчэ кагосьці — у «разгалашваньні таямніцы сьледзтва» і больш як паўсотні сяброў «Маладога фронту» ў 12 гарадох выклікалі на допыт ды абшукалі па 5-ці крымінальных справах паводле драконаўскага 193-га артыкулу — «выступ ад імя

незарэгістраванай арганізацыі». Пэўна, спадкаемцы Цанавы хацелі расьсекчы рух на кавалкі, каб маладафронтаўскія шарагоўцы ды хаўруснікі пахаваліся ў бульбу: раней часьцяком даводзілася назіраць такую ззіўную адстароненасьць ад абвінавачаных у «крыміналках». Але ў адказ маладафронтаўцы ўжылі адзіную сілу, здольную паралізаваць ды зламаць рэпрэсіўную машыну — сілу салідарнасьці. Масавы збор подпісаў пад зваротам ад імя «незарэгістраванага «Маладога фронту» паставіў рэжым перад фактам: ідэю, рух, ды ўвогуле *народ* судзіць немагчыма. Бо калі з рэжымам змагаецца толькі апазыцыя — яна асуджаная на паразу. Калі ж пачынае змагацца нацыя — асуджаны рэжым. І ў інтэрнэт-гасьцёўнях, і ў «Нашай Ніве», і на кухнях тысячы беларускіх галасоў, разбуджаных сакавіком-2006, хорам пытаюцца: *а што цяпер?* Адказ просты: цяпер салідарнасьць. Штодня. Менавіта тыя, хто ўдзельнічае сёньня ў акцыях салідарнасьці — падпісваецца ў абарону маладафронтаўцаў, становіцца са сьвечкамі на Нямізе, далучаецца да пятнічнага Нацыянальнага посту й малітвы — тут і цяпер ствараюць беларускую нацыю. Само адчуваньне *адзінства*, дадзенае Богам кожнаму народу, і ёсьць першапачаткам, наймацнейшым грунтам і асноватворным падмуркам нацыянальнага абуджэньня.

*в.Малое Сітна*

Раней,  
за былым  
начальнікам,  
падобныя  
штукі  
праходзілі  
ці не  
штотыдня.

## СЬЦІСЛА

ня волі за крадзеж будматэрыялаў.

### Студэнтаў папярэджаюць і выганяюць

Актывістаў Партыі БНФ, студэнтаў гістарычнага факультэту Беларускага дзяржаўнага ўнівэрсытэту **Яўгена Няткачава** і **Сьцяпана Сьвідзерскага** адміністрацыя ВНУ 12 красавіка папярэдзіла пра магчымасьць адлічэньня. Хлопцы былі затрыманыя ў намётавым мястэчку і асуджаныя на 15 сутак. Пяцікурсніцы гістфаку **Натальлі Лініцкай**, якая адседзела 10 сутак за абарону намётавага мястэчка, у дэканаце казалі, што разьмяркуюць яе толькі ў вёску, а ня ў Менск.

14 красавіка з Акадэміі МУС выключылі **Марыю Сьвянціцкую**, з Інстытуту парламентарызму і прадпрымальніцкай дзейнасьці — **Тамару Рудзько**.

18 красавіка стала вядома, што адлічылі пяцікурсніка БНТУ **Юрася Меляшкевіча**, затрыманага каля намётавага мястэчка й асуджанага на 15 сутак. У той жа дзень стала вядома пра адлічэньне першакурсніка Акадэміі мастацтваў **Аляксандра Пэралыгіна**.

Трэцякурсніка **Данііла Пажарава** з Гомельскага дзяржуніверсытэту адлічылі 20 красавіка: за абарону намётавага мястэчка ён быў асуджаны на 10 сутак.

### Прэвэнтывуныя арышты і позы на зборы перад Чарнобыльскім шляхам

У Горках 17 красавіка міліцыянты правялі прафіляктычную гутарку з **Эдуардам Брокаравым**: цікавіліся ягоным затрыманьнем падчас разгрому намётавага мястэчка ў Менску ды папярэдзілі, каб не казаў нікому ехаць на Чарнобыльскі шлях.

18 красавіка ў Гомелі на 10 сутак асудзілі за «арганізацыю несанкцыяванага мерапрыемства» **Уладзімера Кацору**, які падаў заяўку на чарнобыльскі мітынг на 25 красавіка.

У Бабруйску 18 красавіка міліцыянты афіцыйна папярэдзілі **Дзяніса Шайко** і **Максіма Буйніцкага** пра адказнасьць за ўдзел у несанкцыяваных акцыях і дадалі, што за Бабруйск актывісты ня выведучь, а свае 15 сутак атрымаюць. Па словах хлопцаў, міліцыянты заявілі, што ведаюць пра пляны маладафронтаўцаў паехаць у Менск і закладуць фугас у іх аўтамабіль.

У Магілёве ў той жа дзень папярэдзаныя, каб ня ехалі на Чарнобыльскі шлях, атрымаўлі актывістка АГП **Ірына Качарова** й **А.Дзячкоў**, у Дрыбіне — **А.Юркоў**.

Ваўкавыскія міліцыянты 22 красавіка наведлі актывіста **Віталія Гуляка**, каб папярэдзіць, што 26 красавіка ў Менску рыхтуюцца беспарадкі, і параіць не выяжджаць нікуды з Ваўкавыску.

Гарадзенскі ваенкамат прыслаў позы на 26



**Мікалай Аўтуховіч ізноў у гарадзенскай турме. Суд зьмяніў яму меру стрымання з хатняга арышту на знаходжаньне пад вартай. Працэс над ім працягнуцца 27 красавіка.**

красавіка мясцовым дэмакратычным дзеячам — актывісту прафсаюзнага руху **Яну Раману**, намесьніку старшыні асьветнага грамадзкага аб'яднаньня «Фонд імя Лява Сапегі» **Уладзімеру Хільмановічу**, дэпутату Гарадзенскага гарсавету **Сяргею Антусевічу**, актывісту БНФ **Максіму Губарэвічу**, праваабаронцу **Віктару Сазонаву**. Іх запрашаюць прыйсьці дзеля «пераверкі ўліковых зьвестак».

Падчас распаўсюду ўлётка пра будучы Чарнобыльскі шлях у Берасьці 24 красавіка быў затрыманы **Андрэй Шарэнда**.

#### Затрыманьні флэш-мобэраў

Увечары 11 красавіка спэцназаўцы затрымалі дзяўчат і юнакоў, якія ўсклалі кветкі на Кастрычніцкім пляцы недалёка ад месца, дзе стаяў намётava гарадок. Затрыманьня **Сяргей Жук**, **Яўген Ёкша**, **Вольга Корсак**, **Сьвятлана Цімкоўская**, **Антон Смоліч**, **Алена Дземідоўская** — абаронцы намётava мястэчка.

12 красавіка міліцыянты і спэцназаўцы затрымалі 12 удзельнікаў флэш-мобу «Першы камандаўт незалежнай Рэспублікі Беларусь». Сярод затрыманых — **Яўген Ёкша**, **Наста Коршун**, **Ірына Завадзкая**, **Аляксандар Дзешчыц**, **Аляксей Янушэўскі**, **Аляксей Казулін** (пляменьнік экс-кандыдата на прэзыдэнта).

21 красавіка ў цэнтры Менску супрацоўнікі АМОНу затрымалі 5 маладых хлопцаў і дзяўчат: увагу праваахоўнікаў прыцягнула тое, што

маладыя людзі былі апранутыя ў джынсы і мелі пры сабе балёнікі й сьцяжкі з сымбэлікай Эўразьвязу. Імёны затрыманых: **Вольга Сакалова**, **Лера Хоціна**, **Аляксей Мікульчык**, **Сяргей Кулінчэнка**, **Яраслаў Грышчэня**. На В.Сакалову склалі пратакол за распаўсюд друкаванай прадукцыі. Пасьля таго як затрыманых адпусьцілі, А.Мікульчыка па нейкім часе зноў затрымалі на плошчы Якуба Коласа разам зь яшчэ адным абаронцам намётava гарадка, **Міхаілам Ліцьвінавым**.

У гэты дзень быў затрыманы таксама журналіст расейскай газеты «Коммерсантъ» **Вадзім Доўнар**: на яго склалі пратакол за хуліганства. Журналісту загадалі зьявіцца ў Ленінскі РУУС Менску 26 красавіка.

#### Трэцяе затрыманьне Шыманскага

24 красавіка міліцыянты затрымалі ў цэнтры Менску **Ільлю Шыманскага**. 18-гадовага абаронцу намётava мястэчка пазналі і правялі надгляд. У кайстры Шыманскага знайшлі ўлёткі з заклікам прыйсьці на Чарнобыльскі шлях: гэтага было дастаткова для затрыманьня.

Іроніяй лёсу Шыманскі літаральна за 2 сутак да таго выйшаў з турмы на Акрэсьціна: там ён адбываў свой другі тэрмін за апошні месяц. Першы раз яго асудзілі на 10 сутак за ўдзел у намётавым гарадку (сядзеў у Жодзінскай турме). Другі — на 15 сутак за ўдзел у антынаўгурацыйнай акцыі КХП БНФ 7 красавіка. Малады актывіст зь Бярозы не належыць ні да якой партыі.

У камэры ён сядзеў зь двума актывістамі КХП БНФ: **Юр'ем Беленькім** і **Уладзімерам Мікалаевым**. Зь іх толькі Беленькі — «палітык са стажам». Двое астатніх куды маладзейшыя. 18 гадоў мае Ільля Шыманскі, 19 гадоў акурта у дзень свайго вызваленьня адзначыў студэнт будаўнічага факультэту БНТУ **У.Мікалаеў**.

#### Справа «Партнэрства» зацягваецца

Актывістам арганізацыі незалежных назіральнікаў «Партнэрства» **Міколу Астрэйку**, **Цімафею Дранчуку**, **Эніры Браніцкай**, **Аляксандру Шалайку** і **Дзянісу Нібіўку** 21 красавіка працягнулі тэрмін утрыманьня пад вартай яшчэ на 2 месяцы. Адвакатка **М.Астрэйкі** **Валянціна Шаханцова** 24 красавіка абскардзіла гэтае рашэньне.

#### Справа на Сівец і Сямёнава

21 красавіка гомельская абласная ўправа КДБ перадала ў пракуратуру матэрыялы праверкі арганізацыі «**Моладзевы цэнтар «Гарт»**» ўдзелу ў яе дзейнасьці **Юліі Сівец** і **Сержука Сямёнава**.

#### Яшчэ адзін «паклёпнік на прэзыдэнта»

Крымінальная справа за абразу Лукашэнкі заведзеная на аршанца **Мікалая Разумава**. Яго вінавацяць, што 24 лютага на сустрэчы Мілінкевіча зь выбарцамі Разумаў публічна зьвінаваціў Лукашэнку ў датычнасьці да забойстваў палітычных апанэнтаў — **Юр'я За-**

харанкі і Віктара Ганчара. У Менску над Разумавым правялі псыхіятрычную экспертызу.

### Папярэджанні ад пракуратуры

Намесніца старшыні АГП **Людміла Гразнова** атрымала 12 красавіка афіцыйнае папярэджанне ад пракуратуры з нагоды свайго інтэрвію сайту «Харты'97». 17 красавіка такое самае папярэджанне за падобнае інтэрвію атрымаў **Алесь Бяляцкі**.

### Шымаў прымушае студэнтаў каяцца

З ініцыятывы адміністрацыі БДЭУ (рэктар Уладзімер Шымаў) ва ўнівэрсытэце ладзяцца сходы, на якіх мусяць «каяцца» студэнты, затрыманых падчас абароны наметавага мястэчка. Агулам былі затрыманыя 7 студэнтаў БДЭУ. 18 красавіка адбыўся сход у «справе» **Вольгі Сныткінай**, 19 красавіка — **Тацяны Дзядок** і **Марыны Вашкевіч**.

### У Сьветлагорску

**Тэльмана Маслюкова** 12 красавіка пакаралі штрафам у 3 б.в. Суд прызнаў яго вінаватым у парушэнні выбарчага заканадаўства: падчас выбарчай кампаніі Маслюкоў паставіў агітацыйны пляншэт з партрэтам кандыдата на прэзідэнта А.Мілінкевіча. 20 красавіка Маслюкову вярнулі капітальную тэхніку, забраную 4 месяцы таму — 2 снежня 2005 г.: тады ў актывіста правялі ператрус па падозранні ў «захоўванні зброі і наркатыкаў».

З працы на раённым вузле электрасувязі звольнілі 20-гадовага вучня электрамонтэра Андрэя Музычэнку, абаронцу наметавага мястэчка, асуджанага на 15 сутак. Перад менскімі падзеямі ён папрасіў 15-дзённы адпачынак без захавання заробку й напісаў адпаведную заяву. Аднак начальнік ня даў хады заяве. Актывіст вымушаны быў напісаць заяву на звальненне, ён кажа, што зь ягоным кіраўніцтвам правялі гутарку супрацоўнікі КДБ.

### Справа маладафронтаўцаў

Супрацоўнікі КДБ у Баранавічах правялі 13 красавіка ператрус у моладзевых актывістаў **Сержука Марчыка**, **Андрэя Юрца** і **Віктара Кісьлюка** ў рамках распачатай крымінальнай справы. Маладафронтаўца С.Марчыка вінавацяць у «дзеянасці ад імя незарэгістраванай арганізацыі», двое ягоных сяброў праходзяць у справе ў якасці сьведкаў. «У мяне



ЮЛІЯ ДАРШКЕВІЧ

**Месяц разгону наметавага гарадка — флэшмоб «Дакраніся да Свабоды» на Кастрычніцкай плошчы. 24 красавіка некалькі дзясяткаў чалавек селі на плошчы, кранаючыся рукамі брукоўкі.**

ператрус праводзілі 4 КДБісты, у хлопцаў — па двое. Аднак ім сказалі, што яны ў сьведках праходзяць толькі пакуль што. А пазней усё можа зьмяніцца», — кажа Марчык.

### У Магілёве

11 красавіка адміністрацыйная камісія Магілёва аштрафавала моладзевага актывіста **Сержука Нягаціна** на 5 б.в. за распаўсюд друкаванай прадукцыі без выхадных звестак. Актывіст абскарджвае рашэнне ў абласной пракуратуры.

У Магілёве 22 красавіка міліцыяны затрымалі актывіста БНФ, абаронцу наметавага мястэчка **Зьмітра Салаўёва**: яго спынілі, калі ішоў з дому ў краму, абвіна-

вацілі ў тым, што «ляўся і размахваў рукамі». 24 красавіка судзьдзя Ленінскага раёну Андрэй Юрчанка асудзіў Салаўёва на 10 сутак арышту. Актывіст на знак пратэсту абвесьціў у судзе сухую галадоўку.

### У Луніцы

13 красавіка Лунінецкі райсуд закрыў адміністрацыйную справу **Віталія Каратыша**, кіраўніка раённага штабу А.Мілінкевіча: яго вінавацілі ў хуліганстве і закліку да беспарадкаў 18 сакавіка.

### У Віцебску

14 красавіка пачаўся суд над **Хрыстафорам Жаляпавым**: кіраўніка віцебскага абласнога штабу Мілінкевіча вінавацяць у

незаконнай установацы агітацыйнага стэнду ў цэнтры гораду аж 28 лютага. Працэс адклалі, бо суд аддаў адміністрацыйны пратакол на пераафармленне.

Віцебскі абласны суд 18 красавіка спыніў дзейнасць ГА «**Прыватныя ініцыятывы**» за адсутнасць юрадасу: улетку 2005 г. у арганізацыі скончылася дамова на арэнду памяшкання, і ЖРЭТ Першамайскага раёну Віцебску адмовіўся працягваць яе.

### Правакацыі КДБ

Моладзевому актывісту **Аляксею Шыдлоўскаму** 16 красавіка затэлефанаваў прадстаўнік КДБ, які назваўся Раманам (тэл.756-36-72), і прапанаваў, каб ён намовіў актывіста **Паўла Ба-**



ЮЛІЯ ДРАШКЕВІЧ

**25 красавіка на Кастрычніцкай зноў з'явіўся намёт з надпісам «Нас не спыніць». За некалькі хвілінаў двое «ціхароў» сьпехам яго ліквідавалі.**

**раноўскага** даць паказаньні на каардынатар «Партнэрства» **Цімоха Дранчука**.

17 красавіка прадстаўніцу Клубу дзелавых жанчын Пінску **Алену Ліцьвінку** выклікалі ў мясцовы КДБ: «органы» цікавіліся бізнэс-трэнінгам, які 24—27 студзеня ладзіла ў Менску Міжнародная арганізацыя па міграцыі.

Студэнтаў БНТУ, затрыманых падчас абароны намётавага мястэчка, 21 красавіка па адным выклікалі да рэктара гэтай ВНУ, дзе зь імі «гутарыў» старшы ўпаўнаважаны КДБ Дзьмітры Сьвістун. Размовы вяліся з другакурснікам **Андрэем Шумаровым**, трэцякурснікам **Міхаілам Літвінавым**.

#### Забарона на пікеты

Бабруйска гарвыканкам адмовіў былому выбарчаму штабу **Аляксандра Казуліна** на пікет у ягоную падтрымку на 16 красавіка. У Берасьці не дазволілі прывесці з 19 красавіка і да канца месяца 9 аналягічных пікетаў, арганізаваных **БСДП(Г)**. На менскі пікет у падтрымку А.Казуліна 17 красавіка напалі 15 брытагаловых хлопцаў 18—20 гадоў, якія зламалі пляншэт. Міліцыянтаў паблізу не было.

#### Польскія справы

17 красавіка пракуратура прыпыніла справу супраць актывістаў непрызнанага ўладамі Саюзу палякаў **Веслава Кеўляка**, **Юзафа Пажэцкага**, **Андрэя Па-**

**чобута і Анджэя Пісальніка**, якіх вінавацяць у запалохваньні дырэктара Дому польскага ў Шчучыне **Віктара Богдана**. Справа, распачатая летась у жніўні, на пачатку 2006 г. была прыпыненая, перад прэзыдэнцкімі выбарамі яе аднавілі, каб цяпер зноў прыпыніць.

18 красавіка журналісты **Інэсе Тодрык** з газэты «Głos znad Niemna na uchodźstwie» міліцыянты ўручылі пратакол пра ўчыненае ёй правапарушэньне — «незаконны распаўсюд друкаваных выданьняў». Яе затрымалі 24 сакавіка разам з актывістам непрызнанага беларускімі ўладамі Саюзу палякаў **Анджэем Лісоўскім**, калі яна сустракала пасля 10-суткавага арышту свайго калегу **Андрэя Пачобута**. У аўтамабілі міліцыянты знайшлі 400 асобнікаў газэты «Głos znad Niemna na uchodźstwie» і 80 асобнікаў часопісу «Magazyn Polski na uchodźstwie».

#### Штраф за палітыку

**Віктара Мезяка** ў Баранавічах 5 красавіка асудзілі на 150 базавых велічыняў штрафу. Яго зьвінавацілі ў арганізацыі несанкцыяванага сходу 16 лютага на прыватнай кватэры: тады сябры ініцыятыўнай групы **Мілінкевіча** праводзілі свой сход.

#### Ловы Сіўчыка

17 красавіка міліцыянты, спэцназаўцы і невядомыя ў чорных куртках зьявіліся ў пад'ездзе дому, дзе жыве маці **Вячаслава**

**Сіўчыка**. У кватэру **Галіны Сіўчык** наведаўся ўчастковы, які паказаў ёй фота сына і заявіў, што гэта небяспечны злачынца, якога шукае міліцыя.

#### За «Достал!»

Падчас расклейкі налепак «Достал!» 18 красавіка затрымалі моладзевых актывістаў **Наталью Вушко і Алену Копач**. У пункце аховы правапарадку мэтрапалітэну на іх склалі адміністрацыйныя пратаколы за парушэньне правілаў добраўпарадкаваньня. 20 красавіка іх затрымалі каля корпусу БНТУ, дзе дзяўчаты расклеівалі рэзалюцыю **Эўразьвязу** датычна **Уладзімера Навумава**, **Дзьмітрыя Паўлічэнкі**, **Віктара Шэймана і Ю'р'я Сівакова**.

#### Дробны штраф Лябедзьку

19 красавіка адміністрацыйная камісія Цэнтральнага раёну асудзіла лідэра АГП **Анатоля Лябедзьку** ў ягоную адсутнасьць на 5 б.в. (за «распаўсюд друкаваных выданьняў без выходных зьвестак») і пастанавіла сканфіскаваць перадвыбарчыя ўлёткі **А.Мілінкевіча** і наклад газэты «Глоток воздуха», хаця позову на паседжаньне палітык атрымаў толькі 20 красавіка. Затрыманьне **Лябедзькі** адбылося яшчэ 15 сакавіка.

#### Суд у Астраўцы

18 красавіка ў Астраўцы па чаўся судовы працэс над **Іванам**

**Крукам**: актывіста вінавацяць у супрацьдзе работнікам міліцыі.

#### У Гомелі

**Андрэя Аксёнава**, актывіста штабу **А.Мілінкевіча**, афіцыйна папярэдзілі 15 красавіка на паседжаньні адміністрацыйнай камісіі — за «незаконны распаўсюд агітацыйных матэрыялаў»: у яго быў 1 нумар газэты «Товарищ» і 1 інфармацыйны лісток. Актывіста папярэдзілі: калі надумае абскарджваць прысуд — атрымае 10 сутак.

#### У Берасьці

20 красавіка міліцыянты прывялі несанкцыяваны ператрус на кватэры, якую здымае праваабаронца **Уладзімер Малей**, актывіст Партыі БНФ. Яны спаслаіся на скаргі суседзяў, што ў гэтую кватэру часта ходзяць госяці й перашкаджаюць жыхарам. Міліцыянты канфіскавалі друкаваную прадукцыю, не складаючы пратаколу. Потым **Малей** завезьлі ў пастарунак, дзе склалі на яго пратакол за «распаўсюд друкаванай прадукцыі без выходных зьвестак».

#### Ціск на «Газеты Слонімскаю»

24 красавіка слоніmsкі прадпрымальнік **Віктар Кастусік** адмовіўся ад далейшай рэалізацыі недзяржаўнай **«Газеты Слонімскай»**. Чыноўнікі прыгразілі, што ён можа страціць бізнэс, калі будзе надалей распаўсюджваць «ГС». Апроч таго, як цьвердзіць галоўны рэдактар выданьня **Віктар Валадашчук**, загадчык аддзелу гандлю і бытавых паслуг мясцовага райвыканкаму **Ігар Трафімовіч** пагражае ліквідацыяй бізнэсу іншым прадпрымальнікам, якія распаўсюджваюць газэту. Пагразаў пакуль што не зьявіліся шасьцёра.

#### У Рэчыцы

У Рэчыцы ў гэты ж дзень дэпутатка райсавету **Ваўчкова** спрабавала забараніць гомельскай актывістыцы **Марыі Багдановіч** прадаваць незалежныя выданьні **«Народная воля»**, **«Товарищ»** і інш.

#### Загад не пакідаць

Загад не пакідаць тэрыторыі спэцкамендатуры на 25—26 красавіка атрымалі палітвязьні **Андрэй Клімаў**, **Мікола Статкевіч** і **Павал Севярынец**. Прычынаў забароны ім не патлумачылі. Але ўсе здагадваюцца: улады баяцца іхнага ўдзелу ў Чарнобыльскім шляху.



# НАВИНЫ ЭЎРАЗЬВЯЗУ

## Права чалавека — у Беларусь

Эўракамісія абвясціла конкурс праектных прапаноў на тэму «Разьвіцьцё культуры правоў чалавека ў Беларусі». Фінансаваньне праекту будзе ажыццяўляцца ў межах Эўрапейскай ініцыятывы ў галіне дэмакратыі й правоў чалавека. З дэтальнай інструкцыяй можна азнаёміцца па адрасе [www.delukr.ccc.eu.int](http://www.delukr.ccc.eu.int) ці [www.delblr.ccc.eu.int](http://www.delblr.ccc.eu.int), а таксама ў Прадстаўніцтве Эўракамісіі ва Ўкраіне й Беларусі ў Кіеве (вул.Круглаўнівэрсытэцкая, 10, тэл. +380 (44) 253 30 20 факс: +380 (44) 253 45 47. Заяўкі прымаюцца да 16-й гадзіны 13 чэрвеня 2006 году.

## Шусэль дзякуе Блэру й Мэркель

Канцлер Аўстрыі Вольфганг Шусэль падзякаваў канцлеру Нямецчыны Ангеле Мэркель і прэм'ер-міністру Вялікай Брытаніі Тоні Блэру за іх унёсак у разьвіцьцё эўрапейскай ініцыятывы адзінай энэргетычнай палітыкі: «На адносна невялікім рынку, якім ёсьць Эўропа, ня мусіць быць месца пратэкцыянізму. Ня трэба ігнараваць эўрапейскіх правілаў. Мы дамовіліся адкрыць свае рынкі электрычнай энэргіі й газу. Прайшлі тыя часы, калі кожны лічыў сваім абавязкам быць нацыянальным чэмпіёнам».

## Працоўныя бязь межаў

Эўрапарлямэнт заклікаў спыніць абмежаваньні на эўрапейскім рынку працоўнай сілы. Некаторыя з краінаў г.зв. «старога ЭЗ» дагэтуль не адмовіліся ад абмежаваньняў для працоўных з новых краінаў. Дэпутаты згадзіліся з тым, што засьцярогі наконт разбуральнай хвалі працоўных з новых краінаў былі беспадстаўныя, а скасаваньне абмежаваньняў дадатна паўплывала на эканоміку старых краінаў ЭЗ. Адзначым, што Фінляндыя, Гішпанія й Партугалія абвясцілі, што скасуюць абмежаваньні. Зь іншага боку, Аўстрыя й Нямецчына плянуюць захаваць статус-кво. Астатнія пакуль вагаюцца.

## Далоў заслону сакрэтнасьці

Эўрапарлямэнт заклікаў Раду ЭЗ і Эўракамісію падвысіць ступень адкрытасьці й публічнасьці ў дачыненні да распрацоўкі сваіх дакумэнтаў, а менавіта: рабіць цалкам даступнай інфармацыю пра абмеркаваньне ўсіх заканадаўчых прапаноў, пра іх аўтарства, ацэнку юрыдычных установаў і г.д. Бывае, што зараз інфармацыя засакрэчваецца зь меркаваньняў бясьпекі.

## 22 мільёны для Чачэніі

Эўракамісія мае аказаць гуманітарную дапамогу ахвярам вайны ў Чачэніі. Варта адзначыць, што

пачынаючы з 1999 г. Эўразьвяз ужо вылучыў Чачэніі агулам 196 млн эўра. Гэтым разам дапамогу атрымаюць г.зв. «пераселенья» асобы ў Інгушэціі (каля 25 тыс. чалавек) і Дагестане (9 тыс.), а таксама чачэнскія ўцекачы ў Азэрбайджане (5 тыс. чалавек). Дадамо, што ў 800 тыс. грамадзянаў Ічкерыі каля 200 тыс. былі пераселеныя ўнутры Чачні. Дапамога Эўразьвязу будзе накіраваная на забесьпячэньне пачатковай адукацыі, пастаўкі прадуктаў харчаваньня, псыхалягічную дапамогу, разьміраваньне.

## Мэндэлсан запрашае Баўгарыю й Румынію

Камісар ЭЗ па пытаньнях гандлю Пітэр Мэндэлсан, днямі выступаючы ў Бухарэсьце перад прадстаўнікамі румынскай бізнэс-супольнасьці, заявіў пра тое, што далейшае пашырэньне Эўразьвязу (прынамсі далучэньне да ЭЗ Баўгарыі й Румыніі) будзе спрыяць утварэньню больш стабільнай сыстэмы суседзтва й падвысіць моц агульнаэўрапейскай эканомікі. «Адмаўляцца ад далейшага пашырэньня ня варта ні ў якім разе», — падкрэсьліў ён. Дарэчы, на пачатку красавіка ў Бухарэсьце распачаліся перамовы пра пашырэньне цэнтральнаэўрапейскае супольнасьці вольнага гандлю (СЕФТА). Зараз у яе ўваходзяць Румынія, Баўгарыя, Харватыя, Македонія, Польшча, Чэхія, Славаччына, Вугоршчына й Славенія. Галоўная мэта дамовы — зьняцьцё гандлёвых бар'ераў паміж краінамі й паступовая інтэграцыя ў ЭЗ. Далучэньне да арганізацыі Беларусі не разглядалася.

Нагадаем, 16 сакавіка Эўрапарлямэнт прыняў рэзалюцыю пра магчымыя будучыя пашырэньні Эўразьвязу, адпаведна зь якой сёньня пашырэньне мусіць адбывацца толькі пасьля таго, як краіна-кандыдат будзе адпавядаць усім крытэрам.

## Сайт тыдня

Новы сайт, які мае назву «Эўропа — бясконцае падарожжа», закліканы спрыяць разьвіцьцю турызму ў Эўропе. Яго адрас: [www.visiteurope.com](http://www.visiteurope.com).

Сайт утрымлівае базавую інфармацыю пра 34 краіны Эўропы на ангельскай, французскай, гішпанскай і партугальскай мовах. Ёсьць таксама старонка пра Ўкраіну. Беларусь няма.

Больш падрабязную інфармацыю вы можаце знайсці на партале Эўразьвязу (<http://europa.eu.int>), а таксама на сайтах старшыніэўства Аўстрыі ў ЭЗ (<http://www.eu2006.at/en/index.html?null>) і Прадстаўніцтва Эўракамісіі ва Ўкраіне й Беларусі ([www.delukr.ccc.eu.int](http://www.delukr.ccc.eu.int) і [www.delblr.ccc.eu.int](http://www.delblr.ccc.eu.int)).

Зьміцер Дрыгайла

# Мікалай Статкевіч: Этыка вольных

У кожным з нас схаваны раб і вольны чалавек. Вольных часта ня любяць, як ня любяць незразумелае і недасяжнае. Але калі супольнасьць разумее, што зайшла ў тупік, яна зьвяртае свой позірк на вольных, шукаючы ў іх паратунку. Філязофскае эсэ палітвязьня Мікалая Статкевіча.

Навошта прыйшлі мы ў гэты сьвет, калі непазьбежна сыдзем у нябыт? Чаму мы, у адрозьненне ад іншых насельнікаў Зямлі, разумеем гэта? Для прыроды, для жыцьця на нашай плянэце ўсё проста і зразумела. Сэнс — у захаванні, у несмяротнасьці роду, племені, расы, чалавечтва, што выяўляецца празь бясконцыя сьмерці і нараджэньні асобных індывідаў. Але які ў гэтым сэнс для мяне асабіста? Амаль кожны задаваў сабе гэтае пытаньне ў дзяцінстве ці юнацтве. Не знайшоўшы адказу, большасьць імкнецца ня думаць пра непазьбежны канец і як мага камфортней пра жыцьцё тое, што дадзена. Безумоўна, згодна з уласным разуменьнем аб тым, што ёсьць камфортным. Але ў любой больш-менш значнай чалавечай супольнасьці амаль заўсёды прысутнічаюць асобы, якія гатовы рызыкаваць сваім уласным камфортам ці нават жыцьцём дзеля нейкіх абстрактных ідэалаў. Сярод вялікай групы людзей заўжды знойдзецца той, хто ня сьцерпіць несправядлівасьці, падступнасьці ці прыніжэньня. Што прымушае такіх людзей ахвяраваць канкрэтнымі дабротамі дзеля рэчаў нематэрыяльных? Навошта яны?

У родавай памяці кожнага чалавека запісаны розныя мадэлі паводзінаў. У пэўных абставінах мы здольныя (альбо ня здольныя) выявіць закладзеныя прыродай і продкамі

ціхую ўпартасьць земляроба, шчасьлівы азарт і прагу здабычы паляўнічага, баявое шаленства воя, халодную рашучасьць правадыра. Яшчэ ў кожным з нас схаваны раб і вольны чалавек. Раб гаворыць нам: «Прыстасуйся і выжыві любым коштам». Вольны цьвердзіць: «Абяры ўласны і годны шлях. Памятай, што годнасьць — гэта абавязак перад адзіным судзьдзём — уласным сумленьнем». Мы сьвядома ці несьвядома ўсё жыцьцё выбіраем паміж імі. Таксама мы выбіраем, кім нам быць, навошта жыць, да чаго імкнуцца. Ці не імкнуцца, а проста пляць згодна з наканаваньнем лёсу, успрымаючы навакольнае жыцьцё, як селянін успрымае надвор'е альбо ўладу — як абставіны, што не залежаць ад нас і да якіх трэба проста прыстасавацца. Гэта таксама выбар.

На наш выбар уплываюць, «актуалізуючы» тую ці іншую мадэль нашых паводзін, жыцьцёвыя акалічнасьці, СМІ, мастацкія творы, рэлігія, гісторыя, прыклады людзей наўкол. Прыклад годнасьці аднаго абуджае годнасьць у многіх. Гэтак жа падступнасьць нараджае падступнасьць, прыклад вольнага чалавека — жаданьне быць вольнымі, а рабскія паводзіны памнажаюць рабоў.

Людзей, здольных быць вольнымі і процістаяць паноўнай волі ўлады ці большасьці, ня шмат. Але яны — магчымаць альтэрнатывы. Калі ўмовы існаваньня чалавечай супольнасьці істотна зьмяніліся ці пагоршыўся яе маральны стан, то такая супольнасьць можа апынуцца пад пагрозай зьнікненьня. Этычныя нормы зьявіліся ж ня проста так. Гэта вынік маральнай эвалюцыі чалавечтва і натуральнага адбору этычных сыстэмаў. Немаральныя супольнасьці страчваюць жыцьцяздольнасьць. Вольныя людзі, здольныя на самастойную маральную пазыцыю, — гэта сыгнал трывогі і магчымы шлях да ўратаваньня.

Час паскорыўся. Гэта дазваляе ўбачыць, што найбольш канкурэнтнымі сталіся тыя чалавечыя супольнасьці, этычныя нормы ў якіх грунтоўца на ідэалах свабоды. Безумоўна, і ў іх нельга пазьбегнуць ціску грамадства, неабходнасьці падпарадкаваньня яго законам. Але ў вольным грамадстве законы ўсталёўваюцца ў выніку грамадзкага кампрамісу, у якім з дапамогай свабодных выбараў можа браць удзел кожны. Пры дыктатуры законы ўсталёўвае гвалтам адзін чалавек альбо група людзей. Падпарадкаваньне волі грамадства, усталяванай праз супольны кампраміс, — неабходнасьць. Падпарадкаваньне волі аднаго, волі нахабнай, немаральнай, карысьлівай, — абраза. Дыктатура мае на мэце найперш захаваньне кантролю над грамадствам і асобай. Яна падаўляе іх і пазбаўляе энэргіі да разьвіцьця. Дыктатура актуалізуе рабоў.

Усё мае сваё прызначэньне ў гэтай вялікай гульні, якую вядзе прырода, усё патрэбна. Патрэбныя, мабыць, і людзі з псыхалёгіяй рабоў. Але калі яны пачынаюць маральна дамінаваць, калі вольных робіцца так мала, што яны стамляюцца быць вольнымі, — грамадства дэградуе. Вольных часта ня любяць, як ня любяць незразумелае і недасяжнае. Іх годнасьці зайздросьцяць ня здатныя на яе. Але калі супольнасьць разумее, што зайшла ў тупік, яна зьвяртае свой позірк на вольных, шукаючы ў іх паратунку. Калі вольных робіцца шмат, калі разам зь імі сымпатыі і спадзяваньні большасьці, што, можа, з зусім іншых прычынаў хоча пераменаў, — супольнасьць робіцца вальнейшай.

Несвабоднае грамадства нашага часу звычайна атамізавана. Яно ўспрымае навакольны сьвет і рэальнае жыцьцё праз сурагаты штучных тэлевізійных вобразаў.



Студэнтка БДЭУ Тацяна Дзядок пасля таварыскага суду, зладжанага кіраўніцтвам універсітэту. Аднагрупнікі адмовіліся «асуджаць» яе за ўдзел у пратэстах на Кастрычніцкай плошчы.

Такое грамадства безабароннае перад тымі, хто валодае манаполіяй на адзінае для большасці «акно ў сьвет» — на стварэнне і распаўсюд гэтых вобразаў. Яно ня здольнае аб'яднацца дзеля свайго вызвалення без салідарнасці зь ім вольных, выяўленай праз публічныя самаахвярныя дзеянні. Чым болей несвабоднае грамадства, тым большая плата за магчымасць быць вольным. Тым болей сэнсу ім быць. Каб людзі маглі сабрацца вакол агню свабоды, нехта павінен узяць паходню.

Вялікая ахвяра, якую можа прынесці вольны дзеля свабоды іншых людзей, — адрачэнне вольнага ў сабе празь неабходнае дзеянне, якое супярэчыць яго маральнаму пачуццю. Такая неабходнасць можа ўзнікнуць, напрыклад, калі не застаецца іншага сродку, каб спыніць гвалт дыктатуры, акрамя як гвалтам. Негвалтоўны супраціў можа быць эфектыўны толькі тады, калі рэжым мае маральныя абмежаванні на ўжыванне гвалту.

Воля ня робіць шчаслівымі. Але ёсць людзі, ня здатныя нармальна жыць і дыхаць без яе, для якіх яна — неабходная ўмова, каб быць шчаслівымі ці нешчаслівымі, проста быць. Самаабмежаванне на маральную ацэнку, няздатнасць голасна назваць немаральным учынак улады ці большасці, ухіленне ад учынку, якога патрабуе твая годнасць, — крок да раба ў сабе. Зрада свабодзе ад хлусні і прыніжэння ня толькі набліжае да раба. Яна пашырае несвабоду навокал. Воля дае шанец рэалізаваць сябе як асобу, быць у суладзідзі з сабой. Яе магчымасць існуе заўсёды. Усё залежыць толькі ад тваёй волі і мужнасці быць вольным. Вольным быць ня проста. Ці можна быць вольным усё жыццё?

Толькі калі ты рэалізуеш сваю свабодную волю, свой выбар — ты Ёсць. Прызначэнне мужчыны — Быць. Прызначэнне жанчыны — захаваць таго, хто Ёсць, для наступных пакаленняў. Калі жанчына ня мае мужчыны, які

Ёсць, яна абірае паміж захавацца і Быць самой.

Пашукай у сабе. Хто ты, кім ты можаш быць, кім ты хочаш быць? Абавязак тых, хто адчувае ў сабе патрэбу волі, вольнага чалавэка, — імкнуцца быць вольным. Найперш — перад сабой, перад тым, хто ў глыбіні стагодздыў заклаў гэтую патрэбу ў тваю памяць, перад тваім родам і краінай, перад тымі, хто зараз ці ў будучыні адчуе прагу быць вольным.

Што мы можам проціпаставіць сьмерці, магутным сілам, якія віруюць над намі, маленькімі мурашамі, што атрымалі магчымасць існаваць толькі дзякуючы зьбегу выпадковасцяў? Толькі годнасць і жаданне зрабіць гэты сьвет хоць крыху лепшым і дабрэйшым для тых, хто, як і ты, хоча быць вольны. Хіба гэта твой выбар, твой падарунак сьвету і наступным пакаленням, твая дабрыня і салідарнасць зь імі, хіба такі твой працяг у будучыню ня можа быць сэнсам?

*г.Баранавічы, ПУАТ № 2*

Ці беларускі гэты горад?  
Піша Аляксандар Агееў.

# Адкрыцьцё Магілёва

Сакавік-2006, Віцебск, камандзіроўка. Сяджу ў тэатры і расчулена, з асалодай гляджу пастаўлены па-беларуску «Вішнёвы сад». Сьмяюся і спачуваю героям чэхаўскай камэдыі, якая падаецца мне драмай, але думаю чамусьці аб сваім горадзе.

Некалькі гадоў таму я зразумеў, што ўсё больш ганаруся горадам, у якім жыву. Тым самым горадам, які я так доўга ня мог прызнаць «сваім». Горадам, які ў пару майго пераезду ў далёкім сьнежні 1976-га быў шэрым і брудным, нейкім недагледжаным. Яго заводы спраўна чадзілі. Мікрараёны таго гораду расьлі шпарка, але толькі пад простымі кутамі, і ўсе яны былі як рэштата — у нейкіх дзірках-прагалах. На месцах, дзе паводле плянаў архітэктараў павінны былі будавацца адметныя прыгожыя дамы (на што пры плянавай эканоміцы заўжды не ставала грошай і часу), красаваліся пусткі і камуністычныя лёзунгі кшталту «Партыя — наш рулявы»... Не! Той горад не натхняў і не выклікаў рамантычных пачуцьцяў. У ім было 8 ці 9 помнікаў Леніну і адзін музэй дзекабрыстаў. У тым горадзе мне не хапала замкнёнасьці прасторы дваравых тэрыторыяў і завершанасьці лініяў праспэктаў. Вока спатыкалася на недарэчных плямах на яго архітэктурным ляндшафце. Дый не да разгляду гарадзкіх краявідаў тады было. Дабірацца з ускраіны, дзе я жгў, да цэнтру можна было і паўтары, і дзьве гадзіны. Спачатку ты марыў улезьці ў перапоўнены аўтобус, а

.....

**Аляксандар Агееў** — намесьнік старшыні Магілёўскай абласной арганізацыі ТБМ імя Ф.Скарыны, дэпутат Магілёўскага гарсавету.

потым зь яшчэ большым жаданьнем імкнуўся не прасхаць, выціснуцца з транспартнага сродку на патрэбным табе прыпынку. І толькі вясной, калі сакавітая зеляніна дрэваў прыкрывала драпіны на цэле гораду, сэрца часам неяк шчыміла; мне хацелася прызнацца ў любові да гораду, разумеючы ўсю хлусьлівасьць такога прызнаньня.

Прайшла перабудова, прыйшла незалежнасьць.

Нягледзячы на цяжкасьці пераходнага пэрыяду, нешта павольна, але няўхільна пачалося зьмяняцца. Спачатку я адкрыў для сябе малавядомую, а месцамі і зусім не знаёмую гісторыю гораду, і паціху месца пражываньня становілася родным домам.

Гасьціям гораду я з усё большай дасьведчанасьцю распавядаў аб выбітных падзеях гарадзкой гісторыі і дзейнасьці славутых землякоў. Цяпер я мог ня толькі з сумам паказваць месцы, дзе раней стаялі разбураныя камуністамі сьвятыні, але і з гонарам прывесцьці ў адрэстаўраваньня вернікамі праваслаўны сабор і каталіцкі касцёл, правесцьці па найлепшай у Беларусі пешаходнай вуліцы, прапанаваць наведць сапраўды з густам створаньня экспазыцыі краязнаўчага, этнаграфічнага і мастацкіх музэяў. Мог ня толькі распавесцьці аб Магдэбурскім праве, але і паказаць толькі што створаную экспазыцыю музэю гісторыі гораду з такой самай назвай. Мяркую, у маіх экскурсах таго часу хапала местачковай ганарлівасьці, а сам горад усё часьцей становіўся цэнтрам сусьвету.

За апошнія гады мне пашчасьціла аб'ехаць усю Беларусь, наведцьці Кіеў і Львоў, Вільню і Коўну,

Варшаву і Ўроцлаў, Прагу і Брно. Ружовы туман расьсеяўся. Раптам сталі бачныя праблемы, аб якіх я раней і не задумваўся, і ўсё часьцей стала ўзьнікаць пытаньне «Чаму?».

Чаму ў віцебскім тэатры спэтаклі ідуць па-беларуску, а ў нас — не? Мы што, зь іншага цеста зроблены?

Чаму ў Віцебску ёсьць помнік ня толькі Пушкіну, але і землякам: У.Караткевічу і П.Машэраву, гісторыкам А.Сапунову і І.Салярцінскаму, філёзафу М.Бахціну, паэты Е.Лось, заснавальніку пэдынастэгуту К.Ціхаміраву і інш., а ў маім горадзе — толькі А.Пушкіну, Т.Шаўчэнку ды двум мастакам? Нічога ня маю супраць вялікіх паэтаў братніх народаў, але дзе ж помнікі сваім? Дзе запал старшыні выканкаму, які калісьці прапаноўваў хай сабе і спрэчную, але жывую і цікавую ідэю ўсталяваньня перад выканкамам статуі М.Гусоўскага? Чаму ў Менску назвы прыпынкаў, аншыягі на будынках напісаны па-беларуску, а ў маім горадзе не? Што, тут законы іншыя?

Чаму візуальна «сталіца» самай беларускай да рэвалюцыі губэрні сёньня выглядае, як самы зрусіфікаваны з абласных цэнтраў горад? Хіба ўпраўленьне архітэктурны ня можа прапанаваць рабіць вонкавую рэкламу хаця б на дзьвюх мовах: зьлева — па-беларуску, а справа — па-расейску? Ці гэта супярэчыць Канстытуцыі?

Чаму не выконваецца праграма тапанімічнай рэгенэрацыі цэнтру майго гораду, якую распрацавала тапанімічная камісія пры гарвыканкаме? Хаця прыкладаў вяртаньня гістарычных урбанімаў па краіне хапае.

Чаму ў Менску адбудавалі ратушу, а



У цэнтры Магілёва цяпер пазначаюць ня толькі сучасныя, а й гістарычныя назвы вуліцаў.

Ў маім горадзе зноў адклалі гэтую справу?

Чаму праваслаўныя Віцебску не баяцца аднаўляць у стылі позняга барока Святаўваскрасенскую царкву, а ў маёй вобласці зацyklіліся на псэўдарасейскіх традыцыях?

І апошняе «чаму»! Чаму аб гэтым прадстаўнікі таварыства беларускай мовы на чале зь Міхасём Булавацкім казалі ў аддзеле інфармацыі гарадскога выканкаму і атрымалі вусную падтрымку, але за два гады нічога не змянілася?

Пералік падобных «чаму» можна было б працягваць. І ня ўсе пытанні такія бяскрыўдныя і неістотныя, як можа каму падацца. На ўсіх узроўнях ідзе апошнім часам гаворка пра неабходнасць патрыятычнага выхавання моладзі. Але яно, выхаванне, немагчымае без выяўлення сваёй адметнасці, без асэнсавання сваёй унікальнасці. А як жа яе асэнсуе моладзь, калі яна гэтага штодня ня

бачыць і ня чуе, калі вонкава мой горад нагадвае звычайны расейскі абласны цэнтар?

Так, мой горад за гады незалежнасці папрыгажэў, стаў больш чыстым і ўтульным. Маршруткі цяпер дазваляюць без праблемаў за 20 хвілінаў дабрацца да цэнтру. Досыць тавараў у разнастайных крамах, з'явіліся прыгожыя месцы адпачынку. Толькі каго гэтым здзівіш у Эўропе? Гасцей магла б зацікавіць адметнасць, беларускасць гораду, ды толькі ці беларускі мой горад? У Літве, Польшчы, Чэхіі, Украіне гэтыя пытанні не ўзнікаюць. Нацыянальны калярыт адразу кідаецца ў вочы. А ў нас?

Безумоўна, каб зразумець нашу беларускасць, дастаткова на гадзінку заехаць у любы расейскі горад. Тады кінецца ў вочы, што архітэктура, стыль жыцця і адзеньня ў нас іншыя, і нават расейская мова не такая, як у Расеі.

Гэта добра, што мы засталіся сабой. Бо менавіта нашая ўнікальнасць, а не трафарэтнасць дае нам шанцы выжыць у эпоху глабалізацыі. Калі мы станем такія, як хтосьці, то будзем у лепшым разе кепскай копіяй, якая нікому не цікавая...

І ўсё ж у душы цепліцца асыярожны аптымізм. Думкі нараджаюць дзеянне. У другой палове 80-х гадоў мінулага стагоддзя грамадства задумалася аб белых і чорных плямах сваёй гісторыі. І сёння мы маем вялізны архіў новых гістарычных тэкстаў, выдадзеныя кнігі і альбомы, адкрытыя музеі і помнікі. Пачалося адраджэнне страчанага архітэктурнай спадчыны... Сёння і грамадзкасць, і ўлады, хай сабе і па-рознаму, абмяркоўваюць праблемы нацыянальнага адраджэння і патрыятычнага выхавання. Па нейкім часе будзе вынік. Вось толькі ня хочацца, каб мой горад, мой Магілёў, плёўся ў хвасьце каравану.

**ВІКТАР МАРКАВЕЦ**

16 красавіка 2006 году ў Заслаўі праведзены V пленэр маляванага дывана, прысьвечаны славуце народнай майстарцы Алёне Кіш, 100-гадовы юбілей якой адзначаецца сёлета. Для ўдзельнікаў пленэру абвешчана 3 тэмы і 3 намінацыі: акрамя тэмы жыцця і творчасці Алёны Кіш, тэмы Вялікадня і старажытнага Заслаўя.

Пленэр, што стаў традыцыйным, аб'ядноўвае мастакоў вельмі розных паводле ўзросту, адукацыі, творчага досведу. Для гэтага ёсць важкія падставы, якія ўтрымліваюцца ў самой традыцыі народнага мастацтва, у прыватнасці — у маляваных дыванах Алёны Кіш і іншых майстроў гэтага віду мастацтва.

У Заслаўскім музэі-запаведніку сабрана найбольшая ў Беларусі калекцыя рарытэтных маляваных дываноў. У ёй майстэрства Алёны Кіш рэпрэзэнтаванае яе найлепшымі творамі, таму зусім натуральна, што Заслаўе пераўтварылася ў той асяродак, дзе гэты самабытны традыцыйны для Беларусі від народнай творчасці трапіў пад пільную ўвагу сучасных мастакоў і даследчыкаў мастацтва. Тут паводле мастацтва маляванага дывана праводзяцца навуковыя канфэрэнцыі, на якіх вядомыя мастацтвазнаўцы і дзесяткі мастацтва выказваюць свае думкі і тэорыі, ладзяцца і пленэры, выставы маляванага дывана, дзе мастакі самых розных паглядаў і творчых стыляў спрабуюць адшукаць павязь у сваёй творчасці з тымі глыбіннымі пластамі сьветабачаньня, што ўвасоблены ў лепшых творах нашых славуцых майстроў інсытнага мастацтва.

Вольная імправізацыя, даступнасць і лёгкасць

# Маляванкі на Вялікдзень



ВІКТАР МАРКАВЕЦ

тэхнічнага выкананьня, дэкаратыўнасць і выразнасць формаў, ляканічнае і яснае выказваньне ідэі прывабляюць паспрабаваць сябе ў гэтым відзе творчасці абсалютна розных людзей. Часам глядачы, што трапілі на пленэр выпадкова, з ахвотай бяруцца за пэндзлі і далучаюцца да працэсу маляваньня, дэманструючы цікавыя вынікі. Заўжды сьвята пленэру ўтварае тую незвычайную атмасфэру, дзе пануе адзіны творчы парыв, што здольны аб'яднаць самых розных людзей, сьціраючы рознасць узростаў, прафэсійнай падрыхтоўкі, творчых манераў. Гэта як на сьвяце Купальля, дзе вогні-

шча адраджае нешта глыбіннае, патаемнае ў сховах душ розных людзей — і сталых, і маладых.

Агранізатарамі пленэру, як заўжды, сталі мастакі, што жывуць і працуюць у Заслаўі і ўваходзяць у Творчае грамадзкае аб'яднаньне «Мастак». Да іх далучыліся студэнты Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, вучні мастацкага каледжу ім.Івана Ахрэмчыка. Побач малявалі вядомыя беларускія мастакі — выкладчыца Акадэміі мастацтваў Вольга Сазыкіна, мастак Алесь Марачкін, скульптары Алесь Шатэрнік і Гэнік Лойка і іншыя.

Пленэр праходзіў падчас

сьвята праваслаўнай Вербнай нядзелі на вуліцы Замкавай, што вядзе да заслаўскага храму і старадаўняга Валоў. Тысячы жыхароў Заслаўя ў гэты сьвяточны сонечны дзень назіралі за працай мастакоў, задавалі пытаньні, актыўна ўдзельнічалі ў абмеркаваньні твораў. Добрае надвор'е, шматлюдная сьвяточная атмасфэра спрыялі творчаму настрою і зьяўленьню многіх выдатных, арыгінальных твораў. Маляваныя дываны з гэтага пленэру будуць паказаны на розных мастацкіх выставах і, безумоўна, стануць здабыткам самабытнага і ў многім сучаснага віду мастацтва Беларусі.

# Гуляш: антыдэпрэсant у талерцы

Піша Георгі Навіцыян.

«Пазбаў нас, Божа, ад мяча нармана і стралы вугорца!» — такую малітву, пачынаючы з IX ст., даводзілася прамаўляць жыхарам Эўропы. Апошнія словы тычыліся коннікаў са збытанымі чарнявымі валасамі, якія на адным подыху праскакалі палову кантынэнта ад Уралу праз чарнаморскія стэпы. Дайшоўшы да вялікай раўніны паміж Карпатамі і Адрыятычным морам, кінулі на яе вясёлы позірк, выпусьцілі туды статкі быдла і засталіся там жыць, не забываючыся час ад часу зазіраць да сваіх суседзяў.

Лад жыцця вугорцаў абумоўліваў іхнія кулінарныя звычкі. Вугорскія пастухі (гулаш) варылі кавалкі ялавічыны з цыбуляй у вялікіх катлах на трынозе пад адкрытым небам. З катлоў жа яны і елі вялікімі драўлянымі лыжкамі той суп (гулашлешеш), які стаў пачаткам усіх пазнейшых гуляшоў. Акрамя таго, вугорцы даўмеліся вараную ялавічыну сушыць, малоць і вазіць за сабой у мяшэчках у якасці першага ў сьвеце імгненнага супу.

Доўгі час гуляш меў рэпутацыю ежы простаі, якой арыстакратыя грэбавала. Але ў XVIII ст., падчас барацьбы з аўстрыякамі за незалежнасьць, ужо й вугорскія магнаты згадалі, што належаць да таго самага народу, што і босыя пастухі. А ў XIX ст. апэтытны суп трапіў на стол да імператара Франца-Ёсіфа.

Калі гуляш упершыню дабраўся да беларускіх зем-



ляў, сказаць цяжка. Першым яго мог пакаштаваць вялікі князь літоўскі Ягайла, які сеў на польскім троне пасля вугорца Лаяша Вялікага. Але больш верагодным здаецца прыйсьце гуляша разам з трансільванскім ваяводам Іштванам Батары (па-наву Сьцяпанам Батурам). Сеўшы на вялікакняжскім стале, Батура разам зь іншымі вугорскімі зухамі адправіўся вызваляць ад маскавітаў Полацак, а заадно паспрабаваў прыхапіць Пскоў, які на сваё няшчасьце аказаўся недалёка ад вялікакняжскай мяжы. Вось у гэтых паходах і мусілі ўсплыць якасці гуляша як паходнай ежы.

Паступова гуляш адаптаваўся да беларускага клімату, страўніка і духу. З гарачага вострага супу, які кідаецца ў кроў, уздымае настрой, кліча мозг да думак, а цела да дзеяння, ён ператварыўся ў цягучую рагунадобную страву, якая марудна вандруе са страўніка ў кішкі, запаўняе нутро і дорыць некалькі гадзін салодкай млявасьці. Прынамсі ў выглядзе тушанага мяса з рознымі кампанэнтамі яго

падаюць рэцэпты з нясьвіскай рэзыдэнцыі Радзівілаў. Нават калі час некаранаваных валадароў Беларусі мінуў, а месца іх у Нясвіскім замку занялі «атдыхаюшчыя» з райкамаў і абкамаў, рэцэптура змянілася мала. Франкенштайны грамадзкага харчавання, якія сталі таямнічымі экспэрымэнты над ежай у лёхах НДІ, добра ўхапілі сутнасьць беларускай вэрсіі гуляша. Страва зь мяса, гародніны і сьмятаны добра забяспечвала сілкаваньне будаўнікоў сьветлай будучыні. Яна тапіла патэнцыйныя бунтоўныя намеры ў прыёмнай млявасьці, не патрабавала высокай якасці ад шматлікіх складнікаў і таму трапіла ў тыповае мэню сталовак і рэстарацияў новай Беларусі, дзе застаецца і дагэтуль.

Таму незадаволеным, якія хочуць узняць грамадскую актыўнасьць беларусаў і распаліць польмя прыватнага жыцьця хаця б да вугорскага ўзроўню, варта мо спачатку згадаць пра сапраўдны востры вугорскі гуляш.

## Гуляш-суп па-вугорску (востры)

1 кг ялавічыны, 2—3 цыбуліны, 2 здрабнёныя зубкі часныку, 1 ст. лыжка кмену, 2 ст. лыжкі чырвонай вуг. папрыкі, 2,5 л моцнага булёну, 4 бульбіны, 2 стручкі салодкага перцу, 2 абабраныя і парэзаныя памідоры, зьвязанае ў пучок лісьце салеры, клёцкі, дробна парэзанае зялёнае цыбуля, тлушч.

Парэзаць мяса на дробныя кавалкі. Абсмажыць цыбулю ў гарачым тлушчы, дадаць часнык і кмен, зьняць з агню і астудзіць. Пасыпаць чырвонай папрыкай, дадаць мяса і соль, падсмажыць на сярэдняй агні, дабаўляючы булён, затым накрыць і патушыць. Калі мяса набудзе мяккасьць, пакласьці бульбу, салодкі перац, памідоры і астатнія інгрэдыенты. Давесці агульны аб'ём супу да 3 л, дадаць салеру, давесці да кіпеньня, зьменшыць агонь, варыць да гатоўнасьці гародніны.

Замясіць муку зь яйкам. Атрыманае цьвердаватае цеста накрыць, праз гадзіну замясіць паўторна. Скруціць клёцкі ў форме алоўка, парэзаць на дробныя скрылькі, абсыпаць мукой. Дадаць у суп за 10 хв. да падачы на стол. Суп ізноў давесці да кіпеньня, зьменшыць агонь і часткова накрыць. Выняць салеру і падаць суп на стол. Беспасярэдне ў талеркі пакрышыць зялёную цыбулю.

## Гуляш па-радзівілаўску (крыху млявы)

800 г ялавічыны, 20 г мукі, тлушч, 1 шклянка расолу, 1 шклянка вішнёвага соку, 50 г лясных арэхаў, перац, імбэрац, гваздзік і цынамон на смак.

Мяса вымыць, парэзаць, нацерці спэцыямі. Абсыпаць мукой, абсмажыць на моцна разагрэтым тлушчы, заліць расолам і вішнёвым сокам, тушыць на малым агні пад накрыўкай. Напрыканцы тушэння дадаць гарэхі і спэцыі. Падаваць з клёцкамі і зялёнай салатай.

ІНА НАСОВІЧ

# Чакалядная атмасфэра

апавяданьне

<sup>1</sup> Чакалядная атмасфэра ўдома. Чакалядная з малаком. Атмасфэра вялікай колькасці людзей. У кожнага свае мары, праблемы, справы. Яна стамілася. Выйсьце? Хіба толькі ў думках: апынуцца б на даху свайго шматпавярховіку. Выкурыць цыгарэту. Альбо дзьве. Праветрыць стомленую галаву. Глынуць свежага, марознага паветра. Каб сьняжынкі ператварыліся ў стразы. А яна зробіць зь іх аздобы.

Пачуцьцё расчараванасьці. Кудысьці, чамусьці і неяк зусім не зважаючы на яе, шургануў выходны, нібы па сваіх справах. Цяпер ужо дарэмны, а раней жа яна мерылася зрабіць нешта важнае. Альбо прыемнае. Напрыклад, адпачыць. Ці пачытаць салодкіх кніжак, паглядзець новых цікавых фільмаў, надумаць геніяльных думак... Але што ні рабі ў такі выходны, кожная гадзіна проста зьнікае. І пакідае табе разуменьне таго, што час — зьява важнейшая за чалавека: яму напляваць, хто і чаго хоча. Таму чалавечкі сыходзяць — куды, мо на Страшны Суд? — а ён, вялікі Час, застаецца. Чакаць на ступнага пакаленьня.

<sup>2</sup> Паколькі ў сваіх снох галоўнай дзейнай асобай зьяўляецца звычайна ты, то на ўзроўні падсвядомасьці ўсе падзеі прадказальныя. Хаця і крыху дзіўнаватая, мякка кажучы. Але ты нават можаш імі кіраваць. Ці ж гэта не прыемнае адчуваньне — быць уладальніцай створанага табою сьвету, які існуе, пакуль ты сьпіш?

<sup>3</sup> Урэшце яна там — на ўтульным даху няўтульнага шматпавярховіку. На шпіі — мэдалён, які яе абараняе. І нагадвае румяны бублік: з аднаго боку — смачны, духмяны, а зь іншага — проста дзірка.

Яна стаіць на самым краі. Нібы збіраецца ў палёт. З птушкамі. Ці птушкай. У галаве — фатаграфічная стужка, бо яна жадае запомніць усё, што зараз адбудзецца. Каб раніцою распавесці брату, сябрам, усім, што гэта такое — лётаць. Няхай сабе і ў сьне.

На плячы хістаецца дзівоснай прыгажосці шаўковая сумка. Сымбаль жаночай моцы. У сумцы ёсьць усё, неабходнае для палёту-падарожжа. Кавалачак цудоўнага мятнага мыла. Скрынка з рознакаляровымі пацеркамі. Пачак кавы з цынамоном. Гэта — коды любімых пахаў, колераў і іншых сэнсарных пачуцьцяў. Яшчэ ў сумцы ляжыць кніга. Сымбаль ведаў і чалавечага розуму. Але

якая — невядома. Адсюль не відаць.

<sup>4</sup> Хто сказаў, што ў снох падсвядома ведаеш усе падзеі? І ці так гэта ўжо добра — ведаць усё? Тады ж няма шляху назад. А іншым часам адступленьне выратоўвае жыцьцё. Чужое жыцьцё ў гэтым выпадку. Бо ў дзяўчыны, што стаіць на самым краі даху, абсалютна ўсё ў парадку. У пакоі і ў думках.

<sup>5</sup> Нечакана віхор пытаньняў і адказаў у яе галаве зьмяшаўся зь віхром, шоргантам, сьвістам і шэптам ветру.

Палёт.

І гэта ўжо болей ня сон.

<sup>6</sup> Вы бачыце там, ля аднаго са шматлікіх вокнаў ужо іншага шматпавярховіку прыгожую белую котку з блакітнымі вачыма? Добра, што бачыце, бо гэта — вельмі незвычайная котка. Калісьці — ня так даўно — яна была кімсьці іншым. Дзяўчынай, напрыклад.

<sup>7</sup> Адчыненае акно з празрыстай пыбай. Менавіта празрыстасьць пыбы і прыцягнула ўвагу белага коткі з блакітнымі вачыма. Асыцярожна — каб нікога не спужаць і самай не спужацца — яна зазірнула ў невялікі ўтульны пакойчык, які аказаўся кухняй. Ёй падалося, што калісьці — хутчэй за ўсё ў іншым жыцьці — яна ўжо тут была. Кажуць, што ў белых котак з блакітнымі вачыма дрэнная генэтычная памяць. Учора яе гэта ня вельмі турбавала, а вось зараз яна сапраўды пашкадавала, што анічога ня помніць з таго жыцьця, калі яна была маладзенькай дзяўчынай. Адное, у чым яна ўпэўненая — у гэтай кухні яна ўжо калісьці была. Напэўна, піла мятную гарбаты з цытрынавымі цукеркамі.

Ну, тады чаму б не зазірнуць сюды на сьнеданьне і сеньня? Лёгкам скачком яна апусьцілася на ружовую канапу.

І тут у кухню ўвайшоў малады мужчына. Падаўся знаёмым таксама. І дзе яна яго бачыла?

<sup>8</sup>

Прачнуўся ён неяк зусім нечакана. Нібы хтосьці абудзіў. Хаця зрабіць гэтага ніхто ня мог. Вось ужо чацвёрты год ён жыве адзін. Зразумела, час ад часу зь ім жывуць нейкія асобы жаночага полу. Але ўчора ён засынаў адзін. Гэта ён ведае дакладна. І тым ня менш, штосьці вымусіла яго прачнуцца.

<sup>9</sup>

Тры гады таму ад яго сышла каханая. Дарэчы, яны абое вырашылі, што так будзе лепей. І больш яны ня бачыліся. У вялікім горадзе цяжка выпадкова сустрацца — ды і навошта? — тым двум, якія разьвіталіся назаўсёды.

Сапраўднае каханьне звычайна цяжка зьніштожыць, бо пачуцьце аднасьці — аднаго жыцьця на дваіх — застаецца нават тады, калі ўжо прайшло колькі часу з апошняй сустрэчы. Нібы па старой звычцы, працягваеш чытаць яе думкі, вяртаецца мягкім вечарам ў найлепшыя з успамінаў і амаль несвядома робіш тое, што прыйшлося б так даспадобы тваёй згубленай палавіне, калі б яна толькі даведалася.

На працягу трох год пасяля самотна-балючага разьвітаньня ён усё кахаў яе. Але не казаў нікому, кансьпіраваўся, як шпён. Перад сабою, бацькамі, сябрамі. І асобамі жаночага полу, якім ён падаваўся спакойным і мужным: высокі, шырокія плечы — нішто яго не хісьне, ані вецер зь беларускіх палёў, ані жыцьцёвыя нягоды.

«Ну і няхай сабе ён крыху непрыступны. Ён жа хіміка-біёляг, а яны ўсе такія», — разважалі кабеткі і маладыя дзяўчаты. Некаторыя нават бралі на свае — і хто сказаў, што кволья? — плечы абавязак залезьці глыбей у яго загадкавую — бо хіміка-біёляга — душу. Але куды там. Яны толькі яшчэ больш аддаліліся ад яго. А потым з пустымі рукамі і нават пакрыўджаньня выходзілі зь яго жыцьця праз маленькія крыштальныя дзьверы, якія ён ім — як сапраўдны галіантны кавалер — адчыняў.

Ніводная зь іх так і не дачакалася цеплыні ў яго чакалядных вачах — гэная чакаляда заўсёды заставалася халоднай; не



Іна Насовіч.



АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

адчула, якімі пяшчотнымі могуць быць яго далоні з прыгожымі пальцамі; ня ўбачыла, як ён задаволена ўсьміхаецца крайком роту тым сонечным промням, якія рызыкнудзі казытаць яго твар летняй раніцай...

З думкамі пра яе — уцякачку, бежанку, здрадніцу, і ўсё адно, самую лепшую — ён прачынаўся, выпіваў кубак кавы альбо чаю, прымаў душ, апранаўся, ішоў на працу, а ўвечары сустракаўся з сябрамі ў якой-небудзь рэстаранці ці ішоў на спатканьне да чарговай новай дзяўчыны.

Час ад часу быў у камандзіроўках. Пару разоў удзелнічаў у міжнародных канфэрэнцыях з мэтай абмену прафэсійнальнымі ведамі і ідэямі. Пабачыў розныя землі, вялікія і малыя, эўрапейскія і ня толькі. Зь цікавымі людзьмі знаёміўся і сябраваў. Нават інтэрнацыянальнае каханьне ў яго было. І грошай ён зарабіў. Адным словам, пасталеў хлопец — эмацыяна і прафэсійна.

Але пакуль жыццё вост так ішло, яна ўсё роўна займала яго думкі, незалежна ад таго, дзе і з кім ён засынаў.

10

Але сёння раніцаю ён адчуў, што яна нарэшце сышла зь яго жыцця. Менавіта гэтая думка яго і абудзіла. Цяпер ён свабодны. Ужо назаўсёды.

ЯНА СЫШЛА ЗЬ ЯГО ЖЫЦЦЯ.

Адчуваньне велізарнай страты. І вялікай палёгкай. Прыгатаваць сабе кавы. Асэнсаваць.

11

Як толькі ўвайшоў у кухню, убачыў, што на яго ўлобёнай ружовай канашэ сядзіць нечаканым сюрпрызам — шаноўнае спадарства, не пакідайце вашыя вокны адчыненымі на ноч — белая котка з блакітнымі вачыма. Прыгожая. Але глядзіць неяк насыцарожана і нават крыху зьдэкліва. Нібы вывучае яго.

Ну і што зь ёю зараз рабіць? Адправіць назад у акно? За дзьверы выкінуць таксама неяк жорстка. Да таго ж, паспрабуй да яе дакраніся! Як учэпіцца сваімі кішчонамі ў руку, падзьярэ скуру да крыві, а яму потым апраўдвайся ў лябараторыі і трымайся падалей ад стэрільных матэрыялаў і такіх родных пробавак-шклянак. А як жа ён бязь іх? Не, не чапаць яе пакуль што. Магчымасьць займацца ўлобёнай справай яму бліжэйшая і даражэйшая. Зрабіць сабе нарэшце кавы.

Цікавая рэч. Пакуль ён насыпаў каву ў каўнік і ставіў яго на пліту, яму чамусьці здавалася, што котка ўтаропілася сваімі блакітнымі вачыма яму ў сьпіну. Ён нават пару разоў азірнуўся, каб упэўніцца, што маленькі зьвер з блакітнымі вачыма

не распачне наступ, пакуль ён займаецца іншай справай. Вам сьмешна? Яму — не. Бо ў ягонай кватэры незнаёма котка. Ахтунг.

Прыемна запахла кава. Зачыніў акно — каб больш ніхто ня ўлез — і сеў за стол. На эдлік, таму што канапа была акупавана коткай. А яна, зразумеўшы, што гнаць у пылю яе адтуль ніхто не зьбіраецца, утульна разляглася на ўсю даўжыню свайго кацінага цела.

І толькі зараз, уволло надзівіўшыся нахабнасьці і прыгажосці коткі, ён зірнуў на гадзіннік. 8.30. Яго ж чакаюць у лябараторыі а дзвятай! Хутка ў душ, апрануцца, злавіць таксі.

Кінуў разьвіталы позірк на котку, сышоў. Вырасьціў яе не турбаваць: яна ўжо і заснуць пасьпела. Лёгка прыстасоўваецца да чужых кватэр, нахабная жыўліна.

12

Калі ён вярнуўся ўвечары дадому, яе ўжо не было. І яна зьнікла? Дзьверы і акно зачыненыя. Мо іншаплянэтныя істоты завіталі? Усьміхнуўся. Якая розьніца? Запаліў. Зірнуў у акно. Да стомленай за дзень зямлі кацілася ружовае кола сонца.

А ў яго распачалося новае жыццё.

## Фатографы асэнсоўваюць Чарнобыль



18 красавіка ў Малой залі Палацу Рэспублікі прайшла прэзентацыя фотаальбому «Чарнобыль». Ён падрыхтаваны Дзянісам Раманюком у суаўтарстве з Анатолям Клепшчуком і Ігарам Бышнёвым. Гэта 259 фатаздымкаў — людзі, прырода, гісторыя, жыццё насельнікаў забруджаных тэрыторыяў.

Альбом нібы энцыклапедыя катастрофы і яе наступстваў. З яго дапамогай ня толькі беларусы, але і жыхары ўсяго сьвету зноў адкрыюць для сябе той дзіўны бядотны край — чарнобыльскую зону. Прэзентацыя фотальбому Чарнобыль неўзабаве мае адбыцца ў будынку ААН у Нью-Ёрку.

# Басовішча-2006: што? дзе? калі?

Сёлетні фэстываль музыкі маладой Беларусі «Басовішча» будзе ўжо 17-м па ліку і пройдзе **21—22 ліпеня**. Пэрыяд актыўнай падрыхтоўкі да сьвята рок-музыкі пад адкрытым небам распачаты! Вось асноўныя даты ў падрыхтоўцы фэстывалю:

## 11 траўня

Падвядзеньне вынікаў **конкурсу на лепшы лягатып** для «Басовішча-2006».

Лягатып на конкурс мусіць быць адаптаваны да трох відаў традыцыйнай прадукцыі на «Басовішчы»: *плекат, значак, майка*.

Далускаецца пэўнае адрозьненне выяваў на гэтых трох носьбітах, але яны мусяць быць у адным стылі. Вітаецца дасыланыя працаў у вэктарным фармаце (cdr, ai, eps).

Кожны можа даслаць свой варыянт на конкурс Беларускага аб'яднаньня студэнтаў у Польшчы (БАС). Электронны ад-

рас: [biuro@basowiszczka.org](mailto:biuro@basowiszczka.org).

Пераможцу чакае **прыз у 650 злотых (каля 200 даляраў)**.

## 28 траўня

Да гэтай даты **прымаюцца дэма-запісы ад зацікаўленых гуртоў**. Найлепшыя трапяць на адборачны канцэрт.

## 11 чэрвеня

Да гэтай даты будзе вызначана, хто едзе на «Басовішча-2006» у якасьці канкурсантаў, а таксама гасьцей фэстывалю і запрошаных зорак. Большасць канкурсанаў абярэ журы падчас адборачнага канцэрту. Яшчэ адзін гурт абяруць інтэрнэт-галасаваньнем на сайце «Гузін Гітоў».

## 1 ліпеня

Вызначэньне гуртоў-удзельнікаў «Вольнай сцэны». Гэта пляцоўка на «Басовішчы» для тых, хто не бярэ ўдзелу ў

конкурснай праграме. Каб трапіць туды, гурты мусяць даслаць свой дэма-запіс арганізатарам да 1 ліпеня.

## Заяўка

ад гурту на ўдзел у конкурснай праграме «Басовішча» мусіць уключаць **запіс адной (ці болей) песень па-беларуску на CD-носьбіце**. Яшчэ абавязковай ўмовай зьяўляецца наяўнасьць 20-хвіліннай музычнай праграмы па-беларуску. Таксама музыкі-удзельнікі на момант правядзеньня адборачнага канцэрту мусяць мець у пашпартах **пштампікі з дазвалам на выезд за мяжу**.

Адрэсу для дасылкі дэма-запісаў можна даведацца, патэлефанаваўшы па нумарох: 6855239 ці 2646974.

Уся падрабязная інфармацыя пра «Басовішча-2006» рэгулярна зьяўляецца на сайце [www.studenty.by](http://www.studenty.by).

Мабыць, вы неаднаразова былі сьведкамі рамонтных работ, прымеркаваных да «дня гораду», «дажынак», альбо іншых падзей. Пачынаюцца яны за пару месяцаў да вызначанай даты і праходзяць няспешна. Сапраўдная паспешлівасьць пачынаецца, калі раптоўна высвятляецца, што часіна X паслязаўтра, а ня ўсё яшчэ даведзена да ладу. Рамонтнікі адразу ўспамінаюць, што можна працаваць да позьняй ночы. Пачынаецца аўрал.

Аўральныя моманты прысутнічаюць бадай што паўсюль. Аўрал — рэч інтэрнацыянальная, але чаму для беларусаў ён стаўся неад'емнай часткай жыцця, ледзьве не мэнтальным феноменам?

Упершыню беларусы сутыкнуліся з аўралам у другой

павіннасьцямі чыста аўральнага кшталту. І калі прыходзіў чарговы акупант, прыгонны селянін адно мог параўнаць, хто больш дзярэ — пан ці прыхадзень. І, нават калі апошні драў больш, хапацца за зброю многія ня бачылі падстаў. Было цяжка, але звыкла. *Цярні, Зося, так прыйшлося.*

Нават пасля скасаваньня прыгону многія сяляне не маглі сябе знайсці ў новай сыстэме паводзінскіх каардынат. Ранейшае жыццё («ў падданстве») (пастаянным прымуце і аўрале) былому прыгоннаму здавалася больш аптымальным, чым свабоднае выкананьне амаль таго самага комплексу спраў. Капіталізм раздражняў — варушыцца трэба было самохаць, а не пад уздзеяннем вонкавых



## Аўральныя ласкі

СЯРГЕЙ БАЛАХОНАЎ

палове XVI ст. Полацкая вайна прынесла першы цяжар акупацыі, Іван Жахлівы лічыў сябе за гаспадара і пад пагрозай пакараньня прымушаў беларусаў розных станаў *тэрмінова* выконваць свае прыхамаці. У наступныя дзесяцігодзьдзі сытуацыя *тэрмінава* пад *прымусам* паўтаралася, навязваючы жыхарству новы тып сьведомасьці. Мо адсюль іранічныя казкі пра капрызлівых цароў-самадураў, што патрабуюць ад героя як чуй дух выканаць якую-небудзь немагчымую місію. Можна, адгэтуль беларускі выверт сэнсу стараславянскага слова «благое». Аддаючы ў тысяча першы раз апошняю крошку хлеба, гаротны аўтахтон ледзь чуцно, але зь відавочнай іроніяй шаптаў: «Во, братка, як блага». З часам аўрал зрабіўся штодзённым. Мацнеў прыгон. «Гвалты» і «згоны» былі

чыньнікаў. Можна, таму савецкая таталітарная ідэалёгія і змагла грунтоўна ўкараніцца ў Беларусі. Поўны кантроль над асобай зь безумоўным маніпуляваньнем ёго — чаго яшчэ жадаць носьбіту аўральнае сьведомасьці?! Што праўда, прага павіснуць марыянэткай на нечых нітках не гарантавала ратунку ад сьмерці. Ці ўсё так фатальна? Мабыць, не. Сучасныя беларусы ў змозе спакойна працаваць для сябе і пад уласным кантролем над сабою. Многія гэта робяць ці, прынамсі, спрабуюць рабіць. Дзяржава ж па-ранейшаму імкнецца пранікаць ва ўсе сфэры жыцця, ператварыўшы штодзённую працу ў надзвычайшчыну, злаўжываючы патрабаваньнем *тэрмінава*сьці. Ад празьмернай *тэрмінава*сьці і коні дохнуць. Будзьма спакойнымі. Як удавы на паляваньні.

Гомель

РУСЛАН РАВЯКА

## О, гукі роднае мабільы...



Хоць сусьветны навуковы прагрэс паціху кранае і нашу краіну, але сам просты люд так і застаецца на ніжэйшых прыступках культуры. Навучыўшыся карыстацца складанай тэхнікай, большасьць так і не навучылася простым правілам паводзін.

Пару год таму папчасьціла наведаць некалькі польскіх тэатраў. Зьдзівіла на той час тое, як перад пачаткам паказаў да глядачоў звяртаюцца празь мікрафон з просьбаю выключыць на час сэнсу сотавага тэлефона. Але большасьць наведвальнікаў выключалі гукі мабільных самі, не чакаючы нагадваньня.

Сёлета ў Баранавічах гасыцілі некалькі тэатральных гуртоў. П'есе праз кожны дзясятка хвілін спадарожнічалі разнастайныя рынгтоны ды ў выступ артыстаў уплыталіся словы з глядзельнай залі: «Я ў тэатры, што ты хацеў?» Можна дадаць, што паглядзець п'есы ходзяць людзі, якія лічаць сябе адукаванымі й культурнымі. Эліта гораду.

Сьпяваюць штонядзелю мабільнікі нават падчас імшы ў касьцёле. Дарма што на ўваходных дзвярах сьвятыні вісіць ліст зь перакрэсьленым сотавікам. Аб'яваў у нас не чытаюць. Неяк патэлефанаваў сябру ў Чэхію. Пачуў: «Прабач, я ў трамваі. Перазваны праз 15 хвілін».

Некалі ў хаце не было за што рукою ўхапіцца, але ж вопратку апраналі найлепшую. Каб людзям паказаць... Тое самае й цяпер — купляюцца мабільнікі за 500 даляраў, пасля ж на рахунак кладзецца нейкі мінімум ды ашчаджаецца кожнае імгненьне. Крыў божа хто папросіць патэлефанаваць... Але на людзях пабалбатаць з «трубой» — гэта сьвятое...

Неяк у штурханіну аўтобуса ўціснуўся маладзён з сотавікам. Трымаючыся за тэлефон і сваю торбу, хлопец прыстроіўся на сьпіне нейкай бабулькі і працягваў гутарку: «Дзе я? У аўтобусе. Народу як быдла ў кароўніку». Бабка распачала сварку. Хлопец паслаў яе далёка і прадоўжыў гутарку зь нябачным суразмоўнікам: «Ну што там? Пяцьсот даляраў прывязу сеньня, а дзьве тысячы будзе ў мяне толькі заўтра».

— Глядзі ты, круты! — мармыгнуў пад нос нейкі мужык. — Чаго ж ня езьдзіш на таксоўцы? Дый мабільнік купіў бы лепшы, а то з «Сымэнсам-А30»...

Баранавічы



У Палесьсі на балоце  
Цмок хаваецца ў чароце.



Зьеў бярозку на сьняданак,  
Струшчыў дуб, як абаранак.



Праляцеў над вёскай цмок –  
Пахаваліся, хто змог!



Толькі Яська не спужаўся  
Ды на цмоку пакатаўся!

Капітан Тонака ©

## Гарбаты сацрэалізм

Гомасэксуальны гіт «Гарбатая гара» ў Менску.

**Гарбатая гара** (Brokeback Mountain).

ЗША, 2005, каляровы, 134 хв.

**Жанр:** мэлядрама паводле апавядання Эні Прулкс.

**Адзнака:** 5,5 (з 10).

Пад небам штату Ваёмінг сустракаюцца два каўбоі, якія пасвяць авечкі на Гарбатай гары. Адзін высвятляецца, што героі ня здольныя жыць адзін без аднаго...

Скандальна-маркотная карціна Энга Лі паліткарэктна прыстасаваная да масавай аўдыторыі. Для геляў — любоўная гісторыя, для мужчынаў-гетэрасэксуалаў — сяброўства і цяжкасці сямейнага жыцця, для жанчын — дамскі раман, акуратна прычасаны да аднапалых жарсцяў. Згодна зь ягоным канонам, адзін з герояў імкнецца да сумеснага жыцця, другі — да гэтага не гатовы. Адзін гіне — другі плача ад болю.

Хаця героі — каўбоі, карціна ня вэстэрн, а папарасцягнутая эпічная мэлядрама. У гэтай мэлядраме няшмат гавораць, стрыманыя жэсты й позіркы, а прырода Гарбатай гары зачароўвае.

Героі карціны — прыгажуны Гіт Лэджэр (таксама вядомы, як герой «Казановы») і Джэйк Джыленкал (новая зорка).

Амэрыканскі фільм пра нестандартных каўбоёў здаецца для нас далёкім. Але пазалачоная гісторыя («Залаты леў», «Залаты глэбус», «Оскар» за музыку) падазрона нагадвае сацрэалістычны канон з «пралетарска-блакітнымі» інтанацыямі. Нават жонкі герояў выглядаюць «клясава чужымі» пэрсанажамі (фільм ужо абвінаваціў у «немарксісцкай гомасэксуальнай прапагандзе»).

«Сацрэалістычная» «Гарбатая гара» — карціна нуднаватая, карэктна-трагічная і з акуратным стылёвым фальшам, што ня выпрастае і магіла.

Сэансы:

Менскі кінатэатар «Перамога» 24, 25 красавіка а 20.30;

26—30 красавіка — 16.10, 18.50.

Ільготны сэанс — 30 красавіка а 16.10.

## Амэрыка, падобная да Беларусі

Фільм Клуні ў Менску.

**«Дабранач і ўдачы»** (Good Night, and Good Luck).

ЗША, 2005, чорна-белы, 90 хв.

**Жанр:** драма.

**Адзнака:** 6 (з 10).

Амэрыка, 1953 год. Сэнатар Маккарці абвясціў паляваньне на камуністаў. Але тэлежурналіст Эдвард Мараў (Дэйвід Стрэтхэйрн) усумніўся, што ўсе вакол ворагі і «чырвоныя»...

Стылёвая рэжысёрская праца Джорджа Клуні, які таксама выступіў у адной з роляў. Чорна-белая аўра, вялізныя апараты першае тэлевізіі, наступ параной — і змаганьне за праўду. Жыцьцё не зьяўляецца чорна-белым, людзі не падзяляюцца на «нашых» і «нянашых», і сьцвердзіць гэта — значыць, сьцвердзіць свабоду й права на чалавечую годнасьць.

Амэрыка 50-х і падобная, і не падобная да Беларусі. Крыкі Маккарці і нават аблічча ягонае, злое і лысае, шмат скажуць беларускаму глядачу. Але амэрыканская абарона свабоды, незалежная тэлевізія й газэты выглядаюць досьведам фантастычным.

Карціна Клуні намякае на адміністрацыю Буша, але пасланьне створанае і для іншых краінаў.

Адточаная, як лепшыя фільмы нуар, геніяльная ў дробных жэстах і позірках, карціна можа здацца халаднаватаю. Але яна здольная пашырыць культурніцкі досьвед.

Сэансы ў менскай «Перамозе»:

24, 25 красавіка — 14.40, 16.30.

26—30 красавіка — 14.20, 21.20.

Ільготны сэанс 29 красавіка а 14.20.

Андрэй Расінскі

## ВАРТА ПАГЛЯДЗЕЦЬ

### Субота, 29 кастрычніка

#### СТВ, 20.15

«Джоні-мнэмонік».

ЗША—Канада, 1995, рэж Робэрт Лонга.

**Фантастыка—кібэрпанк.**

Кур'ер Джоні (Кіану Рыўс) дастаўляе самае каштоўнае — інфармацыю, якую перахоўвае ў сваёй галаве. Калі ён своечасова не пераладуе апошнія файлы, то загіне. А на героя палое мафія...

Адзін зь першых кібэрпанкаўскіх фільмаў, які сёння выглядае крыху архаічным. Але выкрутасы Кіану Рыўса, Такешы Кітана й Дольфа Лундгрэна прагляду вартыя.

#### БТ, 22.20

«Дарагая Ёндзі».

Данія—Францыя—

Нямеччына—  
Вялікабрытанія, 2005, рэж. Томас Вінтэрбэрг.

**Драма.**

Ціхамірному падлетку трапіла ў рукі пісталет, якому герой дае пяшчотнае імя Ёндзі. Хлопец арганізуе клуб аматараў зброі, дзе спавядаецца пацыфізм. Але прыныцы клубу будучы зьменення...

Томас Вінтэрбэрг вядомы як аўтар «дагматычнай» Урачыстасьці, а сцэнар для «Ёндзі» склаў зацяты амэрыканафоб Ларз фон Трыер.

Фільм — крытычнае дасьледаваньне «добра з кулакамі».

#### СТВ, 23.45

«Лік «пі».

ЗША, 1998, рэж. Дарэн Аранофскі.

Арт-гаўзны трымценьнік.

Таленавіты матэматык спрабуе падабраць лічбавы код, згодна зь якім зьмяняюцца курсы акцыяў. Цікавасьць да адкрыцьця праўляюць аналітыкі з Ўол-Стрыт і рэлігійныя фанатыкі. Герой мусіць зрабіць выбар паміж сьвятым і д'ябальскім — і ўтаймаваць вызваленьня ім сілы.

Чорна-белая псыхадэліка ад Дарэна Аранофскага («Рэкіем па мары») атрымала прыз за рэжысуру на фэсце незалежнага кіно ў Сандэнсе.

#### АНТ, 23.50

«Арарат».

Канада—Францыя, 2002, рэж. Атам Эгаян.

**Драма.**

Генацыд армянаў у 1915

годзе зьмяняе лёсы сучасных герояў. Рэжысэр (Шарль Азнавур) здымае фільм пра колішнія падзеі. Сучаснасьць і мінулае сплітаюцца незвычайным чынам — праз памяць і сумленьне кіно...

Фільм — удзельнік Канскага кінафэсту.

### Нядзеля, 30 красавіка

«Красуні».

Францыя—Вялікабрытанія, 2005, рэж. Сэдрык Кляпіш.

**Камэдыйная мэлядрама.**

30-гадовы Ксаўе (герой гіта «Гішпанка») у чарговым пошуку жаночага ідэалу. Прыгоды закідваюць героя ў Лёндан і Санкт-Пецярбург. Ролі выконваюць: Одры Тату, Рамэн Дзюры, Сэсьль дэ Франс.

АР

# Новая кніга пра Полацак

21 красавіка ў Полацкім музеі беларускага кнігадрукавання адбылася прэзентацыя фотаальбому «Ад Полацку пачаўся сьвет...». Выданьне выйшла ў сталічным выдавецтве «Рифтур». Яго аўтары — фотамастак, шэф-рэдактар газеты «Туризм и отдых», дырэктар выдавецтва «Рыфтур» Сяргей Плыткевіч і вядомы пісьменьнік Уладзімер Арлоў.

У прэзентацыі поруч з аўтарамі альбому ўдзельнічаў старшыня Полацкага гарвыканкаму Уладзімер Тачыла,

які таксама атрымаў шмат пытанняў ад удзельнікаў імпрэзы. Яны пераважна датычылі пэрспэктываў Полацку як турыстычнага цэнтру.

Новы фотаальбом пра Полацак не звычайны. У ім зьмешчаны ня толькі фатаздымкі з гарадзкімі краявідамі, але і тэксты-камэнтары да здымкаў, якія напісаў вядомы знаўца полацкай гісторыі Ўладзімер Арлоў.

Вось што расказаў карэспандэнту «Кур'ера» пра альбом сам Уладзімер Арлоў:



«Кніга атрымала сваю назву паводле радка вядомага вершу Народнага паэта Беларусі Рыгора Барадуліна «Полацкі мэнталітэт». Камусьці гэта назва можа падасца эпітажнай, але чалавек хоць крыху дасведчаны ў беларускай гісторыі пагодзіцца, што

наш нацыянальны космас, вытокі нашай дзяржаўнасці, гісторыі, культуры пачынаюцца менавіта з Полацку. У кнізе змешчана 500 ілюстрацыяў, сучасных і гістарычных. Разам са мной над кнігай працаваў вядомы фатамайстра Сяргей Плыткевіч. Трэцім у нашай кампаніі быў мастак Зьміцер Герасімовіч, зь якім я калісьці рабіў кнігу «Краіна Беларусь». Нам вельмі папанцавала зь Сяргеем, бо Зьміцер Герасімовіч, на маю думку, адзін з найлепшых кніжных дызайнераў у нашай краіне».

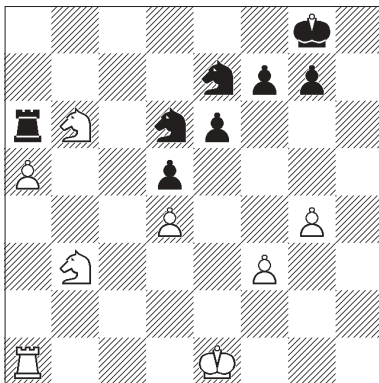
Прэзентацыя скончылася падвядзеньнем вынікаў конкурсу на лепшае пытаньне да аўтараў кнігі, пераможцы ў падарунак атрымалі фотаальбомы «Ад Полацку пачаўся сьвет...».

**Васіль Кроква**

## КАІСА

# Чалавек і «шахматны гений»

Калі майму сябру няма з кім пагуляць у шахматы, ён раз-пораз запускае на сваім кампутары праграму са сьціплым назовам *Chess Genius*. Часьцяком яму даводзіцца няпроста: «гений» гуляе ў сіду міжнароднага майстра, а сябар — КМС з абмежаваным дэбютным рэпэртуарам. Таму пра лік тых матчаў ён гаворыць без ахвоты.



Аднойчы яму быццам папанцавала. У белых перавага ў прасторы, і яны вырашаюць актывізаваць прахадную пешку. 1. Кс5 Та7 2. а6. Між

тым і чорная кавалерыя ня сьпіць у шапку. 2...Кс6 3. Та4 Кб5!?! 4. Кб7 Крф8 5. Кс8 Та8 6. Кб6 Та7 7. Кс8. Нічыя з-за паўтору хадоў.

«Любы жывы шахматыст, убачыўшы натоўп коней, пасьміхнуўся б і што-небудзь падставіў, а кампутару ўсё адно», — наракае аматар шахаў. Пасьля гэтага выпадку ён радзей сядзе за шахматы з *Chess Genius*. Шукае пачуцьцё гумару ў *Fritz*'а.

**Вольф Р-к**

### Як набыць шахматную праграму

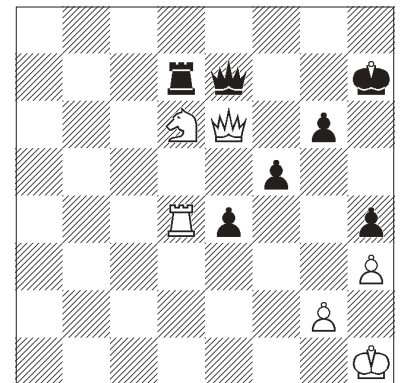
«Сьпярша вызначцеся, дзеля чаго вы яе набываеце», — радзіць Павал Макевіч, рэдактар сайту «Шахматы ў Беларусі» ([bychess.info](http://bychess.info)). «Калі дзеля забавы, то дыскі можна знайсці ў кампутарных крамах у Ждановічах». Папулярнымі праграмамі ёсьць «ІС. Шахматы з Гары Каспаравым», *Chessmaster* і *Fritz*.

Нядаўна ў Сеціве дзеля рэалізацыі шахматнага софтуэру зьявіўся адмысловы сайт [chess.na.by](http://chess.na.by) з дасьціпным слоганам «chessныя кошты». Гіт продажай — відэалецыя Гары

Каспарава пра фэрзевы гамбіт для «прасунутых» гульцоў. Што праўда, па-ангельску.

### Як бы вы згулялі?

*Zappa* — Я.Эльвест, Нью-Ёрк, 2005. Ход белых.



Адказ: 1. Ке4! эстоскі прасмай-  
стар здаўся «Эяпе», распаравадай  
амэрыканскім студэнтам Энтані  
Коўзі. Лгэць *Zappa* выпірага чамп-  
іонат свэсту сьрод партыі чых кам-  
п'утарных праграмаў — «рухавічкоў»

7 траўня

вялікі  
сольны  
канцэрт  
N.R.M.

N.R.M.

19.00

Палац  
Мастацтваў  
(вул.Казлова, 3)

Квіткі: 20000 рублёў.

Даведкі па тэлефонах: 560-92-94,

506-24-05, 796-68-54, 608-95-86, 276-00-77



## ТЭАТРЫ

## Купалаўскі тэатар

- 3 (ср) — «Ідылія».  
4 (чц) — «Чорная панна Нясвіжу».  
5 (пт) — «Чычыкаў».  
6 (сб) — «Ромул Вялікі».  
7 (ндз) — «Каханьне ў стылі барока».  
8 (пн) — «Сымон-музыка».  
10 (ср) — «Дзіўная місіс Сэвідж».  
11 (чц) — «Кім».  
12 (пт) — «Ажаницца — не журыцца».

- 13 (сб) — «Смак яблыка».  
14 (ндз) — «Таполевая завая»

## Ранішнія спектаклі

- 7 (ндз) — «Афрыка».  
14 (ндз) — «Сьнежная каралева».

## Малая сцэна

- 4 (чц) — «Беларусь у фантастычных апава-даньнях».  
7 (ндз) — «Балада пра каханьне».  
8 (пн) — «Адчыніце кантралёру!».  
10 (ср) — «Востраў Сахалін».  
14 (ндз) — «Дзікае паляваньне караля Стаха».

## Тэатар юнага глядача

- 28 (пт), 10 (ср) — «Зранкі тут ціхія».  
29 (сб), 6 (сб) — «Маленькія трагедыі».  
3 (ср) — «Тарас на Парнасе».  
4 (чц) — «Палачанка».  
5 (пт) — «Папялушка».  
5 (пт) — «Рыцар Ордэну Сонца».  
6 (сб) — «Маленькі лорд Фаўнтлерой».  
7 (ндз) — «Неверагодныя прыгоды Мішуткі і ягоных сяброў у краіне казак».  
7 (ндз) — «Апошняя дуэль».  
11 (чц) — «Якая стварыла чуд».  
12 (пт) — «Марныя намаганьні каханьня».  
13 (сб) — «Кепскага нораву варты плён».  
13 (сб) — «Сястра мая Русалачка».  
14 (ндз) — «Залатое сэрацайка».  
14 (ндз) — «Паліяна».

## Тэатар беларускай драматургіі

- 28 (пт), 13 (сб) — «Адэль».  
29 (сб), 12 (пт) — «Белы анёл з чорнымі крыламі».  
30 (ндз), 7 (ндз) — «Шлях у Царград».  
3 (ср) — «Трыбунал».  
4 (чц) — «Кабала сьвятош».

- 5 (пт) — «Адвечная песьня».  
6 (сб) — «Чорны квадрат».  
10 (ср) — «Ганна ў тропіках».  
11 (чц) — «Кароль Лір».  
14 (ндз) — «Містэр Розыгрыш».

## ВЫСТАВЫ

## Мода Італіі

У Нацыянальным музэі гісторыі і культуры Беларусі (вул.К.Маркса, 12) да 10 траўня працуе выстава *Italy Very Glamour*. Тэма выставы — высокая мода (Alta Moda).

## Тры Алесі — Анатолю

5 (пт) траўня ў 17.00 у менскай Палацы чыгуначнікаў адчыніцца мастацкая выстава «Пан Лес», прысьвечаная памяці Анатоля Сыса. Там можна будзе пабачыць творы Алеся Марачкіна, Алеся Сушы і Алеся Квяткоўскага. Выстава працуе ў эліт-салёне палацу (пакой 211) ад 16.00 да 20.00.

## КАНЦЭРТЫ

## «Рэактар» для Кабэйна

28 (пт), 17.00 — у клубе «Рэактар» — фэст «Паніхіда па Курту Кабэйну», прысьвечаны гурту *Nirvana*. Удзельнічаюць: «Крок», «Кара-ван», «Голая манашка», *lucky mistake*, *Hair peace salon* і інш. Квіткі: 9500 (танцпляц), 12 000 (столік). Папярэдні продаж — пераход Я.Коласа. Даведкі па т.: 649-08-88, 766-24-25.

## «З.Б.М.Я.Я.» з новай праграмай

28 (пт), 19.00 — у кавярні «Добрыя мысьлі» (вул.Магілёўская, 12) — новая праграма гурту «З.Б.М.Я.Я.» пры падтрымцы *Zeitnot*. Даведкі па т.: 687-18-99, 778-85-49.

4 мая Клуб Рэактар 18-00  
Вядуць: Сяргей Сяргееў, Сяргей Сяргееў і Сяргей Сяргееў (дуэт)

# ДУДАРСКІ ФЭСТ

ФЕСТИВАЛЬ КОМІКІ

СТАРЫ ОЛЬГА ЛІТВІНЦОЛ

Тодар Кашукрэвіч

Вайдэмот Кеніх Кола Ліцьвінскі ўмель і інш.

Літвінцы і новыя складуцы Дудары

Датум: 049988, 180242

Квиткі: 9500 (танцпляц), 12 000 (столік) - пераход Я.Коласа

## У НУМАРЫ

**Лявон Вольскі:  
Не чапайце  
Смолавай!**



«Ня варта караць жаўнераў, карайце афіцэраў і генэралаў», — перасьцерагае рок-музыка.  
**Старонка 17.**

**Модная мова**



Пакуль большасьць айчынных прадусэраў працягваюць ляпіць клоны расейскай эстрады, вядомыя расейскія, украінскія і польскія музыкі сьпяваюць па-беларуску.  
**Старонка 14.**

**Рэпрэсаваныя  
не застаюцца  
без падтрымкі**



Дапамогу ім каардынуе Іна Кулей.  
**Старонка 12.**

**Дзень Каралевы  
Палесься**



Штогод 10 траўня ў мястэчку Лагішыне, што на Піншчыне, адбываецца ўрачыстасьць ушанаваньня цудадзейнага абраза Маці Божай Лагішынскай.  
**Старонка 27.**

**Басовішча-2006.  
Што? Дзе? Калі?**

**Старонка 42.**

## ЖАРТ

\* \* \*

Зьездзіў беларус у Гішпанію на карыду.  
Дома яго пытаюць:

— Ну як?

— Ай, забілі бычка, і ўсё.

— А чаго забілі?

— Дык ашалеў бычок.

— А чаго ж ён ашалеў?

— А ты б што не ашалеў,

калі б табе перад носам савецкім сьцягам махалі?

## ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

**Аліне з Салігорску.** Адчуваецца, што справы, якія вы сьмела робіце, гістарычныя. А вершы... слабеішыя за справы.

**Віталю С. зь Менску.** Неканструктыўная крытыка. Дык прапануйце сваё слова замест «хадуна». Людзі справу робяць, а вы іх хвастаеце. Маўляў, не высоўвайцеся.

**Ігару Ж. зь Менску.** Такія лісты ня ў «Нашу Ніву» трэба дасылаць. Тут Вы пераконваеце тых, хто і без таго перакананы. Такое трэба папыраць у форме ўлётка ці з вуснаў у вусны. Улёткі тыражом да 299 асобнікаў можна друкаваць легальна без рэгістрацыі. Нічога наўпрост палітычнага Ваш артыкул не зьмяшчае. Раздрукоўваць жа можна на любым кампутары з прынтэрам.

**Аляксандру Ш. з Андрэўшчыны.** Ліст атрымаў. Трымайцеся.

## «НН» 100 ГАДОЎ З ВАМІ

Рэдакцыя і кантора «Наша Ніва» пераехала на новую кватэру. Новы адрас: Вільня, Завальная вуліца, дом №7.

**М.Лужкі, Віленск.губ.** Дзісенск.пав. Хоць кругом народ беларускі, але не шануюць ні сваёй песні, ні мовы, асабліва маладзёж наша, хоць трэба сказаць, што старыкі нашы гэтану не патураюць. Першы раз у гэтым гаду папаў сюды «Беларускі каляндар» і так усім спадабаўся, што на другі год будзе мець у нас шмат пакупцоў.

**Мікіпар.**

## З усіх старон

**Варшава.** З прычыны I-га мая на вуліцах гораду і па ваколіцах расставлена было войска. На некаторых трамваях езьдзілі паліцэйскія і жандары. На фабрыках забаставала каля 10 тыс. рабочых. Чырвоныя сьцягі, начэпленыя на тэлеграфных дротах у рабочых кварталах, паліцыя зрывава.

«НН». 1911. №16—17. 28 красавіка.

## ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

## ВІТАНЬНІ

**Віншваем Тацяну Барысік і Сержука Нягачіна з нараджэньнем дачушкі!**

**Рыгор Латышэвіч (Асіповічы)** віншuje самую дарагую сяброўку Тацяну Барысік з нараджэньнем беларусачкі, імя якой бацькі падбяруць самі!

## ПРАЦА

Шукаю працы. Т.: 294-13-38. Сьвятлана

**Наступны нумар  
«НН» выйдзе пасля  
Першамаю і Радуніцы,  
12 траўня, праз  
два тыдні.**

## Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

**галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:**

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч,

У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі

галоўны рэдактар

фотарэдактар

нам.галоўнага рэдактара

мастацкі рэдактар

выдавец і заснавальнік

Наста Бакшанская

Андрэй Дынько

Арцём Лява

Андрэй Скурко

Сяргей Харэўскі

Фонд выданьня газэты

«Наша Ніва»

## АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/с 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@promedia.by

On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку», Менск, пр. Ф.Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасці за зьмест рэкламных абвестак. Кошт свабодны. Пасьведчаньне аб рэгістрацыі пэрыядычнага выданьня №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыдычны адрас: г. Менск, вул. Калектарная, 20а, п. 112. Р/р 3015212000012 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 3021. Газэта выдаецца 48 разоў у год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 26.04.2006.

Замова № 2294.

Рэдакцыйны адрас: Менск, Калектарная, 20а/2а